

elisa

2019

tilinpäätös
vuosikatsaus
vastuullisuus
hallinnointi

Sisällysluettelo

Hallituksen toimintakertomus 1

Konsernitilinpäätös (IFRS)..... 8

Tuloslaskelma 8

Laaja tuloslaskelma..... 9

Tase..... 10

Rahavirtalaskelma..... 12

Laskelma oman pääoman muutoksista. 14

Liitetiedot 15

1 Yleiset laadintaperiaatteet 15

2 Toiminnan tulos 17

3 Hankitut ja myydyt liiketoiminnot 27

4 Henkilöstö 34

5 Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet 44

6 Vaihto-omaisuus, myyntisaamiset ja
muut saamiset sekä ostovelat ja muut velat ... 56

7 Pääomarakenne 61

8 Muut liitetiedot 79

9 Tunnusluvut 90

Emoyhtiön tilinpäätös (FAS) 96

Tuloslaskelma 96

Tase..... 97

Rahoituslaskelma 98

Emoyhtiön liitetiedot 100

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet..... 100

Liitetiedot 101

Osakkeet ja osakkeenomistajat 115

Hallituksen esitys voittovarojen

käyttämisestä 119

Tilintarkastuskertomus..... 120

Hallituksen toimintakertomus vuodelta 2019

Markkinatilanne

Kilpailuympäristö on ollut tiukka ja aktiivinen. Mobiililiittymien vaihtuvuus on suurta kampanjoinnin takia. Älypuhelinmarkkinat ovat kasvaneet, ja datapalveluiden käytön suotuisa kehitys on jatkunut. Lähes kaikki myydyt matkapuhelimet ovat älypuhelimia. Toinen matkapuhelinmarkkinoiden kasvua vauhdittanut tekijä on ollut entistä laajempi verkon kattavuus ja 4G-nopeuksien kysyntä. Kilpailu kiinteän laajakaistan markkinoista kiinteistöliittymissä on ollut edelleen tiukkaa. Perinteisten kiinteän verkon liittymien lukumäärä ja käyttö on laskenut.

Suotuisa kehitys IT- ja IPTV-viihdepalveluiden markkinoilla on jatkunut. Myös muiden digitaalisten palveluiden kysyntä on kasvanut.

Liikevaihto, tulos ja rahoitusasema

Liikevaihto ja tulos

milj.euroa	2019	2018	2017
Liikevaihto	1 844	1 832	1 787
Käyttökate ¹⁾	661	640	608
Käyttökate-%	35,8	34,9	34,0
Vertailukelpoinen käyttökate ^{1) 2)}	668	639	613
Vertailukelpoinen käyttökate-%	36,2	34,9	34,3
Liikevoitto ³⁾	395	404	378
Liikevoitto-%	21,4	22,0	21,2
Vertailukelpoinen liikevoitto	402	403	384
Vertailukelpoinen liikevoitto-%	21,8	22,0	21,5
Oman pääoman tuotto, %	26,6	29,2	33,5

¹⁾ Sisältää 18 miljoonan euron IFRS 16 -vaikutuksen vuonna 2019.

²⁾ Vuosi 2019 sisältää 6 miljoonaa euroa uudelleenjärjestelykuluja ja 1 miljoonan euron kertaluonteiset transaktiomenot Polystar-kaupasta.

³⁾ IFRS 16 -muutoksella ei ole olennaista vaikutusta liikevoittoon.

Liikevaihto kasvoi hieman edellisvuodesta pääasiassa Polystar-kaupan sekä matkaviestintä- ja digitaalisten kuluttajapalvelujen kasvun, laitemyynnin ja Viron liiketoiminnan ansiosta. Roaming- ja yhdysliikennehintojen aleneminen, omistusten myynnit ja perinteisten kiinteän verkon palvelujen käytön ja liittymämäärän väheneminen heikensivät liikevaihtoa.

Vertailukelpoinen käyttökate ilman Polystar-kaupan transaktiomenoja ja henkilöstövähennyksiin liittyviä uudelleenjärjestelykuluja kasvoi 4 prosenttia. IFRS 16 -muutos ja tehostamistoimet vahvistivat käyttökateen kasvua. Poistot olivat suuremmat pääasiassa IFRS 16 -muutoksen takia. Vertailukelpoinen liikevoitto oli edellisvuoden tasolla.

Nettorahoitustuotot ja -kulut olivat -23 miljoonaa euroa (-23). Tuloslaskelman tuloverot olivat -69 miljoonaa euroa (-65). Nettotulos oli 303 miljoonaa euroa (316), ja osakekohtainen tulos 1,90 euroa (1,98). Vertailukelpoinen osakekohtainen tulos oli 1,93 euroa (1,95).

Rahoitusasema

milj.euroa	2019	2018	2017
Nettovelka	1 184	1 068	1 073
Nettovelka / käyttökate ⁽¹⁾	1,8	1,7	1,8
Velkaantumisaste, %	103,0	94,8	103,2
Omavaraisuusaste, %	41,0	42,4	40,5
Kassavirta	257	272	300
Vertailukelpoinen kassavirta ⁽²⁾	323	282	246

¹⁾ (korolliset velat – rahavarat) / (neljän edellisen vuosineljänneksen vertailukelpoinen käyttökate)

²⁾ Vuosi 2019: ilman 66 miljoonan euron hankintoja ja investointeja osakkeisiin.

Vertailukelpoinen kassavirta investointien jälkeen kasvoi 15 prosenttia ja oli 323 miljoonaa euroa (282). Nettokäyttöpääoman muutos, käyttökateen kasvu ja käyttöomaisuusinvestointien lasku vahvistivat kassavirtaa. Nettorahoituskulujen ja maksettujen verojen kasvu heikensivät kassavirtaa.

Rahoitusasema ja maksuvalmius ovat vahvalla tasolla. Käteisvarojen ja nostamattomien komitoitujen luottolimiittien määrä vuosineljänneksen lopussa oli 352 miljoonaa euroa.

Konsernirakenteen muutokset

Elisa ja ruotsalainen Polystar Instruments AB allekirjoittivat kesäkuussa sopimuksen, jonka mukaan Elisa osti Polystar OSIX AB:n ja sen tytäryhtiöiden koko osakekannan. Polystar on konsolidoitu Elisaan kesäkuun alusta alkaen. Lisätietoja on konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 3 sekä 10.6.2019 julkaistussa pörssitiedotteessa.

Henkilöasiakkaat

milj.euroa	2019	2018	2017
Liikevaihto	1 152	1 150	1 125
Käyttökate ⁽¹⁾	433	416	388
Käyttökate-%	37,6	36,2	34,5
Vertailukelpoinen käyttökate ^{(1) (2)}	435	415	391
Vertailukelpoinen käyttökate-%	37,8	36,1	34,8
Liikevoitto	268	268	247
Liikevoitto-%	23,3	23,3	22,0
Vertailukelpoinen liikevoitto	271	268	250
Vertailukelpoinen liikevoitto-%	23,5	23,3	22,2
Käyttöomaisuusinvestoinnit	171	166	164

¹⁾ Sisältää 11 miljoonan euron IFRS 16 -vaikutuksen vuonna 2019.

²⁾ Vuosi 2019 sisältää 2 miljoonaa euroa uudelleenjärjestelykuluja

Liikevaihto oli edellisvuoden tasolla. Mobiili- ja digitaalipalvelujen kasvu vahvisti liikevaihtoa. Liikevaihtoa heikensivät roaming- ja yhdysliikenteen hintojen aleneminen, laitemyyntien pieneneminen sekä perinteisen kiinteän verkon käytön ja liittymämäärän väheneminen. Vertailukelpoinen käyttökate kasvoi 5 prosenttia pääasiassa IFRS 16 -muutoksen ja tehostamistoimien seurauksena.

Yritysasiakkaat

milj.euroa	2019	2018	2017
Liikevaihto	692	681	663
Käyttökate ⁽¹⁾	228	224	219
Käyttökate-%	32,9	32,9	33,1
Vertailukelpoinen käyttökate ^{(1) (2)}	232	224	222
Vertailukelpoinen käyttökate-%	33,6	32,9	33,5
Liikevoitto	127	135	131
Liikevoitto-%	18,3	19,9	19,8
Vertailukelpoinen liikevoitto	131	135	134
Vertailukelpoinen liikevoitto-%	19,0	19,9	20,2
Käyttöomaisuusinvestoinnit	85	88	82

¹⁾ Sisältää 6 miljoonan euron IFRS 16 -vaikutuksen vuonna 2019.

²⁾ Vuosi 2019 sisältää 4 miljoonaa euroa uudelleenjärjestelykuluja ja 1 miljoonan euron kertaluonteiset transaktiomenot.

Liikevaihto kasvoi 2 prosenttia. Polystar-kauppa ja laitemyynti vahvistivat liikevaihtoa. Mobiiliin yhdysliikenteen ja roaming-hintojen aleneminen, omaisuuserien myynti sekä perinteisten kiinteän verkon palveluiden käytön ja liittymämäärän väheneminen heikensivät liikevaihtoa. Vertailukelpoinen käyttökate kasvoi 4 prosenttia pääasiassa IFRS 16 -muutoksen ja tehostamistoimien seurauksena.

Henkilöstö

Vuonna 2019 Elisan henkilöstömäärä oli keskimäärin 4 882 (4 814). Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut olivat 320 miljoonaa euroa (311). Henkilöstömäärät segmenteittäin kauden lopussa olivat seuraavat:

	2019	2018	2017
Henkilöasiakkaat	2 736	2 754	2 793
Yritysasiakkaat	2 148	2 033	1 922
Yhteensä	4 884	4 787	4 715

Investoinnit

milj.euroa	2019	2018	2017
Käyttöomaisuusinvestoinnit, josta	256	254	246
Henkilöasiakkaat	171	166	164
Yritysiasiakkaat	85	88	82
Osakkeet	83	14	104
Yhteensä	339	268	350
Investoinnit ilman IFRS 16 -vuokrasopimuksia	227	252	244

Investoinnit liittyivät pääasiassa 4G-verkkojen kapasiteetin ja peittoalueen kasvattamiseen sekä muihin verkko- ja IT-investointeihin. Vuoden 2019 investoinnit osakkeisiin liittyivät pääasiassa Polystar-kauppaan sekä Lounean osakkeiden hankintaan. Investoinnit sisältävät IFRS 16 -mukaisia käyttöoikeusomaisuuseriä 29 miljoonaa euroa vuonna 2019.

Rahoitusjärjestelyt ja luokitukset

milj.euroa	Enimmäismäärä	Käytössä 31.12.2019
Komittoidut luottolimitit	300	0
Yritystodistusohjelma (ei komittoitu)	350	133
EMTN-ohjelma (ei komittoitu)	1 500	774

Pitkäaikaisten lainojen luokitukset

Luokittaja	Luokitus	Näkymä
Moody's Investor Services	Baa2	Vakaa
S&P Global Ratings	BBB+	Vakaa

Osake

Osakkeiden vaihto perustuu Nasdaq Helsingissä ja vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla tehtyihin kauppoihin. Päättöskurssit perustuvat Nasdaq Helsingin tietoihin.

Osakevaihto	2019	2018	2017
Nasdaq Helsinki, miljoonaa kpl	96,7	104,9	104,5
Muut markkinapaikat, miljoonaa kpl ⁽¹⁾	168,5	196,8	151,9
Kokonaisvaihto, miljoonaa kpl	265,1	301,7	256,5
Vaihto, miljoonaa euroa	11 145,4	11 003,9	8 627,8
% osakkeista	158,4	180,3	153,3

Osakkeet ja markkina-arvot	2019	2018	2017
Osakkeet, kpl	167 335 073	167 335 073	167 335 073
Omat osakkeet, kpl	7 437 277	7 611 821	7 801 397
Ulkona olevat osakkeet, kpl	159 897 796	159 723 252	159 533 676
Päättöskurssi, euroa	49,25	36,08	32,72
Markkina-arvo, miljoonaa euroa	8 241	6 037	5 475
Omat osakkeet, %	4,44	4,55	4,66

Osakkeiden lukumäärä	Yhteensä	Omat	Ulkona olevat
Osakkeet 31.12.2018	167 335 073	7 611 821	159 723 252
Osakepalkkiojärjestelmä 5.2.2019 ⁽²⁾		-174 544	174 544
Osakkeet 31.12.2019	167 335 073	7 437 277	159 897 796

⁽¹⁾ Muut markkinapaikat: Vuoden 2019 tiedot perustuvat Bloombergiin ja Fidessa Fragmentation -indeksiin ja vuoden 2018 tiedot Fidessa Fragmentation -indeksiin.

⁽²⁾ Pörssitiedote 5. helmikuuta 2019.

Tarkemmat tiedot osakkeista ja johdon omistuksesta Osakkeet ja osakkeenomistajat -osiossa sekä konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 4.1.

Tutkimus ja kehitys

Palveluja kehitetään pääasiassa tavanomaisen liiketoiminnan yhteydessä, jolloin se lasketaan normaaleihin liiketoimintakuluihin. Elisa käytti tutkimus- ja kehittämistoimintaan 8 miljoonaa euroa (8), josta 6 miljoonaa euroa (7) on aktivoitu vuonna 2019, mikä on 0,4 prosenttia (0,5) liikevaihdosta.

Varsinainen yhtiökokous 2019

Elisa Oyj:n varsinainen yhtiökokous 3.4.2019 päätti hallituksen ehdotuksen mukaisesti, että yhtiökokouksen vahvistaman taseen 31.12.2018 perusteella jaetaan osinkoa 1,75 euroa osakkeelta. Yhtiökokouksen päättämä osinko maksettiin osakkaalle, joka oli merkitty 5.4.2019 Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Osinko maksettiin 16.4.2019.

Yhtiökokous vahvisti tilinpäätöksen vuodelta 2018. Hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle myönnettiin vastuuvapaus vuodelta 2018.

Yhtiön hallituksen jäsenmääräksi vahvistettiin seitsemän (7). Hallitukseen valittiin seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen päättyväksi toimikaudeksi uudelleen nykyiset hallituksen jäsenet Clarisse Berggårdh, Petteri Koponen, Leena Niemistö, Seija Turunen, Anssi Vanjoki ja Antti Vasara sekä uutena jäsenenä Kim Ignatius. Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Anssi Vanjoki ja varapuheenjohtajaksi Petteri Koponen.

Yhtiökokous päätti hallituksen vuosipalkkioiden muuttamisesta ja kokouspalkkioiden pitämisestä ennallaan. Puheenjohtajalle maksetaan vuosipalkkiona 120 000 euroa, varapuheenjohtajalle ja valiokuntien puheenjohtajille 80 000 euroa ja hallituksen jäsenille 65 000 euroa, minkä lisäksi kokouspalkkiona 700 euroa hallituksen ja sen valiokuntien kokouksilta.

Yhtiön tilintarkastajaksi valittiin tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab. Päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Toni Aaltonen.

Elisan hallituksen valiokuntien kokoonpano
Järjestäytymiskokouksessaan hallitus valitsi keskuudestaan henkilöstö- ja palkitsemisvaliokuntaan Petteri Koposen (pj), Leena Niemistön ja Antti Vasaran. Tarkastusvaliokuntaan valittiin Seija Turunen (pj), Clarisse Berggårdh ja Kim Ignatius.

Hallituksen valtuutukset

Yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään omien osakkeiden hankkimisesta tai pantiksi ottamisesta yhtiön vapaalla omalla pääomalla. Hankkiminen voidaan toteuttaa suunnattuna. Valtuutuksen enimmäismäärä on 5 miljoonaa osaketta. Valtuutus on voimassa 30.6.2020 saakka.

Hallituksella on valtuutus päättää uusien osakkeiden antamisesta, yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttamisesta ja/tai osakkeisiin oikeutettavien erityisten oikeuksien antamisesta. Valtuutus oikeuttaa toteuttamaan annin suunnattuna. Valtuutuksen enimmäismäärä on 15 miljoonaa osaketta. Valtuutus on voimassa 30.6.2020 saakka.

Osakkeenomistajien nimitystoimikunta

Elisan osakasluettelon per 31.8.2019 mukaisesti määriteltiin suurimmat osakkeenomistajat, jotka nimesivät toimikunnan jäsenet. Nimitystoimikunnan kokoonpano syyskuusta 2019 lähtien:

- Antti Mäkinen, toimitusjohtaja, nimeäjä Solidium Oy
- Reima Rytölä, varatoimitusjohtaja, nimeäjä Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Varma
- Jouko Pölönen, toimitusjohtaja, nimeäjä Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen
- Hanna Hiidenpalo, johtaja, sijoitukset, nimeäjänä Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo
- Anssi Vanjoki, Elisan hallituksen puheenjohtaja

Osakkeenomistajien nimitystoimikunta valitsi puheenjohtajaksi Antti Mäkinen.

Elisan vuoden 2012 varsinainen yhtiökokous päätti perustaa yhtiölle osakkeenomistajien nimitystoimikunnan, jonka tehtävänä on valmistella hallituksen jäsenten valintaan ja palkitsemiseen liittyviä ehdotuksia varsinaiselle yhtiökokoukselle sekä hyväksyi toimikunnalle työjärjestyksen.

Merkittävät oikeudelliset ja sääntelyyn liittyvät asiat

Maaliskuussa 2018 Viestintävirasto julkisti tilaajayhteys- ja bitstream-markkinoita koskevat huomattavan markkinavoiman päätökset. Elisa on valittanut Viestintäviraston päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Maaliskuussa Elisan 2 100 MHz:n toimitilupa Ahvenanmaan alueella uusittiin. Toimitilupa on voimassa 31.12.2033 saakka.

Toukokuussa Liikenne- ja viestintävirasto Traficom uusi Elisan luvan periä henkilöasiakkailta lisämaksua tiedonsiirron verkkovierailusta eli dataroamingista EU- ja ETA-maissa. Uusi lupa tuli voimaan 15.6.2019 ja on voimassa 14.6.2020 saakka.

Markkinaoikeus kumosi syyskuussa KL-Kuntahankinnan hankintapäätöksen valita Elisa tietoliikenne- ja joidenkin muiden palvelujen toimittajaksi. Markkinaoikeuden päätös perustui KL-Kuntahankinnan tarjouspyynnössä olleisiin puutteisiin. Elisa on hakenut markkinaoikeuden päätöksestä valituslupaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Julkinen hankintayksikkö on aloittanut uuden hankintaprosessin.

Markkinaoikeus kumosi lokakuussa Espoon kaupungin hankintapäätöksen valita Elisa tietoteknisten palvelujen toimittajaksi. Markkinaoikeuden päätös perustui Espoon kaupungin tarjouspyynnössä

kilpailutusvaiheessa olleisiin puutteisiin. Elisa on hakenut lupaa valittaa markkinaoikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Elisan toimintaan liittyvät oleelliset riskit ja epävarmuustekijät

Riskienhallinta on osa Elisan sisäistä valvontajärjestelmää. Sen avulla pyritään varmistamaan, että yhtiön liiketoimintaan vaikuttavat riskit tunnistetaan, niihin vaikutetaan ja niitä seurataan. Yhtiö jakaa liiketoimintaan vaikuttavat riskinsä strategiaan ja operatiivisiin riskeihin sekä vahinko- ja rahoitusriskeihin.

Strategiset ja operatiiviset riskit:

Televiestintäala on erityisen kilpailtu Elisan päämarkkina-alueilla, mikä voi vaikuttaa Elisan liiketoimintaan. Lisäksi ala on voimakkaasti säännelty. Elisaa ja sen liiketoimintaa valvovat ja sääntelevät useat viranomaiset. Sääntely vaikuttaa joidenkin Elisan tuotteiden ja palveluiden hintoihin. Se voi myös vaatia pitkäkestoisia investointeja.

Elisa käsittelee erilaisia tietoja, kuten henkilötietoja ja liikennetietoja. Tämän takia sovellettavalla tietosuojalainsäädännöllä, erityisesti EU:n yleisellä tietosuojasetuksella, on merkittävä vaikutus Elisaan ja sen liiketoimintaan.

Tietoliikenneteknologian nopea kehitys voi vaikuttaa merkittävästi Elisan liiketoimintaan.

Valtioiden välisten suhteiden muutokset voivat lisätä riskiä siitä, että eri verkkotoimittajien laitteiden käyttöön Elisan verkoissa voi kohdistua rajoituksia, joilla voi olla taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia Elisan liiketoimintaan.

Elisan päämarkkina-alue on Suomi, missä matkapuhelinten määrä asukasta kohden on maailman suurimpia ja liittymämäärän kasvu siksi rajallista. Lisäksi kiinteän verkon puhelinliikenteen volyymi on vähentynyt viime vuosina. Nämä tekijät voivat rajoittaa kasvumahdollisuuksia.

Vahinkoriskit:

Yhtiön ydintoiminnot on vakuutettu onnettomuuksista aiheutuvien vahinkojen ja keskeytymisten varalta. Vahinkoriskejä ovat myös oikeudenkäynnit ja kanteet.

Rahoitusriskit:

Korkoriskin hallitsemiseksi konsernin lainat ja sijoitukset on hajautettu kiinteä- ja vaihtuvakorkoisiin instrumentteihin. Korkoriskin hallitsemiseksi voidaan käyttää korkojohdannaisia.

Elisan liiketoimintoihin liittyvistä varoista ja kassavirroista valtaosa on euromääräistä, joten valuuttariski on vähäinen.

Likviditeettiriskien hallinnan tavoitteena on varmistaa konsernin rahoitus kaikissa tilanteissa. Elisalla on käteisvaroja, kommitoituja luottojärjestelyjä ja jatkuva kassavirta, jotka riittävät kattamaan ennakoitavissa olevat rahoitustarpeet.

Likvidien varojen sijoitukset tehdään vahvistettujen limiittien rajoissa taloudellisesti vakaisiin pankkeihin, kotimaisiin yrityksiin ja instituutioihin. Myyntisaamisten luottoriskikeskittymät ovat vähäisiä asiakaskannan suuruuden ansiosta.

Rahoitusriskien hallinta on selostettu konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 7.1.

Yritysvastuu ja muiden kuin taloudellisten tunnuslukujen raportointi

Elisa on sitoutunut YK:n Global Compact -aloitteen periaatteisiin. Digitaalinen vastuu on yritysvastuumme ydinelementti sosiaalisen vastuun, ympäristövastuun ja taloudellisen vastuun lisäksi. Hiilidioksidipäästöjen pienentäminen on ollut osa Elisan strategiaa vuodesta 2009 lähtien, ja yhtiö on asettanut itselleen Pariisin sopimuksen mukaiset Science Based Targets -organisaation päästötavoitteet.

Elisa julkistaa seitsemännän verifioidun vastuuraporttinsa osana vuoden 2019 vuosikertomustaan. Vastuuraportti laaditaan Global Reporting Initiative (GRI) -ohjeiston mukaisesti, ja se täyttää muuta kuin taloudellista raportointia koskevat vaatimukset. Raportti sisältää välitavoitteet, suorituskyvyt ja mittarit.

Raportissa huomioidaan Elisan yritysvastuun kannalta olennaiset asiat, kuten yhtiön merkittävimmät taloudelliset, yhteiskunnalliset ja ympäristövaikutukset ja yhtiön riskit, sekä muut toimialan kannalta merkittävät trendit. Johdon kuvaus yritysvastuusta on saatavilla yrityksen sivustolla.

Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä

Elisa on julkaissut erillisen selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 29.1.2020.

Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Tilinpäätöspäivän jälkeen ei ole ollut olennaisia tapahtumia.

Näkymät ja ohjeistus vuodelle 2020

Suomen makrotaloudellisen ympäristön positiivinen kehitys on hidastunut. Kilpailutilanne Suomen televiestintämarkkinoilla jatkuu haasteellisena.

Liikevaihdon arvioidaan olevan vuoden 2019 tasolla tai hieman korkeampi. Matkaviestinpalveluiden ja digitaalisten palveluiden odotetaan kasvattavan liikevaihtoa. Vertailukelpoisen käyttökatteen arvioidaan olevan samalla

tasolla tai hieman korkeampi kuin edellisenä vuonna. Käyttöomaisuusinvestointien odotetaan olevan enintään 12 prosenttia liikevaihdosta.

Elisa jatkaa tuottavuutta lisääviä toimenpiteitä esimerkiksi lisäämällä automaatiota ja data-analytiikkaa eri prosesseissa, kuten asiakaskohtaamisissa, verkonhallinnassa ja jakelussa. Elisan jatkuvat laadun parantamistoimet lisäävät asiakastytyväisyyttä ja tehokkuutta ja pienentävät kustannuksia.

Elisan kehitys uusia, elämyksellisiä ja merkityksellisiä palveluja asiakkailleen tarjoavana yhtiönä jatkuu. Pitkän ajan kasvu ja kannattavuuden paraneminen perustuvat mobiilidatamarkkinoiden kasvuun ja uusiin digitaalisiin online- ja ICT-palveluihin.

Voitonjako

Elisan voitonjakopolitiikan mukaisesti varsinainen voitonjako on 80–100 prosenttia edellisen tilikauden tuloksesta. Tämän lisäksi osakkeenomistajille voidaan jakaa lisävoitonjakoa. Jakoehdotusta tai päätöstä tehdessään hallitus ottaa huomioon yhtiön taloudellisen aseman, tulevat rahoitustarpeet ja asetetut taloudelliset tavoitteet. Voitonjakoon kuuluvat osinko, pääomanpalautus ja omien osakkeiden osto.

Hallitus ehdottaa varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osinkoa maksetaan 1,85 euroa osakkeelta. Osingonjako on 96 prosenttia tilikauden vertailukelpoisesta nettotuloksesta.

Oikeus yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti jaettaviin varoihin on osakkeenomistajilla, jotka on 6.4.2020 merkitty Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Hallituksen ehdottama maksupäivä on 15.4.2020. Tilikauden voitto lisätään kertyneisiin voittovaroihin.

Hallitus päätti myös ehdottaa yhtiökokoukselle, että hallitukselle annetaan valtuutus enintään 5 miljoonan oman osakkeen hankintaan, mikä on 3 prosenttia osakekannasta.

HALLITUS

Konsernin tuloslaskelma

milj.euroa	Liite	2019	2018
Liikevaihto	2.1, 2.3	1 843,5	1 831,5
Liiketoiminnan muut tuotot	2.4	5,7	9,8
Materiaalit ja palvelut	2.5	-693,1	-704,4
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	4.1	-320,3	-311,4
Liiketoiminnan muut kulut	2.5	-175,0	-185,4
Käyttökate	2.1	660,8	640,1
Poistot ja arvonalentumiset	2.1, 5.1	-265,8	-236,2
Liikevoitto	2.1	395,0	403,8
Rahoitustuotot	7.3.1	6,1	2,4
Rahoituskulut	7.3.1	-29,0	-25,0
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta		-0,2	-0,4
Tulos ennen veroja		371,9	381,0
Tuloverot	8.1.1	-68,7	-65,0
Tilikauden tulos		303,1	316,0
Tilikauden tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		303,0	315,8
Määräysvallattomille omistajille		0,2	0,2
		303,1	316,0
Tulos/osake (euroa)			
Laimentamaton	2.6	1,90	1,98
Laimennettu	2.6	1,90	1,98
Ulkona olevia osakkeita keskimäärin (1000 osaketta)			
Laimentamaton	2.6	159 881	159 737
Laimennettu	2.6	159 881	159 737

Konsernin laaja tuloslaskelma

milj.euroa	Liite	2019	2018
Tilikauden tulos		303,1	316,0
Muut laajan tuloksen erät verovaikutus huomioon			
Erät, jotka voidaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Rahavirran suojaukset		-0,4	0,5
Muuntoerot		1,2	-0,1
		0,9	0,4
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuuspohjaisen nettovelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	4.3	-1,7	0,7
Tilikauden laaja tulos		302,3	317,0
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		302,2	316,9
Määräysvallattomille omistajille		0,2	0,2
		302,3	317,0

Konsernin tase

milj.euroa	Liite	31.12.2019	31.12.2018
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	5.2	826,8	751,6
Liikearvo	5.3, 5.3.1	1 086,1	1 020,7
Muut aineettomat hyödykkeet	5.3	202,5	206,7
Osuudet osakkuusyrityksissä	8.3.2	2,4	2,7
Muut sijoitukset	7.3.3, 7.3.4	13,7	9,6
Laskennalliset verosaamiset	8.1.2	14,4	16,5
Myyntisaamiset ja muut saamiset	6.2.2, 7.3.5	91,9	93,8
		2 237,7	2 101,6
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	6.1	67,7	65,4
Myyntisaamiset ja muut saamiset	6.2.1	453,5	416,6
Tuloverosaamiset		3,3	4,3
Rahavarat	7.3.3	52,0	80,9
		576,5	567,2
VARAT YHTEENSÄ	2.1	2 814,2	2 668,8

Konsernin tase

milj.euroa	Liite	31.12.2019	31.12.2018
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
OMA PÄÄOMA			
Osakepääoma		83,0	83,0
Omat osakkeet		-132,2	-135,6
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		90,9	90,9
Vararahasto		3,4	3,4
Käyvän arvon rahasto		-13,6	-11,6
Muut rahastot		381,0	381,0
Kertyneet voittovarot		737,0	715,2
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	4.2, 7.2	1 149,6	1 126,3
Määräysvallattomien omistajien osuus		0,7	0,5
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		1 150,3	1 126,9
VELAT			
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	8.1.2	25,6	25,7
Eläkevelvoitteet	4.3	16,7	15,2
Varaukset	8.2	2,9	2,3
Rahoitusvelat	7.3.2, 7.3.4	1 085,1	861,3
Ostovelat ja muut velat	6.3, 7.3.4, 7.3.5	36,8	36,3
		1 167,2	940,8
Lyhytaikaiset velat			
Ostovelat ja muut velat	6.3, 7.3.4	343,2	309,3
Tuloverovelat		0,4	1,7
Varaukset	8.2	2,1	2,7
Rahoitusvelat	7.3.2, 7.3.4	151,1	287,4
		496,7	601,1
VELAT YHTEENSÄ		1 663,9	1 541,9
OMA PÄÄOMA JA VELAT YHTEENSÄ		2 814,2	2 668,8

Konsernin rahavirtalaskelma

milj.euroa	Liite	2019	2018
Liiketoiminnan rahavirrat			
Tulos ennen veroja		371,9	381,0
Oikaisut			
Poistot ja arvonalentumiset	5.1	265,8	236,2
Rahoitustuotot (-) ja -kulut (+)	7.3.1	22,9	22,5
Käyttöomaisuuden myyntivoitot (-) ja -tappiot (+)		-0,6	-4,1
Varausten lisäys (+) / vähennys (-) tuloslaskelmassa		-0,1	-3,6
Muut oikaisut		-10,3	-10,4
		277,7	240,6
Käyttöpääoman muutos			
Myynti- ja muiden saamisten lisäys (-) / vähennys (+)		-20,4	6,1
Vaihto-omaisuuden lisäys (-) / vähennys (+)		-1,9	3,1
Osto- ja muiden velkojen lisäys (+) / vähennys (-)		16,8	-30,3
		-5,4	-21,1
Saadut osingot		0,6	0,2
Saadut korot		2,6	2,1
Maksetut korot		-24,4	-19,2
Maksetut verot		-69,0	-68,2
Liiketoiminnan nettorahavirta		553,9	515,4

Konsernin rahavirtalaskelma

milj.euroa	Liite	2019	2018
Investointien rahavirrat			
Tytäryritysten ja liiketoimintojen hankinnat	3	-61,9	-9,8
Tytäryritysten ehdolliset vastikkeet		-0,7	
Muiden sijoitusten hankinnat		-4,5	-0,7
Investoinnit käyttöomaisuushyödykkeisiin		-231,6	-235,6
Tytäryritysten ja liiketoimintojen myynnit	3	1,2	1,1
Muiden sijoitusten myynnit		0,3	0,3
Käyttöomaisuushyödykkeiden myynnit		0,8	1,6
Investointien nettorahavirta		-296,5	-243,2
Rahavirta ennen rahoitusta		257,4	272,2
Rahoituksen rahavirrat			
Pitkäaikaisten lainojen nostot		167,9	100,0
Pitkäaikaisten lainojen maksut		-180,1	-59,5
Lyhytaikaisten lainojen lisäys (+) / vähennys (-)		26,0	-9,6
Vuokrasopimusvelkojen maksut		-22,5	-3,4
Maksetut osingot		-279,6	-263,1
Rahoituksen nettorahavirta		-288,3	-235,6
Rahavarojen muutos		-30,9	36,6
Muuntoerot		2,0	
Rahavarat tilikauden alussa		80,9	44,3
Rahavarat tilikauden lopussa	7.3.3	52,0	80,9

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma								
milj. euroa	Osake- pääoma	Omat osakkeet	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voitto- varat	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2018	83,0	-140,2	90,9	371,6	634,2	1 039,6	0,1	1 039,7
IFRS 15 käyttöönotto					7,5	7,5		7,5
IFRS 9 käyttöönotto					4,2	4,2		4,2
IFRS 2 standardimuutos					14,5	14,5		14,5
Oma pääoma 1.1.2018	83,0	-140,2	90,9	371,6	660,4	1 065,8	0,1	1 065,9
Tilikauden tulos					315,8	315,8	0,2	316,0
Muuntoerot					-0,1	-0,1		-0,1
Rahavirran suojaukset				0,5		0,5		0,5
Etuuspohjaisen nettovelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät				0,7		0,7		0,7
Tilikauden laaja tulos				1,2	315,7	316,9	0,2	317,0
Osingonjako					-263,6	-263,6		-263,6
Osakepalkitseminen		4,6			7,6	12,2		12,2
Määräysvallattomien omistajien osuuksien hankinta							0,2	0,2
Muut muutokset					-4,9	-4,9		-4,9
Oma pääoma 31.12.2018	83,0	-135,6	90,9	372,8	715,2	1 126,3	0,5	1 126,9
Tilikauden tulos					303,0	303,0	0,2	303,1
Muuntoerot					1,2	1,2		1,2
Rahavirran suojaukset				-0,4		-0,4		-0,4
Etuuspohjaisen nettovelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät				-1,7		-1,7		-1,7
Tilikauden laaja tulos				-2,0	304,2	302,2	0,2	302,3
Osingonjako					-279,8	-279,8		-279,8
Osakepalkitseminen		3,4				3,4		3,4
Muut muutokset					-2,5	-2,5		-2,5
Oma pääoma 31.12.2019	83,0	-132,2	90,9	370,8	737,0	1 149,6	0,7	1 150,3

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

1 Yleiset laadintaperiaatteet

1.1 Konsernin perustiedot

Elisa-konserni ("Elisa" tai "konserni") harjoittaa teletoimintaa tarjoten tietoliikenne-, ICT- ja online-palveluja Suomessa ja valituilla kansainvälisillä markkina-alueilla. Konsernin emoyhtiö on Elisa Oyj. Emoyhtiön kotipaikka on Helsinki ja sen rekisteröity osoite on Ratavartijankatu 5. Emoyhtiö Elisa Oyj:n osakkeet on listattu Nasdaq Helsingissä vuodesta 1997 lähtien.

Elisa Oyj:n hallitus on hyväksynyt 28.1.2020 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Jäljennös tilinpäätöksestä on saatavissa Elisa Oyj:n pääkonttorista osoitteesta Ratavartijankatu 5, Helsinki tai internet-osoitteesta www.elisa.fi.

1.2 Tilinpäätöksen laatimisperusta

Elisan konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2019 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Suomen kirjanpitolaisia ja sen nojalla annetuissa säännöksissä kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisölainsäädännön vaatimusten mukaiset.

Tilinpäätöstiedot perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikutteisesti tai muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja, osakeperusteisia maksuja sekä johdannaisia. Tilinpäätös esitetään miljoonina euroina. Luvut on pyöristetty yhden desimaalin tarkkuudelle.

1.2.1 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet, rakenne ja esittämistapa

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet sekä kuvaukset johdon harkintaan perustuvista ratkaisuksista ja arvioiden käytöstä löytyvät pääosin liitetietojen yhteydestä, ks. seuraava taulukko. Vain muutamat konsernitilinpäätöksen yleiset laadintaperiaatteet on kuvattu tässä osuudessa.

Liitetiedot on ryhmitelty olennaisuuden mukaan.

Alla yhteenveto Elisan konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteista liitetietonumeroineen.

Laadintaperiaate	Liite
Toimintasegmentit	2.1
Tuloutusperiaatteet	2.3
Liiketoiminnan muut tuotot	2.4
Tutkimus- ja kehittämismenot	2.5
Osakekohtainen tulos	2.6
Hankitut ja myydyt liiketoiminnot	3
Osakeperusteiset maksut	4.2
Eläkevelvoitteet	4.3
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	5.2
Käyttöoikeusomaisuuserät	5.2
IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardin käyttöönotto	5.2
Aineettomat hyödykkeet	5.3
Liikearvo	5.3.1
Vaihto-omaisuus, myyntisaamiset ja muut saamiset sekä ostovelat ja muut velat	6
Rahoitusvarat ja -velat	7.3
Johdannaissopimukset	7.3.5
Tuloverot	8.1.1
Laskennalliset verosaamiset ja -velat	8.1.2
Varaukset	8.2
Konserniyritysten yhdistelyperiaatteet	8.3.1
Osakkuusyritysten yhdistelyperiaatteet	8.3.2
Taseen ulkopuoliset vuokrasopimukset	8.4

Alla olevat symbolit kertovat, mitkä liitetietojen luvut täsmäävät tuloslaskelmaan, taseeseen ja rahavirtalaskelmaan

I/S = Tuloslaskelma

B/S = Tase

C/F = Rahavirta

Yhdistelyperiaatteet

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty emoyhtiö, tytäryritykset, osakkuusyritykset ja yhteisjärjestely liitetiedoissa 8.3.1 ja 8.3.2 tarkemmin kuvatulla tavalla.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Konsernitilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin emoyhtiön toiminta- ja esittämisvaluutta.

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu toimintavaluutan määräisiksi käyttäen tapahtumapäivänä vallitsevaa kurssia. Monetaariset erät on muunnettu toimintavaluutan määräisiksi tilinpäätöspäivän kurssia käyttäen ja ei-monetaariset erät tapahtumapäivän kurssiin pois lukien käypiin arvoihin arvostetut erät, jotka on muunnettu käyttäen arvostuspäivän valuuttakursseja. Muuntamisesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tulosaikavaihteisesti. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolella. Valuuttamääräisten lainojen kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Kurssierot sellaisista monetaarisista eristä, jotka ovat osa nettosisiointusta ulkomaiseen yksikköön, kirjataan

muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään kertyneissä muuntoeroissa omassa pääomassa. Kertyneet muuntoerot kirjataan tuloslaskelmaan, kun kyseisestä yksiköstä luovutaan.

Ulkomaisten konserniyritysten tilinpäätösten muuntaminen

Ulkomaisten konserniyritysten tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi kauden keskikurssia ja taseet tilinpäätöspäivän kurssia käyttäen. Kauden tuloksen muuntaminen eri kursseilla tuloslaskelmassa ja taseessa aiheuttaa taseessa omaan pääomaan kirjattavan muuntoeron, jonka muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Konsernitilinpäätöksen yhdistelyssä tytäryrityksen oman pääoman muuntamisesta syntyvät muuntoerot kirjataan omaan pääomaan. Kun tytäryhtiö, jonka toiminnallinen ja raportointivaluutta on muu kuin euro, myydään, kertyneet muuntoerot kirjataan tuloslaskelmaan osana myyntivoittoa tai -tappiota.

1.2.2 Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tilinpäätöstä laadittaessa joudutaan tekemään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden toteumat voivat poiketa tehdyistä arvioista ja oletuksista. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa.

Konsernin johto joutuu tekemään päätöksiä laatimisperiaatteiden valintaan ja soveltamiseen liittyen. Tämä koskee erityisesti niitä tapauksia, joissa voimassaolevissa IFRS-säännöksissä on mahdollisuus valita eri kirjaamis-, arvostamis- tai esittämistapojen väliltä.

Arviot pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen tilinpäätöshetkellä. Aikaisemmat kokemukset ja tulevaisuutta koskevat oletukset, joiden uskotaan tilinpäätöshetkellä olevan perusteltuja, vaikuttavat tehtyihin arvioihin. Mahdolliset arvioiden ja olettamusten muutokset merkitään kirjanpitoon sillä tilikaudella, jonka aikana arviota tai olettamusta korjataan, ja kaikilla tämän jälkeisillä tilikausilla.

Tietoa harkintaan perustuvista ratkaisuksista ja arvioista, joilla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin lukuihin liittyy hankintamenomenetelmän käyttöön (3), arvonalentumistestaukseen (5.3.1), osakepalkitsemisjärjestelmien kulukirjauksiin (4.2), etuuspohjaisen eläkevelvoitteen kirjaamiseen (4.3) sekä laskennallisten verosaamisten kirjaamiseen (8.1.2). Ks. tarkemmin sulkujen mukaiset liitetietokohdat.

1.3 Uudet ja tulevat standardit

1.1.2019 käyttöön otetun IFRS 16 -standardin vaikutukset konsernin tilinpäätökseen on esitetty liitetiedon 5.2 yhteydessä.

1.1.2019 käyttöön otetuilla IFRS-standardien muutoksilla ja vuosittaisilla parannuksilla (Annual Improvements) ei ole ollut vaikutusta konsernitilinpäätöksen tietoihin.

1.1.2020 käyttöön otettavilla IFRS -standardien muutoksilla ei odoteta olevan olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

2 Toiminnan tulos

2.1 Toimintasegmentit

Elisan raportoitavat toimintasegmentit ovat Henkilöasiakkaat ja Yritysiasiakkaat. Elisan organisaatio- ja johtamisrakenne perustuu asiakassuuntautuneeseen toimintamalliin. Raportoivat segmentit perustuvat johdolle toimitettavaan sisäiseen raportointiin.

Henkilöasiakkaat-toimintasegmentti tarjoaa kuluttajille ja kotitalouksille tietoliikennepalveluja, kuten puhe- ja datapalveluja.

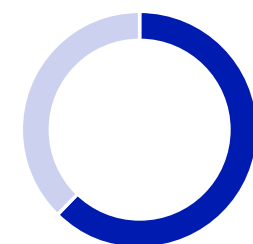
Yritysiasiakkaat-toimintasegmentti tarjoaa yritys- ja yhteisöasiakkaille puhe- ja datapalveluja sekä muita ICT-ratkaisuja.

Toimintasegmentit

2019 milj.euroa	Henkilö- asiakkaat	Yritys- asiakkaat	Kohdistamattomat	Konserni yhteensä
Liikevaihto	1 151,9	691,6		1 843,5
Käyttökate	433,2	227,6		660,8
Poistot ja arvonalentumiset	-164,8	-101,0		-265,8
Liikevoitto	268,3	126,7		395,0
Rahoitustuotot			6,1	6,1
Rahoituskulut			-29,0	-29,0
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta			-0,2	-0,2
Tulos ennen veroja				371,9
Investoinnit	170,7	85,3		256,0
Varat	1 748,2	980,2	85,8	2 814,2

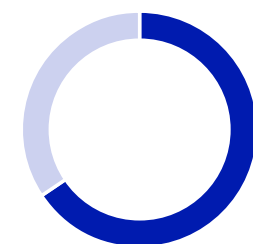
2018 milj.euroa	Henkilö- asiakkaat	Yritys- asiakkaat	Kohdistamattomat	Konserni yhteensä
Liikevaihto	1 150,2	681,4		1 831,5
Käyttökate	416,1	223,9		640,1
Poistot ja arvonalentumiset	-147,7	-88,5		-236,2
Liikevoitto	268,4	135,4		403,8
Rahoitustuotot			2,4	2,4
Rahoituskulut			-25,0	-25,0
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta			-0,4	-0,4
Tulos ennen veroja				381,0
Investoinnit	166,1	88,3		254,4
Varat	1 680,2	874,7	114,0	2 668,8

Liikevaihto 2019

■ Henkilöasiakkaat 1 151,9
■ Yritysiasiakkaat 691,6

Käyttökate 2019

■ Henkilöasiakkaat 433,2
■ Yritysiasiakkaat 227,6

Maantieteelliset tiedot

2019 milj.euroa	Suomi	Muu Eurooppa	Muut maat	Konserni yhteensä	
Liikevaihto	1 605,0	218,3	20,3		1 843,5
Varat	2 439,1	366,6	8,5		2 814,2

2018 milj.euroa	Suomi	Muu Eurooppa	Muut maat	Eliminoinnit	Konserni yhteensä
Liikevaihto	1 633,3	200,7	8,0	-10,4	1 831,5
Varat	2 397,1	270,1	1,6		2 668,8

Tilinpäätöksen laatimisperiaate - Toimintasegmentit:

Toimintasegmenttejä seurataan segmenttikohtaisella tuloraportoinnilla, joka sisältää ulkoisen liikevaihdon, käyttökateen, liikevoiton ja investoinnit. Toimintasegmenteille ei kohdisteta rahoituseriä, osuutta osakkuusyritysten tuloksesta eikä tuloveroja. Tuotannon ja tukitoimintojen kulut kohdistetaan toimintasegmenteille aiheuttamisperiaatteella. Viron liiketoiminta on kohdistettu asiakkaiden perusteella Henkilöasiakas- ja Yritysasiakas-toimintasegmentteihin.

Toimintasegmenttien varat muodostuvat aineettomista ja aineellisista hyödykkeistä, vaihto-omaisuudesta, myyntisaamisista ja muista korottomista saamisista. Toimintasegmenttien varoihin eivät sisälly laskennalliset verosaamiset, osuudet osakkuusyrityksistä, muut sijoitukset, korolliset saamiset, rahoituserät eivätkä tuloverosaamiset. Toimintasegmenteille ei kohdisteta velkoja.

Segmenttitietojen raportoinnissa noudatetaan samoja laadintaperiaatteita kuin tilinpäätöksessä.

Raportoidut maantieteelliset alueet ovat Suomi, Muu Eurooppa ja Muut maat. Liikevaihto esitetään asiakkaan sijaintimaan mukaan. Varat esitetään sijaintimaan mukaan.

2.2 Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät

Elisa käyttää taloudellisessa raportoinnissaan vaihtoehtoisia tunnuslukuja. Vaihtoehtoiset tunnusluvut antavat merkittävää lisätietoa, koska niistä on eliminoitu eriä, jotka eivät välttämättä kerro konsernin liiketoiminnan tuloksesta ja rahavirroista. Vaihtoehtoiset tunnusluvut lisäävät vertailukelpoisuutta eri kausien välillä.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavina erinä käsitellään tavanomaiseen liiketoimintaan kuulumattomat tapahtumat. Vertailukelpoisuuteen vaikuttaviksi eriksi luokitellaan esimerkiksi omaisuuden ja liiketoimintojen myyntivoitot ja -tappiot, omaisuuden ja liiketoimintojen hankintakulut, arvonalentumiset, liiketoimintojen rakennejärjestelykulut sekä lainsäädäntömuutoksista, vahingonkorvauksista tai oikeudenkäynneistä aiheutuneet kulut.

Tuloslaskelma

milj. euroa	2019	2018
Myyntivoitot/-tappiot		5,5
Konserniyritysten ja liiketoimintojen hankintoihin liittyvät kulut	-0,9	
Rakennejärjestelyt	-6,0	-4,7
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät käyttökatteessa ja liikevoitossa	-6,9	0,8
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät tuloksessa ennen veroja	-6,9	0,8
Tuloverot	1,2	3,6
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät tilikauden tuloksessa	-5,7	4,4

2019 vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin sisältyvät uudelleenjärjestelykulut 6,0 miljoonaa euroa sekä Polystar-kaupan hankintakulut 0,9 miljoonaa euroa.

2018 vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin sisältyvät liiketoimintojen myyntivoitot 5,5 miljoonaa euroa (Habbo- ja Hideaway-liiketoiminnot 2,2 miljoonaa euroa ja yritysasiakkaiden asiakaspalvelun ja puhelunvälityksen liiketoiminta 3,3 miljoonaa euroa), uudelleenjärjestelykulut 4,7 miljoonaa euroa sekä käytettyjä vahvistettuja verotappioita 3,3 miljoonaa euroa.

milj.euroa	2019	2018
Vertailukelpoinen käyttökate		
I/S Käyttökate	660,8	640,1
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät käyttökatteessa	6,9	-0,8
	667,7	639,2
Vertailukelpoinen liikevoitto		
I/S Liikevoitto	395,0	403,8
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liikevoitossa	6,9	-0,8
	401,9	403,0
Vertailukelpoinen tulos ennen veroja		
I/S Tulos ennen veroja	371,9	381,0
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät tuloksessa ennen veroja	6,9	-0,8
	378,8	380,2
Vertailukelpoinen tilikauden tulos		
I/S Tilikauden tulos	303,1	316,0
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät tuloksessa	5,7	-4,4
	308,8	311,6
Vertailukelpoinen emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos		
Vertailukelpoinen tilikauden tulos	308,8	311,6
Määräysvallattomien omistajien osuus	0,2	0,2
	308,7	311,4
Vertailukelpoinen tulos/osake, euroa		
Vertailukelpoinen emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos	308,7	311,4
Keskimääräinen osakemäärä, laimennettu (1000 kpl)	159 881	159 737
	1,93	1,95

1.1.2019 käyttöön otetun IFRS 16 -standardin mukaisten rahoitusleasingsopimusten vaikutus konsernin vuoden 2019 vuokratuluihin on +17,8 miljoonaa euroa, poistoihin -18,5 miljoonaa euroa ja rahoituskuluihin -1,2 miljoonaa euroa. Vaikutus käyttökatteeseen on +17,8 miljoonaa euroa, liikevoittoon -0,7 miljoonaa euroa ja tulokseen ennen veroja -1,9 miljoonaa euroa.

IFRS 16 -standardin käyttöönotto ja sen vaikutukset on esitetty liitetiedossa 5.2.

Rahavirta

milj. euroa	2019	2018
Osakkeiden ja liiketoimintojen hankinnat	67,1	10,5
Osakkeiden ja liiketoimintojen myynnit	-1,5	-1,1
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät rahavirrassa ennen rahoitusta	65,6	9,4

Vuoden 2019 suurin vertailukelpoisuuteen vaikuttava erä on Polystar OSIX AB:n hankinta tytär- ja sisaryhtiöineen 60,8 miljoonaa euroa.

Vuoden 2018 vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin sisältyvät muun muassa Kepit Systems -hankinta 2,3 miljoonaa euroa, Ukkoverkot-hankinta 1,6 miljoonaa euroa ja Fenix Solutions -hankinta 3,9 miljoonaa euroa.

Vertailukelpoinen kassavirta investointien jälkeen

C/F Rahavirta ennen rahoitusta	257,4	272,2
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät rahavirrassa ennen rahoitusta	65,6	9,4
	323,0	281,6

1.1.2019 käyttöön otetun IFRS 16 -standardin mukaan vuokrasopimuksiin liittyvistä maksuista pääoman osuus esitetään osana rahoitustoimintaa ja korko liiketoiminnan rahavirrassa, kun aiemmin kaikki operatiivisten vuokrasopimusten vuokramaksut esitettiin liiketoiminnan rahavirrassa. Vaikutus konsernin vuoden 2019 liiketoiminnan rahavirtaan on +17,2 miljoonaa euroa, rahoituksen rahavirtaan -16,6 miljoonaa euroa ja investointien rahavirtaan -0,6 miljoonaa euroa.

VAIHTOEHTOISTEN TUNNUSLUKUIEN LASKENTAKAAVAT

Vertailukelpoinen käyttökate	Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset +/- vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät
Vertailukelpoinen liikevoitto	Tilikauden tulos + tuloverot + rahoitustuotot ja -kulut + osuus osakkuusyritysten tuloksesta +/- vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät
Vertailukelpoinen kauden tulos	Tilikauden tulos +/- vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät
Vertailukelpoinen tulos / osake (Vertailukelpoinen EPS)	$\frac{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos} \pm \text{vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin tilikaudella}}$
Vertailukelpoinen oman pääoman tuotto (ROE), %	$\frac{\text{Tilikauden tulos} \pm \text{vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät}}{\text{Oma pääoma yhteensä (keskimäärin)}} \times 100$
Vertailukelpoinen sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	$\frac{\text{Tulos ennen veroja + rahoituskulut rahoitusveloista} \pm \text{vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät}}{\text{Oma pääoma + korolliset rahoitusvelat (keskimäärin)}} \times 100$
Vertailukelpoinen kassavirta investointien jälkeen	Liiketoiminnan nettorahavirta - investointien nettorahavirta +/- vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät

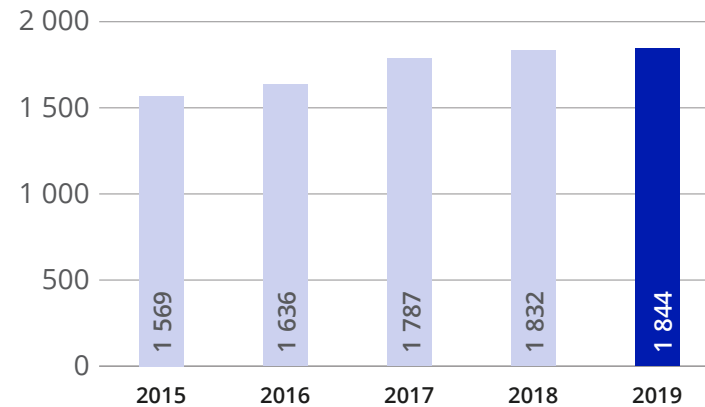
2.3 Liikevaihto

Konsernin liikevaihto jakautuu seuraavasti

milj.euroa	2019	2018
Palvelumyynti	1 546,6	1 538,1
Laitemyynti	297,0	293,5
I/S	1 843,5	1 831,5

milj.euroa	2019	2018
Matkaviestintä	1 107,0	1 105,0
Kiinteä verkko ja muut	736,5	726,5
I/S	1 843,5	1 831,5

Liikevaihdon kehitys, milj. euroa

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Tuloutusperiaatteet:

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista -standardi on otettu käyttöön 1.1.2018. Standardin käyttöönottoa ja sen vaikutuksia on kuvattu tarkemmin vuoden 2018 tilinpäätöksen liitetiedossa 2.3.

Konsernin liikevaihto koostuu pääasiallisesti puhe- ja dataliikennetuotoista, kausi-, avaus- ja ylläpitomaksuista sekä laitemyyntituotoista. Liikevaihto sisältää liiketoiminnan tavanomaiset myyntituotot vähennettynä myyntiin liittyvillä veroilla ja myönnettyillä alennuksilla.

Myyntin kirjaaminen tapahtuu ajan kuluessa tai tietyssä ajankohtana ja keskeisenä kriteerinä on määräysvallan siirtyminen. Laitemyyntituotot tuloutetaan, kun laite on luovutettu asiakkaalle ja palvelutuotot tuloutetaan ajan kuluessa sitä mukaa kuin palvelua tuotetaan asiakkaalle.

Konsernin määräaikaisten palvelusopimukset tuloutuvat sopimuskauden aikana ja sopimusten avausmaksut sekä näihin liittyvät kulut samoin kuin annetut alennukset ja myyntipalkkiot jaksottuvat koko sopimuskaudelle. Konsernin toistaiseksi voimassa olevat palvelusopimukset tuloutuvat ajan kuluessa. Avausmaksut sekä näihin liittyvät kulut tuloutuvat kytkentähetkellä.

Palvelusopimukseen voi kuulua tuotteen ja palvelun tai käyttöoikeuden toimittaminen tai suorittaminen (palvelupaketti). Myyntituotot kohdistetaan tällöin suoritevelvoitteille suhteellisten erillismyyntihintojen perusteella. Yritysassiakkaiden kanssa solmitut palvelusopimukset täyttävät tyypillisesti IFRS 15:n mukaisen yhtenä kokonaisuutena neuvotellun sopimuskokonaisuuden kriteerit, jolloin palvelusopimus käsitellään yhtenä sopimuksena ja myyntituotot kohdistetaan tavaroille ja palveluille perustuen asiakaskohtaisesti neuvoteltuihin hintoihin.

Henkilöasiakkaiden kanssa solmitaan tyypillisesti vakiomuotoisia sopimuksia, eivätkä ne muodosta IFRS 15 -standardin mukaisia yhdessä neuvoteltuja sopimuskokonaisuuksia, vaan sopimukset käsitellään erillisinä yksittäisinä suoritevelvoitteina.

Etukäteen maksettujen matkapuhelinten puhelukorttien myynti tuloutetaan korttien toteutuneen käytön mukaisesti. Asiakkaalta veloitettuja ulkopuolisen sisältöpalvelun tarjoajan palvelumaksuja ei kirjata tuottoihin.

Kanta-asiakasohjelmien puitteissa asiakkaat ovat oikeutettuja saamaan tiettyjä alennuksia Elisan tuottamista palveluista ja tuotteista. Asiakkaiden ansaitsemat alennukset kohdistetaan tuottojen vähennykseksi. Konsernilla ei ole tällä hetkellä voimassaolevia kanta-asiakasohjelmia.

2.4 Liiketoiminnan muut tuotot

milj.euroa	2019	2018
Käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot	1,4	1,1
Tytäryritysten ja liiketoimintojen myyntivoitot ⁽¹⁾		5,4
Muut ⁽²⁾	4,3	3,3
I/S	5,7	9,8

¹⁾ Vertailuvuosi sisältää yritysasiakkaiden ulkoistetun asiakaspalvelun ja puhelunvälityksen liiketoiminnan myyntivoiton 3,3 miljoonaa euroa sekä Sulake -yhtiöiden luovutusvoiton 2,2 miljoonaa euroa.

²⁾ Muut erä sisältää huoneistovuokratuottoja ja muita tavanomaiseen liiketoimintaan kuulumattomia tuottoja.

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Liiketoiminnan muut tuotot:

Liiketoiminnan muina tuottoina esitetään muut kuin tavanomaiseen liiketoimintaan kuuluvat tuotot, kuten aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden myyntivoitot, tytäryritysten ja liiketoimintojen myyntivoitot sekä huoneistovuokratuotot.

Tuotekehitysprojekteja varten saadut julkiset avustukset merkitään liiketoiminnan muihin tuottoihin silloin, kun tuotekehitysmeno kirjataan vuosikuluksi. Mikäli julkinen avustus liittyy aktivoitavaan tuotekehitysmenoon, saatu avustus vähentää aktivoitavaa hankintamenoa.

2.5 Liiketoiminnan kulut

Materiaalit ja palvelut

milj.euroa	2019	2018
Ostot tilikauden aikana	446,1	446,2
Varastojen muutos	-2,2	5,6
Ulkopuoliset palvelut	249,2	252,7
I/S	693,1	704,4

Kurssivoitot ja -tappiot kirjataan luonteensa mukaisesti joko materiaaleihin ja palveluihin tai rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Materiaaleihin ja palveluihin kirjatut kurssivoitot- ja tappiot ovat olleet vähäisiä.

Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut

Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut on esitetty liitetiedossa 4.

Tilintarkastajan palkkiot

milj. euroa	2019	2018
Tilintarkastus	0,3	0,3
Veroneuvonta	0,0	0,1
Muut palvelut	0,2	0,1
	0,6	0,4

KPMG Oy Ab:n veloittamat muut kuin tilintarkastuspalvelut olivat 0,2 (0,1) miljoonaa euroa.

Tutkimus- ja kehittämismenot

milj.euroa	2019	2018
Kuluksi kirjatut tutkimus- ja kehittämismenot	1,6	1,0
Aktivoidut kehittämismenot	6,1	7,5
	7,7	8,4

Vuoden 2019 tutkimus- ja kehittämistoiminnan painopistealue oli asiakkuudenhallintajärjestelmän kehitys.

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Tutkimus- ja kehittämismenot:

Tutkimusmenot kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi. Tuotekehitysmenot kirjataan taseeseen siitä lähtien, kun tuote on teknisesti toteutettavissa, se voidaan hyödyntää kaupallisesti ja tuotteesta odotetaan saatavan vastaista taloudellista hyötyä. Muussa tapauksessa kehitysmenot kirjataan vuosikuluksi. Aiemmin kuluksi kirjattuja kehittämismenoja ei aktivoida enää myöhemmin.

2.6 Osakekohtainen tulos

Laimentamaton osakekohtainen tulos

	2019	2018
I/S Emoyrityksen omistajille kuuluva tilikauden tulos (milj.euroa)	303,0	315,8
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana (1 000 kpl)	159 881	159 737
Laimentamaton osakekohtainen tulos (euroa/osake)	1,90	1,98

Laimennettu osakekohtainen tulos

	2019	2018
I/S Tilikauden tulos laimennusvaikutuksella oikaistun osakekohtaisen tuloksen laskemiseksi (milj.euroa)	303,0	315,8
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana (1 000 kpl)	159 881	159 737
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo laimennusvaikutuksella oikaistun osakekohtaisen tuloksen laskemiseksi (1 000 kpl)	159 881	159 737
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos (euroa/osake)	1,90	1,98

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Osakekohtainen tulos:

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos tilikauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla.

Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos lasketaan samalla tavalla kuin laimentamaton huomiodien lisäksi kaikkien laimentavien potentiaalisten osakkeiden osakkeiksi muuttamisesta johtuva laimentava vaikutus.

Tilikausilla 2019 ja 2018 konsernilla ei ollut osakkeiden lukumäärässä huomioitavia laimentavia vaikutuksia.

3. Hankitut ja myydyt liiketoiminnot

Hankitut liiketoiminnot vuonna 2019

Polystar OSIX AB:n hankinta

Elisa hankki Polystar OSIX AB:n tytär- ja sisaryhtiöineen 10.6.2019. Polystar tarjoaa teleoperaattoreille verkon valvonta- ja analytiikkaohjelmistoratkaisuja kansainvälisesti. Kauppa toteuttaa Elisan strategiaa kasvattaa digitaalisia palveluita kansainvälisesti ja vahvistaa Elisa Automate -liiketoimintaa.

Velaton kauppasumma on 77,6 miljoonaa euroa sisältäen ehdollisen vastikkeen 5 miljoonaa euroa. Alustavan hankintamenolaskelman perusteella hankintamenosta 8,5 miljoonaa euroa kohdistetaan asiakaskantaan, joka poistetaan 4 vuodessa. Hankinnasta syntyi 64,2 miljoonan euron liikearvo, joka liittyy Elisan digitaalisten palveluiden kasvattamiseen kansainvälisesti ja Elisa Automate -liiketoiminnan vahvistamiseen. Hankintamenolaskelmat on laadittu pääosin Ruotsin kruunuissa, mistä johtuen liikearvon ja asiakaskannan euromäärät vaihtelevat. Liikearvo ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen. Hankintamenolaskelma on alustava, koska hankittujen nettovarallisuuserien tarkastamista ei ole saatu kaikilta osin päätökseen. Mahdollisilla tarkennuksilla ei odoteta olevan konsernin kannalta olennaista vaikutusta.

Yhtiöt on yhdistelty konserniin 1.6.2019 alkaen. Hankintahetken jälkeinen konsernin ulkoinen liikevaihto tilikaudella oli 21,4 miljoonaa euroa ja vaikutus konsernin tilikauden tulokseen 0,5 miljoonaa euroa. Mikäli hankinta olisi tapahtunut vuoden 2019 alusta, vaikutus konsernin liikevaihtoon olisi ollut 41,6 miljoonaa euroa ja tilikauden tulokseen 2,1 miljoonaa euroa.

Luovutettu vastike

milj. euroa

	Alustava
Käteinen raha	72,6
Ehdollinen vastike	5,0
Kokonaishankintameno	77,6

Hankittu nettovarallisuus

milj. euroa

Asiakaskanta	8,5
Aineelliset hyödykkeet	1,9
Laskennalliset verosaamiset	0,1
Vaihto-omaisuus	0,7
Myyntisaamiset ja muut saamiset	12,6
Tuloverosaamiset	0,2
Rahavarat	11,8
Laskennalliset verovelat	-1,8
Varaukset	-0,1
Rahoitusleasingvelat	-1,7
Ostovelat ja muut velat	-18,5
Tuloverovelat	-0,5
	13,4

Hankinnan vaikutus rahavirtaan

milj. euroa

Rahana maksettu kauppahinta	-72,6
Ostettujen tytäryritysten rahavarat	11,8
	-60,8

Liikearvon syntyminen hankinnassa

milj. euroa

Luovutettu vastike	77,6
Hankittujen kohteiden yksilöitävissä oleva nettovarallisuus	13,4
Liikearvo	64,2

Liiketoiminnan muihin kuluihin on kirjattu 0,9 miljoonaa euroa hankintaan liittyviä asiantuntijapalkkioita.

Hankitut liiketoiminnot vuonna 2018

Kepit Systems Oy:n hankinta

Elisa hankki 70 prosenttia Kepit Systems Oy:n osakekannasta 26.4.2018. Kauppasumma oli 3,2 miljoonaa euroa sisältäen ehdollisen vastikkeen 0,7 miljoonaa euroa. Ehdollinen vastike 0,7 miljoonaa euroa on maksettu tilikauden 2019 aikana.

Hankintamenolaskelman perusteella hankinnasta syntyi 2,6 miljoonan euron liikearvo, joka liittyy Elisan markkina-aseman vahvistamiseen streaming-palveluiden ja sähköisen kaupankäynnin ratkaisujen tarjoamisessa. Liikearvo ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen.

Hankinnasta syntynyt määräysvallattomien omistajien osuus 0,2 miljoonaa euroa sisältyy taseen riville Määräysvallattomien omistajien osuus. Määräysvallattomien omistajien osuus on arvostettu suhteellisen osuutena hankittujen kohteiden yksilöitävissä olevasta nettovarallisuudesta.

Yhtiö on yhdistelty konserniin 1.5.2018 alkaen. Hankintahetken jälkeinen konsernin ulkoinen liikevaihto tilikaudella oli 1,5 miljoonaa euroa ja vaikutus konsernin tilikauden tulokseen 0,6 miljoonaa euroa. Mikäli hankinta olisi tapahtunut vuoden 2018 alusta, vaikutus konsernin tilikauden 2018 liikevaihtoon olisi ollut 1,9 miljoonaa euroa ja tilikauden 2018 tulokseen 0,8 miljoonaa euroa.

Luovutettu vastike

milj. euroa	Kirjatut arvot
Käteinen raha	2,5
Ehdollinen vastike	0,7
Kokonaishankintameno	3,2

Hankittu nettovarallisuus

milj. euroa	
Aineelliset hyödykkeet	0,1
Myyntisaamiset ja muut saamiset	0,6
Rahavarat	0,3
Ostovelat ja muut velat	-0,2
	0,8

Hankinnan vaikutus rahavirtaan

milj. euroa	
Rahana maksettu kauppahinta	-2,5
Ostettujen tytäryritysten rahavarat	0,3
	-2,3

Liikearvon syntyminen hankinnassa

milj. euroa	
Luovutettu vastike	3,2
Hankittujen kohteiden yksilöitävissä oleva nettovarallisuus	0,8
Määräysvallattomien omistajien osuus yksilöitävissä olevasta nettovarallisuudesta	-0,2
Liikearvo	2,6

Liiketoiminnan muihin kuluihin on kirjattu 0,1 miljoonaa euroa hankintaan liittyviä varainsiirtoveroja ja asiantuntijapalkkioita.

Ukkoverkot Oy:n lisenssin sekä Ukkonet Oy:n osakekannan hankinta

Elisa osti 30.6.2018 Ukkoverkot Oy:ltä 2,6 GHz:n kaista 38:n taajuuden sekä sitä hallinnoivan Ukkonet Oy:n koko osakekannan. Elisa käyttää taajuutta lisätäkseen mobiiliverkon kapasiteettia.

Osakkeiden kauppasumma oli 2,7 miljoonaa euroa, minkä lisäksi Elisa hankki 1,5 miljoonan euron lainan. Hankitun yhtiön nettovarallisuus oli 0,1 miljoonaa euroa. Hankintamenolaskelmassa kauppasummasta 3,3 miljoonaa euroa kohdistettiin taajuudelle ja 0,7 miljoonaa euroa laskennallisiin verovelkoihin. Taajuuden tasearvo 4,8 miljoonaa euroa muodostuu hankitun yhtiön tasearvosta 1,5 miljoonaa euroa sekä kauppahinnan kohdistuksesta 3,3 miljoonaa euroa. Taajuus poistetaan 12 vuodessa.

Yhtiö on yhdistelty konserniin 1.7.2018 alkaen. Hankintahetken jälkeinen konsernin ulkoinen liikevaihto tilikaudella oli 0,0 miljoonaa euroa ja vaikutus konsernin tilikauden tulokseen -0,1 miljoonaa euroa. Mikäli hankinta olisi tapahtunut vuoden 2018 alusta, vaikutus konsernin tilikauden 2018 liikevaihtoon olisi ollut 0,2 miljoonaa euroa ja tilikauden 2018 tulokseen -0,2 miljoonaa euroa.

Ukkonet Oy sulautui Elisa Oyj:hin 30.4.2019.

Luovutettu vastike

milj. euroa

	Kirjatut arvot
Käteinen raha	1,7
Aiemman liiketoimen selvitys	0,5
Myöhemmin maksettava vastike	0,5
Kokonaishankintameno	2,7

Hankittu nettovarallisuus

milj. euroa

Taajuus	4,8
Myyntisaamiset ja muut saamiset	0,1
Rahavarat	0,0
Rahoitusvelat	-1,4
Laskennalliset verovelat	-0,7
Ostovelat ja muut velat	-0,1
	2,7

Hankinnan vaikutus rahavirtaan

milj. euroa

Rahana maksettu kauppahinta	-1,7
Hankinnan yhteydessä maksettu laina	-1,5
Ostettujen tytäryritysten rahavarat	0,0
	-3,3

Liiketoiminnan muihin kuluihin on kirjattu 0,1 miljoonaa euroa hankintaan liittyviä varainsiirtoveroja ja asiantuntijapalkkioita.

Fenix Solutions Oy:n osakekannan hankinta

Elisa osti 1.10.2018 Fenix Solutions Oy:n sekä sitä hallinnoivan Fenix Enterprise Solutions Oy:n koko osakekannan. Yritys on erikoistunut liiketoiminnan kehittämistä tukeviin automaatoratkaisuihin, jotka täydentävät Elisan yritysasiakkaille suunnattua palvelutarjontaa.

Osakkeiden kauppasumma oli 5,6 miljoonaa euroa sisältäen ehdollisen vastikkeen 0,9 miljoonaa euroa. Hankintamenolaskelman perusteella hankintamenosta 0,8 miljoonaa euroa kohdistetaan asiakaskantaan, joka poistetaan 3 vuodessa. Hankinnasta syntyi 4,6 miljoonan euron liikearvo, joka liittyy yritysasiakasliiketoiminnan vahvistamiseen. Liikearvo ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen.

Yhtiö on yhdistelty konserniin 1.10.2018 alkaen. Hankintahetken jälkeinen konsernin ulkoinen liikevaihto tilikaudella oli 0,6 miljoonaa euroa ja vaikutus konsernin tilikauden tulokseen 0,1 miljoonaa euroa. Mikäli hankinta olisi tapahtunut vuoden 2018 alusta, vaikutus konsernin tilikauden 2018 liikevaihtoon olisi ollut 2,5 miljoonaa euroa ja tilikauden 2018 tulokseen 0,4 miljoonaa euroa.

Fenix Enterprise Solutions Oy sulautui Elisa Oyj:hin 30.4.2019.

Luovutettu vastike **milj. euroa**

	Kirjatut arvot
Käteinen raha	4,7
Ehdollinen vastike	0,9
Kokonaishankintameno	5,6

Hankittu nettovarallisuus **milj. euroa**

Asiakaskanta	0,8
Aineelliset hyödykkeet	0,0
Myyntisaamiset ja muut saamiset	0,4
Rahavarat	0,7
Rahoitusvelat	-0,4
Laskennalliset verovelat	-0,2
Ostovelat ja muut velat	-0,4
	1,0

Hankinnan vaikutus rahavirtaan **milj. euroa**

Rahana maksettu kauppahinta	-4,7
Ostettujen tytäryritysten rahavarat	0,7
	-3,9

Liikearvon syntyminen hankinnassa **milj. euroa**

Luovutettu vastike	5,6
Hankittujen kohteiden yksilöitävissä oleva nettovarallisuus	1,0
Liikearvo	4,6

Liiketoiminnan muihin kuluihin on kirjattu 0,1 miljoonaa euroa hankintaan liittyviä varainsiirtoveroja ja asiantuntijapalkkioita.

Myydyt liiketoiminnot vuonna 2018

Habbo ja Hideaway -liiketoimintojen myynti

Elisan omistus Sulake Suomi Oy:stä (nykyinen Sulake Oy) laski 49 prosenttiin 6.6.2018 tapahtuneessa osakeannissa, jossa hollantilainen digitaalisiin sisältöihin erikoistunut Orangegames Holding B.V. merkitsi 51 prosenttia Sulake Suomi Oy:n osakkeista 3,0 miljoonan euron merkintähintaan. Osakeannin myötä Habbo ja Hideaway -liiketoimintojen määräysvalta siirtyi Orangegames Holding B.V.:lle ja Elisa jäi yhtiöön vähemmistöomistajaksi. Osakeannilla Elisa sai partnerin ja Sulake omistajan, jolla on vahva ymmärrys ja kokemus pelikehityksestä.

Osakeannin seurauksena Elisan omistus Sulake Suomi Oy:stä ja sen tytäryhtiöistä (Sulake Spain S.L.U, Sulake Brasil ja Sulake UK Ltd) laski 49 prosenttiin ja Elisa menetti määräysvallan yhtiöihin. Määräysvallan menettäminen on käsitelty konsernissa tytäryhtiön myyntinä ja myynnistä syntynyt myyntivoitto 2,2 miljoonaa euroa sisältyy liiketoiminnan muihin tuottoihin.

Yhtiöt on yhdistelty tytäryrityksinä 31.5.2018 saakka ja 1.6.2018 lähtien osakkuusyrittäksinä.

Myydyn yrityksen nettovarallisuus

milj. euroa	Kirjatut arvot
Pitkäaikaiset myynti- ja muut saamiset	0,1
Laskennalliset verosaamiset	0,1
Myyntisaamiset ja muut saamiset	1,1
Rahavarat	0,6
Ostovelat ja muut velat	-1,5
	0,4

Myydyn yrityksen vaikutus rahavirtaan

milj. euroa	
Myydyn yrityksen rahavarat	-0,6
	-0,6

Myynnin vaikutus tuloslaskelmaan ja taseeseen

milj. euroa	
Osakkuusyhtiöosakkeet	1,2
Myydyn yrityksen nettovarallisuus	-0,4
Aiemmat liiketoimet ⁽¹⁾	1,3
Myyntivoitto	2,2

¹⁾ Määräysvallan menetyksestä johtuen Elisa-konsernin nettovarallisuus kasvoi, kun aikaisemmin sisäisinä erinä eliminoidut nettosaamiset, 1,3 miljoonaa euroa, käsitellään ulkoisina saamisina.

Yritysasiakkaiden asiakaspalvelun ja puhelunvälityksen liiketoiminnan myynti

Elisa Oyj myi yritysasiakkaiden ulkoistetun asiakaspalvelun ja puhelunvälityksen liiketoiminnan 2.5.2018 Oy Eniro Finland Ab:lle. Kauppahinta oli 2,9 miljoonaa euroa ja myyty nettovarallisuus -0,4 miljoonaa euroa. Kaupan tulovaikutus 3,3 miljoonaa euroa esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa. Koko kauppahinta maksetaan rahana.

Tilinpäätöksen laatimisperiaate - Hankitut ja myydyt liiketoiminnot:

Tytäryritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan ja luovutetut tytäryritykset siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa.

Yrityshankinnat käsitellään hankintamenomenetelmällä. Hankitut yksilöitävissä olevat varat ja vastattaviksi otetut velat arvostetaan hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin. Mahdollinen määräysvallattomien omistajien osuus hankitusta tytäryrityksestä arvostetaan joko suhteellisenä osuutena hankitun tytäryrityksen nettovaroista tai käypään arvoon. Arvostamisesta päätetään hankintakohtaisesti. Myöhemmät määräysvallattomien omistajien osuuden muutokset käsitellään oman pääoman liiketoimina. Vaiheittain toteutuvassa hankinnassa aiempi omistusosuus arvostetaan käypään arvoon ja syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti.

Kauppahinta muodostuu luovutettujen käteisvarojen ja ehdollisen vastikkeen käyvistä arvoista. Kauppahinnan määrä, joka ylittää hankitun nettovarallisuuden käyvän arvon, kirjataan liikearvoksi. Liikearvon arvostamisesta ja arvonalentumistestauksesta ks. tarkemmin liitetieto 5.3.1.

Ehdollisen vastikkeen muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti. Hankintaan liittyvät menot kuten asiantuntijakulut ja varainsiirtoverot kirjataan kuluksi syntyessään ja esitetään konsernin tuloslaskelmassa liiketoiminnan muissa kuluissa.

Määräysvallan menettämisen yhteydessä mahdollisesti jäljellä oleva sijoitus arvostetaan määräysvallan menettämispäivän käypään arvoon ja erotus kirjataan tulosvaikutteisesti. Konsernin omistusosuuden muutokset, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään oman pääoman liiketoimina.

Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet - Hankitut liiketoiminnot:

Yrityshankintojen yhteydessä hankitut yksilöitävissä olevat varat ja vastattaviksi otetut velat arvostetaan hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin. Hankitun nettovarallisuuden käyvän arvon määrittämisessä joudutaan käyttämään harkintaa ja tekemään arvioita. Arviot ja harkinta perustuvat johdon parhaaseen näkemykseen hankintahetken tilanteesta.

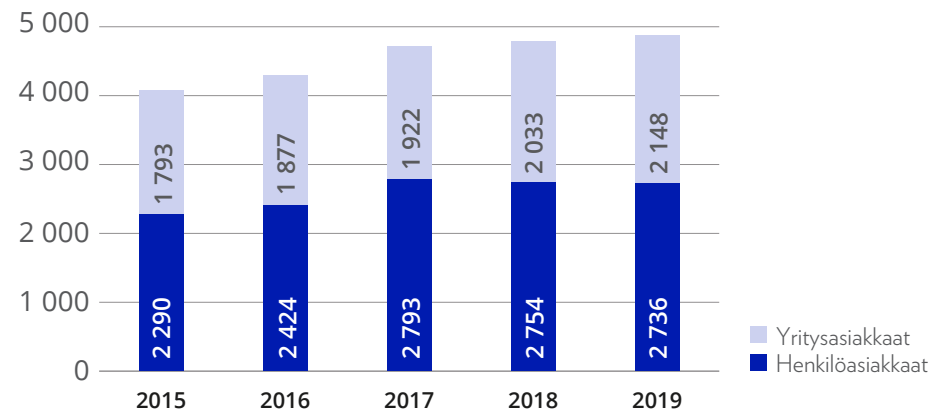
4 Henkilöstö

4.1 Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut

milj.euroa	2019	2018
Palkat ja palkkiot	255,1	241,7
Osakepohjaiset kannustinjärjestelmät	9,9	15,9
Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	40,2	40,1
Eläkekulut - etuuspohjaiset järjestelyt	0,4	0,4
Muut henkilösivukulut	14,8	13,3
I/S	320,3	311,4

Henkilöstö tilikauden lopussa	2019	2018
Henkilöasiakkaat	2 736	2 754
Yritysiasiakkaat	2 148	2 033
	4 884	4 787

Henkilöstö tilikauden lopussa

Henkilöstön palkitsemis- ja kannustinjärjestelmät

Konsernin henkilöstö on joko tulos-, kannuste- tai provisiopalkkiojärjestelmän piirissä. Lisäksi konsernilla on henkilöstörahasto. Tulospalkkiojärjestelmän ja henkilöstörahaston kulut kirjataan suoriteperiaatteen mukaan perustuen parhaaseen käytettävissä olevaan toteuma-arvioon.

Tulospalkkiojärjestelmä

Tulospalkkio perustuu Elisan ja yksiköiden taloudellisiin ja toiminnallisiin mittareihin. Palkkion määräytymisessä käytettävät mittareiden raja-arvot ja palkkion maksimimäärät vahvistetaan puolivuositain. Osa konsernin avainhenkilöistä oli vuonna 2019 lisäksi osakepalkkiojärjestelmän piirissä.

Henkilöstörahasto

Henkilöstörahaston voittopalkkiojärjestelmän tavoitteena on sitouttaa henkilöstöä Elisan pitkän aikajänteen tavoitteisiin sekä vahvistaa kiinnostusta Elisan taloudelliseen menestymiseen ja sen mittareihin.

Voittopalkkiojärjestelmän mittareina toimivat Elisa-konsernin osakekohtainen tulos ja määritettyjen strategisten tavoitteiden täyttyminen. Hallitus päättää vuosittain voittopalkkiojärjestelmästä ja määrittelee palkkion määräytymisessä käytettävät raja-arvot.

Henkilöstörahaston jäsenenä on Elisa Oyj:n henkilökunta lukuun ottamatta henkilöitä, jotka kuuluvat osakepalkkiojärjestelmän piiriin. Vuonna 2019 henkilöstörahastoon kirjattiin 1,4 (2,3) miljoonaa euroa.

Konserniyhtiöiden johdon palkat ja palkkiot

milj. euroa	2019	2018
Toimitusjohtajat	6,0	6,6
Hallitusten jäsenet sekä varajäsenet	0,6	0,6

Toimitusjohtajien eläkesitoumukset

Konserniin kuuluvien yritysten toimitusjohtajien eläkeiksi on sovittu 60—65 vuotta.

Lähipiiriin kuuluvan johdon työsuhte-etuudet

Lähipiiriin kuuluva johto koostuu Elisa Oyj:n hallituksesta, toimitusjohtajasta sekä johtoryhmästä. Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan palkat ja palkkiot on esitetty emoyhtiön liitetiedossa 4.

Tilikaudella kuluksi kirjatut etuudet

milj.euroa	2019	2018
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhte-etuudet	4,3	4,2
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	0,5	0,5
Osakeperusteiset etuudet ⁽¹⁾	3,8	6,5
	8,6	11,2

¹⁾ Osakepalkkiojärjestelmistä vuodelle 2019 kirjattu kulu on 9,9 (15,9) miljoonaa euroa, josta toimitusjohtajalle allokoitu osuus on 0,9 (1,6) miljoonaa euroa ja johtoryhmälle allokoitu osuus on 2,9 (4,9) miljoonaa euroa. Osakepohjaisten kannustinjärjestelmien ehdot on kuvattu liitetiedossa 4.2.

Tilikaudella maksetut etuudet

milj.euroa

	2019	2018
Hallitus	0,6	0,6
Toimitusjohtaja	0,9	0,8
Johtoryhmä	2,8	2,8
Osakeperusteiset etuudet ⁽²⁾	5,5	7,1
	9,9	11,3

²⁾ Osakepalkkiojärjestelmien puitteissa toimitusjohtajalle maksettu osuus 0,8 (1,9) miljoonaa euroa ja johtoryhmälle maksettu osuus 4,7 (5,2) miljoonaa euroa.

Toimitusjohtajan sopimussuhteen irtisanomisaika on Elisan puolelta kuusi kuukautta ja toimitusjohtajan puolelta kolme kuukautta. Sopimuksen päättyessä Elisasta johtuvasta syystä toimitusjohtajalla on oikeus saada Elisalta 24 kuukauden kokonaispalkkaa vastaava erokorvaus vähennettynä sopimuksen irtisanomisajan palkalla.

Muiden johtoryhmän jäsenten irtisanomisaika on Elisan puolelta kuusi kuukautta. Irtisanomisajan palkan lisäksi maksettava erokorvaus vastaa yhdeksän kuukauden palkkaa.

Elisan toimitusjohtajan johtajasopimus päättyy hänen täyttäessään 60 vuotta ja hänellä on johtajasopimuksen mukainen oikeus jäädä eläkkeelle. Eläke-etuuteen sisältyy vapaakirjaoikeus. Ikävuosien 60–63 eläke on yhtiön vastuulla, ja siitä kattuun vastuu 1,5 miljoonaa euroa sisältyy taseen eläkevelvoitteisiin ja sitä kerrytetään vuosittain 5,1 prosenttia TyEL:n alaisesta vuosiansiosta sekä vuosien 2017–2020 aikana vuosittaisella 120 000 euron määrällä. Ikävuodesta 62 eteenpäin maksettavaa eläkettä kerrytetään TyEL:n alaisesta vuosiansiosta 20,7 prosenttia johdon ryhmäeläkevakuutukseen. Eläkejärjestely on maksuperusteinen ja se kattaa lakisääteisen eläkeiän nousun.

Elisan johtoryhmän ennen vuotta 2013 nimitettyjen jäsenien johtajasopimukset päättyvät pääsääntöisesti heidän täyttäessään 62 vuotta, jolloin heillä on johtajasopimuksien mukainen oikeus jäädä eläkkeelle. Nämä eläkejärjestelyt ovat maksuperusteisia ja ne on katettu johdon ryhmäeläkevakuutuksella, johon sisältyy vapaakirjaoikeus.

Johdolle myönnetty osakepalkkiot

Osakepalkitsemisjärjestelmän 2014 ansaintajakson 2015–2017 puitteissa maksettiin tilikaudella 2018 toimitusjohtajalle 46 789 osaketta vastaava palkkiomäärä ja muulle konsernin johtoryhmälle 146 333 osaketta vastaava määrä.

Osakepalkitsemisjärjestelmän 2014 ansaintajakson 2016–2018 puitteissa maksettiin tilikaudella 2019 toimitusjohtajalle 38 263 osaketta vastaava palkkiomäärä ja muulle konsernin johtoryhmälle 122 352 osaketta vastaava määrä.

Osakepalkitsemisjärjestelmän 2014 ansaintajakson 2017–2019 puitteissa toimitusjohtajan maksimipalkkio vastaa 45 000 osaketta ja muun konsernin johtoryhmän osalta 143 200 osaketta. Palkkio maksetaan vuoden 2019 tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Osakepalkitsemisjärjestelmän 2017 ansaintajakson 2018–2020 puitteissa toimitusjohtajan maksimipalkkio vastaa 39 650 osaketta ja muun konsernin johtoryhmän osalta 134 350 osaketta. Palkkio maksetaan vuoden 2020 tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Osakepalkitsemisjärjestelmän 2017 ansaintajakson 2019–2021 puitteissa toimitusjohtajan maksimipalkkio vastaa 39 000 osaketta ja muun konsernin johtoryhmän osalta 128 350 osaketta. Palkkio maksetaan vuoden 2021 tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Osakepalkitsemisjärjestelmän 2017 ansaintajakson 2020–2022 puitteissa toimitusjohtajan maksimipalkkio vastaa 32 000 osaketta ja muun konsernin johtoryhmän osalta 114 000 osaketta. Palkkio maksetaan vuoden 2022 tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Sitouttavan osakepalkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2016–2018 puitteissa toimitusjohtajalle maksettiin tilikaudella 2018 5 000 osaketta vastaava palkkiomäärä.

Johdon omistamat Elisan osakkeet

Elisa Oyj:n hallituksen jäsenten, toimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenten sekä heidän määräysvalta-yhteisöjensä omistamien osakkeiden kokonaismäärä oli 384 717 osaketta ja ääntä ja niiden osuus osakkeista ja äänistä oli 0,23 prosenttia.

4.2 Osakeperusteiset maksut

Konsernilla on käytössä osakepohjaisia kannustinjärjestelmiä, joiden tavoitteena on yhdistää omistajien ja avainhenkilöiden tavoitteet yhtiön arvon nostamiseksi pitkällä aikavälillä sekä sitouttaa avainhenkilöt yhtiöön ja tarjota heille kilpailukykyinen yhtiön osakkeiden saamiseen perustuva palkkiojärjestelmä. Mahdollinen palkkio perustuu asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen.

4.2.1 Osakepalkkiojärjestelmä 2017

Elisa Oyj:n hallitus päätti 15.12.2017 konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä koskien vuosia 2018–2022.

Osakepalkkiojärjestelmässä on kolme ansaintajaksoa, kalenterivuodet 2018–2020, 2019–2021 ja 2020–2022. Elisan hallitus päättää järjestelmän ansaintakriteerit ja kullekin kriteerille asetettavat tavoitteet ansaintajakson alussa. Ansaintajakson päätyttyä palkkio maksetaan tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen osakkeiden ja rahan yhdistelmänä. Rahaosuudella pyritään kattamaan palkkiosta osallistujalle aiheutuvia veroja ja veronluonteisia maksuja. Mikäli osallistujan työ- tai toimisuhte päättyy ennen palkkion maksamista, palkkiota ei pääsääntöisesti makseta.

Ansaintajakson 2020–2022 ansaintakriteerit perustuvat osakekohtaiseen tulokseen (EPS), uusien liiketoimintojen liikevaihtoon ja muihin keskeisiin tavoitteisiin. Ansaintajaksolta 2020–2022 maksettavat palkkiot vastaavat yhteensä enintään 407 600 Elisa Oyj:n osakkeen arvoa.

Ansaintajakson 2019–2021 ansaintakriteerit perustuvat osakekohtaiseen tulokseen (EPS), uusien liiketoimintojen liikevaihtoon ja muihin keskeisiin tavoitteisiin. Ansaintajaksolta 2019–2021 maksettavat palkkiot vastaavat yhteensä enintään 536 000 Elisa Oyj:n osakkeen arvoa.

Ansaintajakson 2018–2020 ansaintakriteerit perustuvat osakekohtaiseen tulokseen (EPS), uusien liiketoimintojen liikevaihtoon ja muihin keskeisiin tavoitteisiin. Ansaintajaksolta 2018–2020 maksettavat palkkiot vastaavat yhteensä enintään 550 000 Elisa Oyj:n osakkeen arvoa.

Yhtiön toimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenten on omistettava vähintään puolet järjestelmän perusteella hänelle maksetuista nettomääräisistä osakkeista, kunnes toimitusjohtajan osakeomistus yhtiössä yhteensä vastaa hänen bruttovuosipalkkansa arvoa ja vastaavasti johtoryhmän jäsenen osakeomistus yhtiössä yhteensä vastaa puolta hänen bruttovuosipalkkansa arvosta.

Osakepalkkion määrä ja ehdot sekä oletukset käyvän arvon laskennassa	Ansaintajakso 2020–2022	Ansaintajakso 2019–2021	Ansaintajakso 2018–2020
Myönnettyjen osakepalkkioiden enimmäismäärä, kpl	407 600	536 000	550 000
Myöntämispäivä	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017
Osakkeen käypä arvo myöntämishetkellä, euroa ¹⁾	44,00	31,13	28,22
Osakkeen kurssi myöntämishetkellä, euroa	49,25	36,08	32,72
Osakkeen kurssin toteumaoletus ansaintajakson jälkeen ²⁾	54,62	38,63	35,57
Ansaintajakso alkaa	1.1.2020	1.1.2019	1.1.2018
Ansaintajakso päättyy	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2020
Ansaintakriteerien toteumaoletus ansaintajakson alussa, %	61	74	85
Ansaintakriteerien toteumaoletus tilinpäätöshetkellä, %	61	65	48
Järjestelmän piirissä henkilöitä tilinpäätöshetkellä	193	189	173

¹⁾ Osakkeen käypä arvo on myöntämishetken kurssi vähennettynä arvioidulla osingolla. Arvioituna osinkona on käytetty viimeisintä maksettua osinkoa.

²⁾ Osakkeen toteumaoletusarvo on arvioitu käyttäen hyväksi ns. CAP-mallia (Capital Asset Pricing Model). Mallin perusmuuttujat ovat korkotaso, yleinen riskipremio ja Elisan osakkeen ns. beta-riski. Osinko-olettamana on käytetty viimeisimmällä tilikaudella maksettua osinkoa.

4.2.2 Osakepalkkiojärjestelmä 2014

Elisa Oyj:n hallitus päätti 11.12.2014 konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä koskien vuosia 2015–2019.

Osakepalkkiojärjestelmässä on kolme ansaintajaksoa, kalenterivuodet 2015–2017, 2016–2018 ja 2017–2019. Elisan hallitus päättää järjestelmän ansaintakriteerit ja niille asetettavat tavoitteet kunkin ansaintajakson alussa. Ansaintajakson päätyttyä palkkio maksetaan tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen osakkeiden ja rahan yhdistelmänä. Palkkiota ei pääsääntöisesti makseta osallistujalle, mikäli konserniyhtiö tai osallistuja irtisanoo tai purkaa osallistujan työ- tai toimitusopimuksen ennen palkkion maksamista.

Ansaintajakson 2017–2019 ansaintakriteerit perustuvat osakekohtaiseen tulokseen (EPS), uusien liiketoimintojen liikevaihtoon ja muihin keskeisiin tavoitteisiin. Ansaintajaksolta 2017–2019 maksettavat palkkiot vastaavat yhteensä enintään 448 360 Elisa Oyj:n osakkeen arvoa.

Ansaintajakson 2016–2018 ansaintakriteerit perustuivat osakekohtaiseen tulokseen (EPS), uusien liiketoimintojen liikevaihtoon ja muihin keskeisiin tavoitteisiin. Suoritus oli kokonaisuudessaan 13,8 miljoonaa euroa, josta rahana maksettiin 7,2 miljoonaa euroa. Hallituksen päätöksen mukaisesti Elisa siirsi 5.2.2019 kannustinjärjestelmän piiriin kuuluville 147 henkilölle 174 544 osaketta, josta johtoryhmän jäsenille 58 113 osaketta ja toimitusjohtajalle 18 175 osaketta.

Ansaintajakson 2015–2017 ansaintakriteerit perustuivat osakekohtaiseen tulokseen (EPS), uusien liiketoimintojen liikevaihtoon ja muihin keskeisiin tavoitteisiin. Suoritus oli kokonaisuudessaan 17,1 miljoonaa euroa, josta rahana maksettiin 8,9 miljoonaa euroa. Hallituksen päätöksen mukaisesti Elisa siirsi 5.2.2018 kannustinjärjestelmän piiriin kuuluville 143 henkilölle 228 543 osaketta, josta johtoryhmän jäsenille 69 428 osaketta ja toimitusjohtajalle 22 224 osaketta.

Osakepalkkion määrä ja ehdot sekä oletukset käyvän arvon laskennassa	Ansaintajakso 2017–2019	Ansaintajakso 2016–2018	Ansaintajakso 2015–2017
Myönnettyjen osakepalkkioiden enimmäismäärä, kpl	448 360	406 450	569 900
Myöntämispäivä	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014
Osakkeen käypä arvo myöntämishetkellä, euroa ¹⁾	26,73	30,83	18,71
Osakkeen kurssi myöntämishetkellä, euroa	30,93	34,79	22,61
Osakkeen kurssin toteumaoletus ansaintajakson jälkeen ²⁾	34,25	36,69	22,34
Ansaintajakso alkaa	1.1.2017	1.1.2016	1.1.2015
Ansaintajakso päättyy	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017
Ansaintakriteerien toteumaoletus ansaintajakson alussa, %	50	50	50
Ansaintakriteerien toteumaoletus tilinpäätöshetkellä, %	84		
Ansaintakriteerien toteutuma, %		81	75
Suoritettu määrä, kpl		174 544	228 543
Siirtopäivän keskipäivä, euroa		37,13	35,30
Osakkeina jaettu määrä myönnettyjen osakepalkkioiden enimmäismäärästä, %		43	40
Järjestelmän piirissä henkilöitä tilinpäätöshetkellä	157	148	143

¹⁾ Osakkeen käypä arvo on myöntämishetken kurssi vähennettynä arvioidulla osingolla. Arvioituna osinkona on käytetty viimeisintä maksettua osinkoa.

²⁾ Osakkeen toteumaoletusarvo on arvioitu käyttäen hyväksi ns. CAP-mallia (Capital Asset Pricing Model). Mallin perusmuuttajat ovat korkotasoa, yleinen riskipremio ja Elisan osakkeen ns. beta-riski. Osinko-olettamana on käytetty viimeisimmällä tilikaudella maksettua osinkoa.

4.2.3 Sitouttava osakepalkkiojärjestelmä 2019

Elisa Oyj:n hallitus päätti 31.1.2019 sitouttavasta osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä koskien vuosia 2019–2025.

Järjestelmän puitteissa myönnettävien palkkioiden sitouttamisaika on 1–3 vuotta. Mahdollinen palkkio perustuu avainhenkilöiden työsuhteen voimassaoloon. Järjestelmän perusteella maksettavat palkkiot vastaavat yhteensä enintään 500 000 Elisa Oyj:n osakkeen arvoa.

Osakepalkkion määrä ja ehdot sekä oletukset käyvän arvon laskennassa	Sitouttamisjakso 2019–2020
Myönnettyjen osakepalkkioiden enimmäismäärä, kpl	22 500
Myöntämispäivä	10.6.2019
Osakkeen käypä arvo sitouttamisjakson alussa, euroa ¹⁾	38,00
Osakkeen kurssi sitouttamisjakson alussa, euroa	41,50
Osakkeen kurssin toteumaoletus sitouttamisjakson jälkeen ²⁾	43,38
Sitouttamisjakso alkaa	10.6.2019
Sitouttamisjakso päättyy	10.6.2021
Ansaintakriteerin toteumaoletus sitouttamisjakson alussa, %	100
Ansaintakriteerien toteumaoletus tilinpäätöshetkellä, %	100
Järjestelmän piirissä henkilöitä tilinpäätöshetkellä	9

¹⁾ Osakkeen käypä arvo on myöntämishetken kurssi vähennettynä arvioidulla osingolla. Arvioituna osinkona on käytetty viimeisintä maksettua osinkoa.

²⁾ Osakkeen toteumaoletusarvo on arvioitu käyttäen hyväksi ns. CAP-mallia (Capital Asset Pricing Model). Mallin perusmuuttujat ovat korkotasoa, yleinen riskipreemio ja Elisan osakkeen ns. beta-riski. Osinko-olettamana on käytetty viimeisimmällä tilikaudella maksettua osinkoa.

Osakepalkkiojärjestelmien kulut

Tilikaudella 2019 osakepalkkiojärjestelmien perusteella kirjatut kulut olivat 9,9 (15,9) miljoonaa euroa.

Tilinpäätöksen laatimisperiaate - Osakeperusteiset maksut:

Elisassa käytössä olevissa osakeperusteisissa palkkiojärjestelmissä osakeperusteinen liiketoimi maksetaan työntekijälle nettona verojen jälkeen ja Elisalla on velvollisuus toimittaa osakepalkkiojärjestelmästä saadun edun arvosta ennakonpidätys. Osakepalkkiojärjestelmiä käsitellään kokonaisuudessaan omana pääomana maksettavina järjestelyinä ja työsuuhdekulu kirjataan perustuen myönnettyjen brutto-osakkeiden määrään huolimatta siitä, että työntekijä saa lopulta vain netto-osakkeet ja Elisa suorittaa ennakonpidätysvelvoitteiden kattamiseen tarvittavan osuuden rahana verottajalle. Konsernin verottajalle maksama ennakonpidätys kirjataan suoraan omaan pääomaan.

Osakepalkkiojärjestelmä arvostetaan myöntämishetkellä käypään arvoon. Mikäli oletus toteutuvasta osakemäärästä muuttuu, tehdään oikaisu tulosvaikutteisesti. Järjestelmään ei sisälly muita ei-markkinaperusteisia ehtoja. Järjestelmään liittyviä mahdollisia luovutusrajoituksia ei huomioida käyvän arvon määrittämisessä eikä kulukirjauksissa.

Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet - Osakeperusteiset maksut:

Osakepalkitsemisjärjestelmien kulukirjaukset perustuvat arvioon Elisan palkkiojärjestelmän kriteerien toteumasta ja osakkeen kurssikehityksestä. Palkkiokriteerien toteuma sekä kurssikehitys voivat poiketa arvioista. Osakepalkitsemisjärjestelmien perusteella kirjatut kulut tilikaudella 2019 olivat 9,9 miljoonaa euroa.

4.3 Eläkevelvoitteet

Konsernin eläkejärjestelyt luokitellaan joko maksu- tai etuuspohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisessa järjestelyssä konserni maksaa ennalta määrättyjä maksuja eläkevakuutusyhtiöille, eikä konsernilla ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, mikäli eläkevakuutusyhtiö ei pysty suoriutumaan kyseisten eläke-etuuksien maksamisesta. Maksupohjaisista eläkejärjestelyistä suoritettavat maksut kirjataan kuluiksi sen tilikauden tuloslaskelmaan, johon ne kohdistuvat. Kaikki sellaiset järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuuspohjaisia järjestelyjä.

Suomessa Elisan henkilöstön eläketurva on hoidettu TyEL-eläkkeiden osalta eläkevakuutusyhtiöiden kautta ja lisäeläketurvan osalta pääsääntöisesti henkivakuutusyhtiöiden kautta. Suomen TyEL-järjestelmä on luonteeltaan maksupohjainen järjestely. Etuuspohjaisiksi järjestelyiksi on luokiteltu osa lisäeläkejärjestelyistä ja yhtiöiden omalla vastuulla olevat eläkejärjestelyt. Järjestelyt rahoitetaan pääosin vakuutusyhtiöön suoritettavilla vuosittaisilla vakuutusmatemaattisiin laskelmiin perustuvilla maksuilla. Järjestelyihin sovelletaan paikallista vero- ja muuta lainsäädäntöä. Etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä on vain Elisa Oyj:ssä. Ulkomaisten tytäryhtiöiden eläkejärjestelyt ovat maksupohjaisia.

Lähipiiriin kuuluvan johdon työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet on kuvattu liitetiedossa 4.1.

Taseen etuuspohjainen nettoeläkevelka

milj.euroa	2019	2018
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo	-2,9	-2,6
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	-68,4	-63,9
Varojen käypä arvo	54,6	51,3
B/S Nettomääräinen eläkevelka (-) /-saaminen (+) taseessa	-16,7	-15,2

Laajan tuloslaskelman eläkekulu

milj.euroa	2019	2018
Tuloslaskelman etuuspohjainen eläkekulu		
Tilikauden työsuoritukseen perustuva meno	0,1	0,2
Nettokorkokulu	0,2	0,3
	0,4	0,4
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	2,1	-0,9
Uudelleen määrittämisestä johtuviin eriin liittyvä vero	-0,4	0,2
I/S	1,7	-0,7

Taseessa esitetyn etuuspohjaisen nettovelan täsmäytyslaskelma

milj.euroa	2019	2018
Nettovelka tilikauden alussa	15,2	16,0
Tuloslaskelman etuuspohjainen eläkekulu	0,4	0,4
Uudelleenmäärittämisestä johtuvat erät	2,1	-0,9
Työnantajan suorittamat maksut	-0,9	-0,4
Nettovelka tilikauden lopussa	16,7	15,2

Eläkevelvoitteen nykyarvon muutokset

milj.euroa	2019	2018
Velvoite tilikauden alussa	-66,5	-70,7
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	-0,1	-0,2
Korkomenot	-1,0	-1,1
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät		
Taloudellisten oletusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot (+) ja tappiot (-)	-7,4	0,0
Kokemusperäiset voitot (+) tai tappiot (-)	-0,9	0,5
Maksetut etuudet	4,7	5,0
Velvoite tilikauden lopussa	-71,3	-66,5

Järjestelyyn kuuluvien varojen käypien arvojen muutokset

milj.euroa	2019	2018
Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvät arvot tilikauden alussa	51,3	54,7
Korkotuotot	0,8	0,8
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät, voitot (+) ja tappiot (-)	6,2	0,4
Maksetut etuudet	-4,7	-5,0
Työantajan suorittamat maksut	0,9	0,4
Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvät arvot tilikauden lopussa	54,6	51,3

Keskeiset vakuutusmatemaattiset olettamukset

	2019	2018
Diskonttauskorko, %	0,7	1,6
Tulevan ajan eläkkeiden korotusolettamus, %	1,9	1,9
Inflaatio, %	1,2	1,7

Etuuspohjaisen nettoeläkevelan herkkyyssanalyysi

Vakuutusmatemaattisen olettamuksen muutos

	2019	2018
Diskonttauskorko + 0,5 %	-1,5	-1,6
Tulevan ajan eläkkeiden korotusolettamus +0,5 %	4,9	4,1
Odotettavissa oleva elinikä +1 vuosi	1,1	0,4

Vaikutus etuuspohjaiseen nettoeläkevelkaan, meur

Herkkyysanalyysin vaikutukset on laskettu niin, että oletuksen muutoksen vaikutusta laskettaessa on kaikkien muiden olettamusten oletettu pysyvän ennallaan. Käytännössä tämä ei ole todennäköistä, ja joissakin oletamuksissa tapahtuvat muutokset saattavat korreloida keskenään. Etuuspohjaisen veloitteen herkkyys on laskettu käyttäen samaa menetelmää kuin on käytetty taseeseen merkittävää eläkevelvoitetta laskettaessa.

Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt altistavat konsernin useille riskeille. Joukkovelkakirjalainojen tuoton aleneminen, korkeampi inflaatio ja korkeampi odotettavissa oleva eläkeikä voivat altistaa konsernin eläkevelkojen kasvulle. Toisaalta, koska varojen käypä arvo lasketaan samalla diskonttauskorolla kuin velvoite, diskonttauskoron muutos vaikuttaa vain nettovelkaan. Vastaavasti eliniän odotteen nousu kasvattaa varoja ja vaikutus kohdistuu nettovelkaan.

Veloitteen painotettuun keskiarvoon perustuva duraatio on 14,0 (14,0) vuotta.

Konserni ennakoi maksavansa etuuspohjaisiin eläkejärjestelyihin 0,5 (0,3) miljoonaa euroa vuonna 2020.

Etuuspohjaiseen eläkejärjestelyyn kuuluvat varat ovat 100-prosenttisesti hyväksyttäviä vakuutuksia.

Tilinpäätöksen laatimisperiaate - Eläkevelvoitteet:

Konsernin etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen veloitteet on laskettu kustakin järjestelystä erikseen käyttäen ennakoituun etuusoikeusyksikköön perustuvaa menetelmää (Projected Unit Credit Method). Eläkemenot kirjataan kuluiksi henkilöiden palvelusajalle auktorisoitujen vakuutusmatemaattikkojen suorittamien laskelmien perusteella. Eläkevelvoitteen nykyarvoa laskettaessa käytetään diskonttauskorkona yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinatuottoa ja, mikäli sitä ei ole saatavilla, valtion velkasitoumusten korkoa. Joukkovelkakirjalainojen ja velkasitoumusten maturiteetti vastaa olennaisilta osin eläkevelvoitteen maturiteettia. Eläkevelvoitteen nykyarvosta vähennetään eläkejärjestelyyn kuuluvat varat raportointikauden päättämispäivän käypään arvoon arvostettuina. Taseeseen merkitään etuuspohjaisen eläkejärjestelyn nettovelka.

Kauden työsuorituksen perustuva eläkemeno ja etuuspohjaisen järjestelyn nettovelan nettokorko kirjataan tulosvaikutteisesti ja esitetään työsuhte-etuuksista aiheutuissa kuluissa. Etuuspohjaisen nettovelan uudelleenmäärittämisestä aiheutuvat erät, mm. vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot sekä järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto, kirjataan muihin laajan tuloksen eriin sillä tilikaudella, jona ne syntyvät.

Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet - Eläkevelvoitteet:

Etuuspohjaisten eläkevelvoitteiden kirjanpitoarvo perustuu vakuutusmatemaattisiin laskelmiin, joissa käytetään oletamuksia ja arvioita muun muassa eläkevelvoitteen ja järjestelyyn kuuluvien varojen arvostamiseen käytetystä diskonttauskorosta sekä inflaation ja palkkatason kehityksestä.

5 Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

5.1 Poistot ja arvonalentumiset

milj.euroa	2019	2018
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Käyttöoikeusomaisuus	0,9	
Rakennukset ja rakennelmat		
Omistettut rakennukset ja rakennelmat	12,7	12,3
Käyttöoikeusomaisuus ⁽¹⁾	15,3	0,4
Telelaitteet, koneet ja kalusto		
Omistettut telelaitteet, koneet ja kalusto	176,2	174,2
Käyttöoikeusomaisuus ⁽¹⁾	5,5	3,4
Muut aineelliset hyödykkeet	0,0	0,0
	210,7	190,3
Aineettomat hyödykkeet		
Asiakaskanta	6,0	5,0
Muut aineettomat hyödykkeet	49,1	40,9
	55,1	45,9
I/S	265,8	236,2

¹⁾ Vertailuvuonna IAS 17 -rahoitusleasingsopimuksella vuokratut hyödykkeet.

Omaisuseristä on kirjattu 2,2 (0,4) miljoonaa euroa arvonalennuksia.

5.2 Aineelliset hyödykkeet

2019 milj.euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Telelaitteet, koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	10,7	286,2	3 584,1	35,7	30,6	3 947,3
IFRS 16 -käyttöönotto	11,5	52,1	6,7			70,3
Hankintameno 1.1.	22,2	338,3	3 590,8	35,7	30,6	4 017,5
Hankitut liiketoiminnot		1,9	0,5			2,3
Lisäykset	0,2	10,5	156,3		21,5	188,5
Lisäykset, käyttöoikeusomaisuus	1,3	24,8	3,0			29,0
Vähennykset	0,0	-0,1	-18,0			-18,1
Vähennykset, käyttöoikeusomaisuus	0,0	0,0	-2,3			-2,3
Siirrot erien välillä	0,0	1,2	18,8		-20,3	-0,3
Kurssierot		0,0	0,1			0,1
Hankintameno 31.12.	23,7	376,5	3 749,2	35,7	31,7	4 216,7
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	0,0	165,0	2 995,6	35,1		3 195,8
Poistot ja arvonalentumiset	0,9	28,1	181,7	0,0		210,7
Hankittujen liiketoimintojen kertyneet poistot		0,1	0,4			0,5
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		-0,1	-16,9			-16,9
Kurssierot		0,0	0,1			0,1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	0,9	193,1	3 160,9	35,0		3 390,0
B/S Kirjanpitoarvo 1.1.	10,7	121,1	588,5	0,7	30,6	751,6
B/S Kirjanpitoarvo 31.12.	22,8	183,3	588,3	0,6	31,7	826,8

2018 milj.euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Telelaitteet, koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	9,3	271,9	3 420,3	35,7	38,7	3 776,0
Hankitut liiketoiminnot		0,0	0,1		0,0	0,1
Lisäykset	1,0	10,1	159,9		15,0	186,0
Myydyt liiketoiminnot			-0,1	-0,1		-0,2
Vähennykset	0,0	1,0	-14,1	0,0		-13,1
Siirrot erien välillä	0,4	3,1	18,1		-23,1	-1,5
Kurssierot			-0,1			-0,1
Hankintameno 31.12.	10,7	286,2	3 584,1	35,7	30,6	3 947,3
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	0,0	150,8	2 832,1	35,0		3 018,0
Poistot ja arvonalentumiset		12,7	177,6	0,0		190,3
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		1,5	-13,9			-12,5
Kurssierot			-0,1	0,0		-0,1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	0,0	165,0	2 995,6	35,1		3 195,8
B/S Kirjanpitoarvo 1.1.	9,3	121,1	588,2	0,7	38,7	758,1
B/S Kirjanpitoarvo 31.12.	10,7	121,1	588,5	0,7	30,6	751,6

Sitoumukset aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintoihin olivat 31.12.2019 29,5 (41,7) miljoonaa euroa.

Tulevaisuudessa alkavien vuokrasopimusten IFRS 16 -standardin mukaiset velkasitoumukset 31.12.2019 olivat 15,0 miljoonaa euroa.

Vertailuvuonna 2018 lisäykseen sisältyy 2,3 miljoonaa euroa rahoitusleasingomaisuuseriä.

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyy käyttöoikeusomaisuuseriä seuraavasti:

2019 milj.euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Telelaitteet, koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno 1.1.		17,4	122,3	139,7
IFRS 16 -käyttöönotto	11,5	52,1	6,7	70,3
Hankintameno 1.1.	11,5	69,5	129,0	210,0
Hankintamenon muutos tilikauden aikana	1,3	26,5	0,7	28,4
Hankintameno 31.12.	12,8	96,0	129,7	238,4
Kertyneet poistot 31.12.	0,9	21,9	120,6	143,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	11,9	74,0	9,1	95,0

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyy rahoitusleasingomaisuuseriä seuraavasti:

2018 milj.euroa	Rakennukset ja rakennelmat	Telelaitteet, koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno	17,4	122,3	139,7
Kertyneet poistot	6,6	115,2	121,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	10,8	7,2	18,0

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet:

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet merkitään taseeseen alkuperäiseen hankintameno. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan taseessa hankintamenoon vähennettynä kertyneillä poistoilla ja arvonalentumisilla. Poistot lasketaan taloudellisen vaikutusajan perusteella tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta. Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan tilinpäätöksessä ja oikaistaan tarvittaessa.

Myöhemmin syntyvät menot, kuten uudistus- ja perusparannushankkeiden menot, aktivoidaan silloin, kun on todennäköistä, että taloudellisen hyödyn lisäys koituu tulevaisuudessa konsernin hyväksi. Tavanomaiset korjaus-, huolto- ja kunnossapitomenot kirjataan kuluksi tilikaudella, jolla ne ovat syntyneet.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistoajat:

Rakennukset ja rakennelmat	25–40 vuotta
Rakennusten koneet ja laitteet	10–25 vuotta
Televerkko (johto, runko, alue, liityntä, kaapeli-tv)	8–15 vuotta
Keskukset ja keskittimet (kiinteä ja mobiiliverkko)	6–10 vuotta
Verkon ja keskusten laitteet	3–8 vuotta
Telepäätelaitteet	2–4 vuotta
Muut koneet ja kalusto	3–5 vuotta

Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Käyttöoikeusomaisuuserät:

Vuokrasopimus on sopimus tai sopimuksen osa, joka tuottaa oikeuden käyttää sopimuksen kohteena olevaa omaisuuserää tietyssä ajanjaksona vastiketta vastaan. Elisa arvioi sopimuksen syntyessä, onko kyseessä vuokrasopimus tai sisältääkö se vuokrasopimuksen.

Taseeseen kirjattavat käyttöoikeusomaisuuserät ja vuokrasopimusvelat arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä tulevien vuokramaksujen nykyarvoon. Diskonttauksessa käytetään toimialan korkotasoon perustuvaa, vuokrasopimuksen pituuden mukaista diskonttauskorkoa. Tuloslaskelmaan kirjataan käyttöoikeusomaisuuserien poistot ja vuokravelkojen korot. Käyttöoikeusomaisuuserät poistetaan tasapoistomenetelmällä sopimuksen alkamispäivästä joko käyttöoikeusomaisuuserän taloudellisen vaikutusajan kuluessa tai vuokrakauden aikana, sen mukaan kumpi näistä on lyhyempi.

Lisäksi käyttöoikeusomaisuuserää oikaistaan tietyissä tapauksissa vuokrasopimusvelan uudelleen määrittämisen yhteydessä. Vuokrasopimusvelat uudelleenmääritetään pääasiassa silloin, kun tulevat vuokranmaksuerät muuttuvat indeksi- tai korkomuutoksen takia tai kun konsernin arvio mahdollisen jatko-option käytöstä muuttuu. Kun vuokrasopimusvelka uudelleenmääritetään, oikaistaan käyttöoikeusomaisuuserän kirjanpitoarvoa yleensä vastaavasti.

Konsernin maa- ja vesialueiden käyttöoikeusomaisuuserät koostuvat pääosin teletilojen ja laitepaikkojen maa-alueiden vuokrasopimuksista Suomessa ja Virossa. Rakennusten ja rakennelmien käyttöoikeusomaisuuserät koostuvat toimitilojen, teletilojen ja liikepaikkojen vuokrasopimuksista. Koneiden ja kaluston käyttöoikeusomaisuuserät koostuvat autoista sekä muista koneista ja laitteista.

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardin käyttöönotto:

IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardi on otettu käyttöön 1.1.2019. IFRS 16 -standardi korvasi IAS 17 -standardin sekä siihen liittyvät tulkinnat. Uusi vuokrasopimusstandardi edellyttää vuokralle ottajan vuokrasopimusten kirjaamista taseeseen vuokrasopimusvelkana sekä siihen liittyvänä käyttöoikeusomaisuuseränä. Operatiivisten vuokrasopimusten ja rahoitusleasingsopimusten luokittelusta on luovuttu vuokralle ottajien osalta. Vuokralle antajan osalta tilanne säilyy pääosin ennallaan.

Elisa on soveltanut standardin käyttöönoton yhteydessä mukautettua takautuvaa lähestymistapaa, jolloin IFRS 16 -standardin vaatimuksia on sovellettu 1.1.2019 avoimna oleviin sopimuksiin. Standardin soveltamisen aloittamisella ei ollut vaikutusta konsernin kertyneisiin voittovaroihin. Vertailuvuoden tietoja ei ole oikaistu.

1.1.2019 konserni on kirjannut 85,3 miljoonan euron vuokrasopimusvelan ja vastaavan 85,7 miljoonan euron käyttöoikeusomaisuuserän.

Tästä vuokrasopimusvelasta 22,1 miljoonaa euroa liittyy aiempiin rahoitusleasingsopimuksiin.

Vaikutus avaavan taseen käyttöoikeusomaisuuteen on 70,3 miljoonaa euroa ja vuokrasopimusvelkaan 63,2 miljoonaa euroa. 7,1 miljoonaa euroa käyttöoikeusomaisuudesta on sisältynyt 31.12.2018 taseeseen ennakkomaksuina. Käyttöoikeusomaisuuserät koostuvat pääosin toimi- ja teletilojen sekä liikepaikkojen ja autojen vuokrasopimuksista.

Aiemmin rahoitusleasingsopimuksina käsiteltyjen vuokrasopimusten kirjanpitoarvot säilyivät standardin käyttöönoton yhteydessä ennallaan. 1.1.2019 näiden sopimusten vuokrasopimusvelka oli 22,1 miljoonaa euroa. IFRS 16 -standardin käyttöönoton myötä myös näiden sopimusten kirjanpitokäsittely muuttuu, sillä aikaisemmasta poiketen IFRS 16 -standardi edellyttää, että vuokramaksujen indeksikorotukset huomioidaan vuokrasopimusvelan arvostuksessa.

Elisa soveltaa standardin sallimia helpotuksia jättää merkitsemättä taseeseen lyhytaikaiset vuokrasopimukset ja vuokrasopimukset, joissa kohdeomaisuuserä on arvoltaan vähäinen. Näiden sopimusten vuokratulot kirjataan tuloslaskelmaan ja esitetään taseen ulkopuolisina vastuusitoumuksina. Konserni on kirjannut vuoden 2019 aikana IFRS 16 -mukaisiin lyhytaikaisiin vuokrasopimuksiin liittyviä kuluja 32,2 miljoonaa euroa ja arvoltaan vähäisiin vuokrasopimuksiin liittyviä kuluja 3,2 miljoonaa euroa.

Elisa soveltaa standardin sallimaa helpotusta palvelukomponenttien käsittelystä osassa kohdeomaisuuseräluokkia. Elisa erottaa vuokrasopimuksiin sisältyvät palvelukomponentit toimitilojen, liikepaikkojen ja autojen osalta ja kirjaa näiden osuuden tuloslaskelmaan kuluna.

Elisan tekemät sopimukset maankäyttöoikeuksista eivät pääsääntöisesti täytä IFRS 16 -standardin mukaista vuokrasopimuksen määritelmää eivätkä ne siten kuulu IFRS 16 -standardin soveltamisalaan. Tele- ja laitetilat Elisa on lähtökohtaisesti hankkinut käyttöönsä sopimuksilla, jotka täyttävät vuokrasopimuksen määritelmän ja joihin sovelletaan standardin vaatimuksia.

Elisan tilaajayhteysvuokrat toisilta operaattoreilta käsitellään pääsääntöisesti palvelusopimuksina ja näihin liittyvät kulut jaksotetaan sopimuskaudelle IFRS 15 -säännösten mukaisesti.

IFRS 16 -vuokrasopimusten vaikutus konsernin vuoden 2019 vuokratuluihin on +17,8 miljoonaa euroa, poistoihin -18,5 miljoonaa euroa ja rahoituskuluihin -1,2 miljoonaa euroa. Vaikutus käyttökatteeseen on +17,8 miljoonaa euroa, liikevoittoon -0,7 miljoonaa euroa ja tulokseen ennen veroja -1,9 miljoonaa euroa. Vaikutus konsernin vuoden 2019 investointeihin on 26,7 miljoonaa euroa, josta 5,1 miljoonaa euroa aiheutuu aiemman IAS 17 -standardin mukaisten rahoitusleasingsopimusten indeksikorotuksista.

Konsernitaseessa 31.12.2019 käyttöoikeuteen perustuvien omaisuuserien määrä on 95,0 miljoonaa euroa ja vastaavan korollisen velan määrä on 95,7 miljoonaa euroa.

Rahavirtalaskelmassa vuokrasopimuksiin liittyvistä maksuista pääoman osuus esitetään osana rahoitustoimintaa ja korko liiketoiminnan rahavirrassa, kun aiemmin kaikki operatiivisten vuokrasopimusten vuokramaksut esitettiin liiketoiminnan rahavirrassa. Vaikutus konsernin vuoden 2019 liiketoiminnan rahavirtaan on +17,2 miljoonaa euroa, rahoituksen rahavirtaan -16,6 miljoonaa euroa ja investointien rahavirtaan -0,6 miljoonaa euroa. Käyttöoikeusomaisuutena käsiteltävien ennakkomaksujen lisäykset esitetään investointien rahavirrassa.

Siltalaskelma IFRS 16 -standardin käyttöönotosta:

milj.euroa	2019
Vuokravastuut 31.12.2018	79,0
Lyhytaikaiset ja vähäarvoiset sopimukset	-11,8
Palvelukomponentit	-9,5
Uudet sopimukset ¹⁾	6,2
Diskonttoteijä	-5,8
Vuokrakauden määrittely	2,7
Muut	2,4
Vuokrasopimusvelan lisäys 1.1.2019	63,2
Rahoitusleasingvelka IAS 17	22,1
Vuokrasopimusvelka 1.1.2019	85,3

¹⁾ Sisältää vuokrasopimukset, joita ei aiemmin ole esitetty vuokravastuissa.

5.3 Aineettomat hyödykkeet

2019 milj.euroa	Liikearvo	Asiakas- kanta	Muut aineettomat hyödykkeet	Kesken- eräiset aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	1 035,7	109,6	717,2	12,8	1 875,3
Hankitut liiketoiminnot	64,4	9,0	1,2	0,0	74,6
Lisäykset			31,8	9,0	40,8
Vähennykset			-0,4	0,0	-0,4
Siirrot erien välillä	0,0		8,6	-8,8	-0,2
Kurssierot	1,0	0,1	0,0		1,1
Hankintameno 31.12.	1 101,2	118,8	758,3	13,0	1 991,3
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	15,0	97,7	535,3		648,0
Poistot ja arvonalentumiset		6,0	49,1		55,1
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot			-0,5		-0,5
Kurssierot		0,0	0,0		0,0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	15,0	103,7	583,9		702,6
Kirjanpitoarvo 1.1.	1 020,7	12,0	181,9	12,8	1 227,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 086,1	15,1	174,4 ⁽¹⁾	13,0	1 288,6

¹⁾ Sisältää IT-ohjelmistoja kirjanpitoarvoltaan 87,0 (92,5) miljoonaa euroa.

2018 milj.euroa	Liikearvo	Asiakas- kanta	Muut aineettomat hyödykkeet	Kesken- eräiset aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	1 028,5	108,8	640,9	14,6	1 792,8
Hankitut liiketoiminnot	7,2	0,8	4,8 ⁽²⁾	0,0	12,9
Lisäykset			65,9 ⁽³⁾	2,5	68,4
Myydyt liiketoiminnot			0,0	0,0	0,0
Vähennykset			-0,2		-0,2
Siirrot erien välillä			5,8	-4,3	1,5
Kurssierot	0,0		0,0		0,0
Hankintameno 31.12.	1 035,7	109,6	717,2	12,8	1 875,3
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	15,0	92,7	494,6		602,3
Poistot ja arvonalentumiset		5,0	40,9		45,9
Vähennysten kertyneet poistot			-0,2		-0,2
Kurssierot					0,0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	15,0	97,7	535,3		648,0
Kirjanpitoarvo 1.1.	1 013,5	16,2	146,3	14,6	1 190,6
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 020,7	12,0	181,9 ⁽¹⁾	12,8	1 227,4

¹⁾ Sisältää IT-ohjelmistoja kirjanpitoarvoltaan 87,0 (92,5) miljoonaa euroa.

²⁾ Ukkonet -kaupan yhteydessä hankittu 2,6 GHz Band 38 -taajuuslisenssi.

³⁾ Sisältää Suomen 3,5 GHz -taajuuslisenssin kirjanpitoarvoltaan 26,3 miljoonaa euroa.

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Aineettomat hyödykkeet:

Aineeton hyödyke merkitään taseeseen vain, jos on todennäköistä, että hyödykkeestä johtuva odotettavissa oleva taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja hyödykkeen hankintameno on määritettävissä luotettavasti. Aineettomiin hyödykkeisiin liittyvät myöhemmin toteutuvat menot aktivoidaan vain siinä tapauksessa, että niiden vaikutuksesta konsernille koituva taloudellinen hyöty lisääntyy yli alun perin arvioitun suoritustason. Muussa tapauksessa menot kirjataan kuluksi niiden syntymishetkellä.

Liiketoiminnan hankinnan yhteydessä aineettomat hyödykkeet (kuten asiakaskanta ja tuotemerkki) arvostetaan käypään arvoon. Muut aineettomat hyödykkeet arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuun ja poistetaan tasapoistoina arvioituna taloudellisena vaikutusaikanaan.

Aineettomien hyödykkeiden poistoajat:

Asiakaskanta	3–5 vuotta
Tuotemerkki	10 vuotta
Kehittämismenot	3 vuotta
IT-ohjelmat	5 vuotta
Muut aineettomat hyödykkeet	3–10 vuotta

Tutkimusmenot kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi. Tuotekehitysmenot kirjataan taseeseen siitä lähtien, kun tuote on teknisesti toteutettavissa, se voidaan hyödyntää kaupallisesti ja tuotteesta odotetaan saatavan vastaista taloudellista hyötyä. Muussa tapauksessa kehitysmenot kirjataan vuosikuluksi. Aiemmin kuluksi kirjattuja kehittämismenoja ei aktivoida enää myöhemmin.

Julkiset avustukset, kuten valtiolta saadut aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintoihin liittyvät avustukset, on kirjattu aineettomien käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennykseksi. Avustukset tuloutetaan pienempien poistojen muodossa hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan kuluessa.

Tuotekehitysprojekteja varten saadut julkiset avustukset merkitään liiketoiminnan muihin tuottoihin silloin, kun tuotekehitysmeno kirjataan vuosikuluksi. Mikäli julkinen avustus liittyy aktivoitavaan tuotekehitysmenuun, saatu avustus vähentää aktivoitavaa hankintamenua.

Konserni arvioi tilinpäätöshetkellä, onko olemassa viitteitä jonkin omaisuuserän arvonalentumisesta. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Keskeneräisten aineettomien hyödykkeiden osalta kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä. Konsernilla ei ole aineettomia hyödykkeitä, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä luovutuksesta aiheutuvilla menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvolla tarkoitetaan omaisuuserästä saatavissa olevia arvioituja vastaisia nettorahavirtoja, jotka diskontataan nykyarvoonsa. Arvonalentumistappio kirjataan, kun omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Arvonalentumistappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Arvonalentumistappio perutaan, jos on viitteitä, että olosuhteissa on tapahtunut muutos ja hyödykkeen kerrytettävissä oleva rahamäärä on muuttunut arvonalentumistappion kirjaamisajankohdasta. Arvonalentumistappiota ei kuitenkaan peruta enempää kuin mikä omaisuuserän kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista.

5.3.1 Liikearvo

Liikearvo on kohdistettu konsernin rahavirtaa tuottaville yksiköille seuraavasti:

milj.euroa	2019	2018
Henkilöasiakkaat	643,5	643,5
Yritysiasiakkaat	442,6	377,1
B/S	1 086,1	1 020,7

Elisan organisaatio- ja johtamisrakenneeseen perustuvat raportoitavat toimintasegmentit ovat Henkilöasiakkaat ja Yritysiasiakkaat.

Arvon alentumistestaus

Vuosittaisessa arvonalentumistestauksessa segmenttien kerrytettävissä oleva rahamäärä on määritetty käyttöarvoon perustuen. Käyttöarvo on laskettu ennustettujen diskontattujen rahavirtojen (DCF-malli) perusteella. Rahavirtaennusteet perustuvat johdon hyväksymiin suunnitelmiin, jotka kattavat viiden vuoden ajanjakson. Ennusteet ovat pääosin yhdenmukaisia ulkoisten informaatiolähteiden tietojen kanssa ja kuvastavat toteutunutta kehitystä. Käytetty diskonttauskorko ennen veroja on 6,3 prosenttia (vertailuvuonna 7,1 prosenttia). Viiden vuoden jälkeiset rahavirrat on ennustettu eteenpäin arvioimalla tulevaisuuden rahavirtojen muutokseksi 2 prosentin kasvu.

Testausten perusteella segmenttien liikearvon arvonalentamiselle ei ole ollut tarvetta vuosina 2019 ja 2018.

DCF-mallin käyttö vaatii ennusteita ja oletuksia liittyen markkinoiden kasvuun, hintoihin, volyymikehitykseen, investointitarpeisiin ja yleiseen korkotasoon. Suurimmat herkkyydet tuloksessa liittyvät ennakoituun liikevaihto- ja kannattavuustasoon.

Herkkyysanalyysi

Käytetyt ennusteparametrit

	Henkilö- asiakkaat 2019	Yritys- asiakkaat 2019	Henkilö- asiakkaat 2018	Yritys- asiakkaat 2018
Määrä, jolla yksikön kirjanpitoarvo ylittyy, milj. euroa	5 587	3 005	4 440	2 727
Käyttökatemarginaali keskimäärin, % ¹⁾	38,2	34,1	36,9	33,3
Horisonttikasvu, %	2,0	2,0	2,0	2,0
Diskonttauskorko ennen veroja, %	6,3	6,3	7,1	7,1

¹⁾ Viiden vuoden ennustejaksolla keskimäärin

	Henkilö- asiakkaat 2019	Yritys- asiakkaat 2019	Henkilö- asiakkaat 2018	Yritys- asiakkaat 2018
Ennusteparametrien %-yksikkömuutos, joilla käypä arvo on yhtä suuri kuin kirjanpitoarvo				
Käyttökatemarginaali keskimäärin, %	-19,6	-17,5	-18,7	-18,3
Horisonttikasvu, %	-29,5	-31,8	-29,4	-48,2
Diskonttauskorko ennen veroja, %	17,1	17,5	16,9	20,4

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Liikearvo:

Ennen vuotta 2004 tapahtuneiden liiketoimintojen yhdistämisistä syntynyt liikearvo vastaa aiemman tilinpäätösnormiston mukaista kirjanpitoarvoa, jota on käytetty IFRS-standardien mukaisena oletushankintamenona. 1.1.2004–31.12.2009 tapahtuneet yrityshankinnat on kirjattu aikaisemman IFRS-normiston mukaisesti (IFRS 3 (2004)). 1.1.2010 jälkeen tapahtuneiden liiketoimintojen yhdistämisissä liikearvo on määrä, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus ja aiemmin omistetun osuuden hankinta-ajankohdan käypä arvo ylittävät konsernin osuuden hankitun nettovarallisuuden käyvästä arvosta.

Liikearvosta ei tehdä poistoja. Konserni testaa liikearvon tasearvon vuosittain tai useammin, jos viitteitä mahdollisesta arvonalentumisesta on olemassa. Testausta varten liikearvo kohdistetaan rahavirtaa tuottaville yksiköille (CGU), jotka ovat Henkilöasiakkaat ja Yritysiasiakkaat. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoa vähennettynä arvonalentumisilla.

Arvonalentumistappio kirjataan, kun omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Arvonalentumistappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Rahavirtaa tuottavaan yksikköön kohdistuva arvonalentumistappio kohdistetaan ensin vähentämään yksikölle kohdistettua liikearvoa ja tämän jälkeen muita yksikön omaisuuseriä tasasuhteisesti. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruta missään tilanteessa.

Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet – Arvonalentumistestaus:

Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät määritetään käyttöarvoon perustuvina laskelmina, joiden laatiminen edellyttää arvioiden ja olettamusten käyttämistä. Suurimmat epävarmuudet liittyvät ennakoituun liikevaihtoon ja kannattavuustasoon sekä diskonttauskorkoon. Muutokset voivat johtaa arvonalentumistappioiden kirjaamiseen. Liikearvon kirjanpitoarvo 31.12.2019 on 1 086,1 miljoonaa euroa.

6 Vaihto-omaisuus, myyntisaamiset ja muut saamiset sekä ostovelat ja muut velat

6.1 Vaihto-omaisuus

milj.euroa	2019	2018
Aineet ja tarvikkeet	19,3	15,7
Valmiit tuotteet/tavarat	48,4	49,7
B/S	67,7	65,4

Vaihto-omaisuudesta on tilikaudella kirjattu arvonalentumisia 0,3 (2,4) miljoonaa euroa.

6.2 Myyntisaamiset ja muut saamiset

6.2.1 Lyhytaikaiset saamiset

milj.euroa	2019	2018
Myyntisaamiset	386,5	349,5
Arvoltaan alentuneet myyntisaamiset	-11,1	-9,1
Saamiset asiakassopimuskuluista	5,8	5,9
Saamiset asiakassopimustuotoista	1,7	4,1
Siirtosaamiset	56,0	47,8
Rahoitusleasingsaamiset	9,1	10,9
Lainasaamiset	0,1	0,1
Saamiset osakkuusyrityksiltä	0,5	0,9
Muut saamiset	4,9	6,6
B/S	453,5	416,6

Siirtosaamiset koostuvat korkosaamisista sekä liikekulojen jaksotuksista.

Myyntisaamisten ikäjakauma

milj.euroa	2019			2018		
	Nimellisarvo	Luotto-tappiot	Tasearvo	Nimellisarvo	Luotto-tappiot	Tasearvo
Erääntymättömät	326,8	-0,3	326,5	296,5	-0,1	296,5
Erääntyneet						
Alle 30 päivää	37,2	-0,2	37,0	34,9	-0,2	34,7
31–60 päivää	7,4	-0,4	6,9	5,1	-0,5	4,5
61–90 päivää	2,4	-0,4	2,0	3,2	-0,5	2,6
91–180 päivää	4,3	-2,5	1,8	3,9	-2,4	1,5
Yli 181 päivää	8,4	-7,2	1,2	6,0	-5,4	0,6
	386,5	-11,1	375,4	349,5	-9,1	340,4

Myyntisaamisten kirjanpitoarvo on kohtuullinen arvio niiden käyvästä arvosta. Myyntisaamisten luottoriski on kuvattu liitetiedossa 7.1. Luottoriskin enimmäismäärä on myyntisaamisten arvo tilinpäätöspäivänä, 375,4 miljoonaa euroa.

6.2.2 Pitkäaikaiset saamiset

milj.euroa	2019	2018
Lainasaamiset	0,1	0,1
Myyntisaamiset	83,9	76,5
Rahoitusleasingsaamiset	4,6	6,5
Siirtosaamiset	2,7	8,5
Pitkäaikaiset johdannaiset	0,0	0,4
Muut pitkäaikaiset saamiset	0,6	1,9
B/S	91,9	93,8

Saamisten (lyhyt- ja pitkäaikaisten) efektiivinen korkoprosentti oli 0,00 (0,00) prosenttia.

Rahoitusleasingsaamisten bruttomäärä - vähimmäisvuokrasaamiset erääntymisajoin

milj.euroa	2019	2018
Yhden vuoden kuluessa	9,3	11,1
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	4,7	6,6
	14,0	17,7
Tulevaisuudessa kertyvät rahoitustuotot	-0,2	-0,4
Rahoitusleasingsaamisten nykyarvo	13,8	17,4

Saatavien vähimmäisvuokrien nykyarvo erääntyy seuraavasti

milj.euroa	2019	2018
Yhden vuoden kuluessa	9,1	10,9
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	4,6	6,5
	13,8	17,4

Sopimusten vuokra-ajat vaihtelevat yhdestä viiteen vuoteen ja sopimusehdot vaihtelevat indeksiehtojen osalta.

6.3 Ostovelat ja muut velat

milj.euroa	2019	2018
Pitkäaikaiset		
Ostovelat ⁽¹⁾	20,2	24,6
Saadut ennakot	5,0	4,9
Johdannaissopimukset	0,1	0,0
Muut velat ⁽²⁾	11,6	6,8
B/S	36,8	36,3
Lyhytaikaiset		
Ostovelat ⁽¹⁾	172,7	162,5
Saadut ennakot	5,2	5,7
Velat asiakassopimustuotoista	0,5	0,2
Palkka- ja henkilösivukulujaksotukset	50,3	46,9
Muut siirtovelat	27,1	19,1
Velat osakkuusyrityksille	0,0	0,0
Muut velat ⁽²⁾	87,3	74,9
B/S	343,2	309,3
	380,0	345,5

¹⁾ Pitkäaikaiset ostovelat koostuvat 700 MHz taajuuslisenssiin liittyvästä 4,4 (8,8) miljoonan euron velasta sekä 3540–3670 MHz taajuuslisenssiin liittyvästä 15,8 (15,8) miljoonan euron velasta. Lisenssiin liittyvät lyhytaikaiset velat koostuvat 700 MHz taajuuslisenssiin liittyvästä 4,4 (4,4) miljoonan euron velasta sekä 3540–3670 MHz taajuuslisenssiin liittyvästä 5,3 (5,3) miljoonan euron velasta.

²⁾ Muihin pitkäaikaisiin velkoihin sisältyy 5,0 (0,0) miljoona euroa ja muihin lyhytaikaisiin velkoihin 0,9 (1,6) miljoonaa euroa liiketoimintojen hankintoihin liittyviä mahdollisia vastikkeita.

Muut siirtovelat muodostuvat korkokulujen sekä muiden tavanomaisten kulujen jaksotuksista.

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Vaihto-omaisuus, myyntisaamiset ja muut saamiset sekä ostovelat ja muut velat:

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintahintaan tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon. Vaihto-omaisuuden arvostamisessa käytetään painotettua keskihintaa.

Saamiset:

Saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon ja ne kirjataan alkuperäisen laskutuksen määräisenä. Konserni kirjaa myyntisaamisista arvonalentumistappiovarauksen odotettuihin luottotappioihin perustuen ja arvonalentumistappion kun myyntisaaminen on todettu lopullisesti menetetyksi. Siltä osin, kuin myyntisaamia myydään, arvonalentumistappio pienenee.

Myyntisaamiset ja muut saamiset on luokiteltu pitkäaikaisiksi, mikäli ne erääntyvät yli 12 kuukauden kuluttua. Muutoin ne luokitellaan lyhytaikaisiksi saamisiksi.

Konserni tarjoaa kuluttaja-asiakkaille erilaisia maksutapoja, joilla asiakas voi maksaa ostamansa laitteen 12–36 kuukauden maksuajalla. Konserni kirjaa laitteet myyntihetkellä liikevaihtoon ja myyntisaamiseksi ja luokittelee myyntisaamisen pitkäaikaiseksi, mikäli se erääntyy yli 12 kuukauden kuluttua. Pitkäaikaiset myyntisaamiset esitetään taseessa alkuperäisen laskutuksen määräisenä.

Rahoitusleasingsaamiset:

Konserni toimii rahoitusleasingsopimuksina käsiteltävien videoneuvottelulaitteiden ja päätelaitteiden vuokralle antajana ja kirjaa myydyt laitteet myyntihetkellä liikevaihtoon ja saamiseksi. Saaminen kirjataan nykyarvoon. Saamansa vuokratuotot konserni kirjaa vuokra-ajan kuluessa rahoitustuotoksi ja saamisten vähennykseksi siten, että jäljellä oleva nettosijoitus tuottaa kullakin kaudella saman suuruisen tuottoasteen.

Ostovelat:

Ostovelkojen ja muiden velkojen kirjanpitoarvo on kohtuullinen arvio niiden käyvästä arvosta. Konsernin ostovelkojen maksuajat noudattavat yritysten tavanomaisia maksuehtoja.

7 Pääomarakenne

7.1 Rahoitusriskien hallinta

Elisa Oyj:n keskitetty rahoitustoiminta vastaa koko konsernin valuutta-, korko-, likviditeetti- ja jälleenrahoitusriskeistä. Rahoituspolitiikan, kuten varainhankinnan ja sijoitustoiminnan periaatteet, käsitellään ja vahvistetaan vuosittain hallituksen tarkastusvaliokunnassa. Rahoitusriskejä seurataan osana normaalia toiminnan valvontaa.

Markkinariskit

Korkoriski

Elisa altistuu korkorisille lähinnä rahoitusvelkojensa kautta. Korkoriskin hallitsemiseksi konsernin lainanotto ja sijoitukset on hajautettu kiinteä- ja vaihtuvakorkoisiin instrumentteihin. Korkoriskin hallitsemiseksi voidaan käyttää myös johdannaissopimuksia. Tavoitteena on suojautua korkotason muutosten aiheuttamilta negatiivisilta vaikutuksilta.

Korollisten rahoitusvelkojen koronmuutosten ajankohdat (milj. euroa) 31.12.2019, nimellisarvoon

Ajankohta, jolloin koronmuutos tapahtuu	alle 1 vuosi	1-5 vuotta	yli 5 vuotta	Yhteensä
Vaihtuvakorkoiset rahoitusinstrumentit				
Yritystodistuslainat	133,0			133,0
Pankkilainat	100,0			100,0
Kiinteäkorkoiset rahoitusinstrumentit				
Joukkovelkakirjalainat		474,0	300,0	774,0
Pankkilainat		150,0		150,0
Vuokrasopimusvelat	18,1	37,7	40,0	95,7
	251,1	661,7	340,0	1 252,8

Konsernilla oli korollisia rahoitusvaroja sijoitettujen yritystodistusten ja pankkitalletusten muodossa 0,0 miljoonaa euroa sekä kassavarvoja 52,0 miljoonaa euroa 31.12.2019.

Vuokrasopimuksissa on indeksidonnaisuuksia, jotka vaikuttavat vuokrasopimusvelkoihin, käyttöoikeusomaisuuserän sekä poistojen määrään.

Herkkyysanalyysi sisältää taseen rahoitusvelat tilinpäätöshetkellä. Korkotason muutokseksi on oletettu yksi prosenttiyksikkö ja muutoksen vaikutus tulokseen on laskettu ennen veroja. Korkopositioksi on oletettu korolliset rahoitusvelat ja -saamiset sekä koronvaihtosopimukset tilinpäätöshetkellä niin, että kaikki sopimukset olisivat voimassa muuttumattomina koko vuoden.

milj. euroa	2019		2018	
	Tuloslaskelma	Oma pääoma	Tuloslaskelma	Oma pääoma
Korkotason muutos +/- 1 %	-2,3/+0,5		-2,1/+0,5	

Valuuttakurssiriski

Elisa-konsernin rahavirroista valtaosa on euromääräisiä, joten yhtiön altistuminen valuuttariskille (taloudellinen riski ja transaktioriski) on vähäistä. Liiketoimintaan liittyvät valuuttakurssiriskit aiheutuvat tilivuonna hankitusta Polystar Osix Ab:sta ja sen tytäryhtiöistä, kansainvälisestä yhdysliikenteestä sekä vähäisessä määrin muista hankinnoista. Keskeisimmät valuutat ovat Yhdysvaltain dollari (USD), Ruotsin kruunu (SEK), Kanadan dollari (CAD), Englannin punta (GBP), Kansainvälisen valuuttarahaston korivaluutta (SDR), Australian dollari (AUD), Venäjän rupla (RUB), Sveitsin frangi (CHF), Singaporen dollari (SGD) ja Norjan kruunu (NOK). Muiden valuuttojen merkitys on vähäinen.

Tilikauden aikana valuuttakurssisuojaus on käytetty Ruotsin kruunun arvon muutosta vastaan. Ennen hankintaa Polystar Osix Ab on suojannut euromääräisiä tuloja Ruotsin kruunua vastaan valuuttatermiinein. Oston jälkeen Elisa Oyj on suojannut Ruotsin kruunun määräisiä kuluja valuuttatermiinein. Konsernin rahoitusvelkoihin ei sisälly valuuttariskiä.

Konsernin omaan pääomaan sisältyvä ulkomaisten tytäryhtiöiden muuntoeropositio on vähäinen Polystar Osix AB:n emoyhtiötä Elistar AB:ta lukuunottamatta. Muuntoeropositiota ei ole tilivuoden aikana suojattu.

Valuuttapositio

milj.euroa	31.12.2019		31.12.2018	
	Myyntisaamiset	Ostovelat	Myyntisaamiset	Ostovelat
USD	4,6	9,2	1,6	6,5
SEK	3,2	0,2	0,0	0,1
CAD	1,5	0,0		
GBP	1,3	0,5	0,0	0,3
SDR	0,8	0,8	0,8	0,8
AUD	0,5	0,0		
RUB	0,4	0,0	0,1	0,0
CHF	0,3	0,0		
SGD	0,3	0,1		
NOK	0,2	0,0	0,1	0,0

Valuuttariskin herkkyyksianalyysin perustana on konsernitason yhteenlaskettu valuuttapositio. Jos euron oletetaan vahvistuvan tai heikkenevän 20 prosenttia kaikkiin muihin valuuttoihin nähden, tämän vaikutus kassavirtaan olisi:

milj.euroa	31.12.2019	31.12.2018
USD	+/- 0,9	+/- 1,0
SEK	+/- 0,6	+/- 0,0
CAD	+/- 0,3	
GBP	+/- 0,2	+/- 0,1
SDR	+/- 0,0	+/- 0,0
AUD	+/- 0,1	
RUB	+/- 0,1	+/- 0,0
CHF	+/- 0,1	
Muut	+/- 0,1	+/- 0,0

Likviditeettiriski

Likviditeettiriskienhallinnan tavoitteena on konsernin rahoituksen varmentaminen kaikissa tilanteissa. Yhtiön keskeisin rahoitusjärjestely on 1 500 miljoonan euron EMTN-ohjelma, jonka puitteissa on laskettu liikkeeseen 774,0 miljoonan euron määrästä joukkovelkakirjalainoja. Yhtiöllä on lisäksi 350 miljoonan euron yritystodistusohjelma sekä 300 miljoonan euron komittoidut luottolimiitit, joista 11.6.2021 erääntyvä 130 miljoonan euron limiitti ja 7.7.2024 erääntyvä 170 miljoonan euron limiitti olivat kokonaisuudessaan nostamatta 31.12.2019. Lainojen marginaali määräytyy yhtiön luottoluokituksen pohjalta.

Elisa on hankkinut kansainväliset luottoluokitukset osana rahoituksensa varmentamista. Moody's Investor Services on luokittanut Elisan pitkäaikaiset sitoumukset luokkaan Baa2 (näkömä vakaa). Standard & Poor's on luokittanut yhtiön pitkäaikaiset sitoumukset luokkaan BBB+ (näkömä vakaa) ja lyhytaikaiset sitoumukset luokkaan A-2.

Rahat ja pankkisaamiset sekä käyttämättömät komittoidut limiitit milj.euroa

	2019	2018
Rahat ja pankkisaamiset	52,0	80,9
Luottolimiitit	300,0	300,0
	352,0	380,9

Rahat ja pankkisaamiset sekä käyttämättömät komittoidut luottolimiitit vähennettynä Elisan liikkeeseenlaskemilla yritystodistuksilla olivat 219,0 (273,9) miljoonaa euroa 31.12.2019.

Rahoitusvelkojen sopimuksiin perustuvat rahavirrat on esitetty liitetiedossa 7.3.2.

Luottoriski

Rahoitusinstrumentteihin sisältyy riski siitä, että vastapuoli ei pysty täyttämään velvoitettaan. Likvidien varojen sijoitukset tehdään vahvistettujen limiittien rajoissa kohteisiin, joiden luottokelpoisuus on hyvä. Sijoituskohteet sekä niille määritellyt limiitit tarkistetaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään vuosittain. Johdannaissopimuksia tehdään vain hyvän luottokelpoisuuden omaavien koti- ja ulkomaisten pankkien kanssa.

Liiketoimintayksiköt vastaavat myyntisaamisiin liittyvästä luottoriskistä. Yksiköillä on kirjallisesti laaditut luottopolitiikat, jotka noudattavat pääosin yhteneväisiä periaatteita. Uusien asiakkaiden luottotiedot tarkastetaan ulkoisista lähteistä aina, kun myydään jälkikäteislaskutettavia tuotteita tai palveluita. Myytäessä lisää olemassa oleville asiakkaille luottokelpoisuus tarkastetaan omien reskontratietojen perusteella. Elisa voi myös periä ennakko- tai takuumaksuja luottopolitiikan mukaisesti.

Myyntisaamisten luottoriskikeskittymät ovat vähäisiä johtuen konsernin suuresta asiakaskannasta; 10 suurinta asiakasta edustaa noin 6 prosenttia liikevaihdosta. Konsernin myyntisaamisista on vähennetty epävarmoja saatavia 11,1 (9,1) miljoonaa euroa. Konsernin aikaisempi kokemus myyntisaamisten perinnästä vastaa kirjattuja arvonalennuksia. Lisäksi konserni myy määritettyjen asiakasryhmien erääntyneet myyntisaamiset säännöllisesti. Näiden seikkojen perusteella johto uskoo, ettei konsernin myyntisaamisiin sisälly merkittävää luottoriskiä. Luottoriskin enimmäismäärä on myyntisaamisten kokonaismäärä, joka 31.12.2019 oli 375,4 miljoonaa euroa. Myyntisaamisten ikäjakauma on esitetty liitetiedossa 6.2.1.

Hyödykeriskit

Elisa suojaa sähköstöjä fyysisten ostosopimusten lisäksi johdannaisilla. Sähkön hintariskiä tarkastellaan viiden vuoden aikajänteellä. Tulevaisuuden ostoja suojaavien johdannaissopimusten osalta noudatetaan suojauslaskentaa. Suojauslaskennan kriteerit täyttävien johdannaisten tehokas osuus kirjataan oman pääoman käyvän arvon rahastoon ja tehoton osuus tuloslaskelman liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin. Omaan pääomaan kirjattavan käyvän arvon rahaston muutos esitetään laajan tuloslaskelman erässä Rahavirran suojaukset.

Suojauslaskennan tehoton osuus oli vuoden lopussa 0,0 (0,0) miljoonaa euroa.

Sähköstöjen suojausaste seuraavien vuosien hankinnoista, %

	2019	2018
0–1 vuotta	90,0	88,5
1–2 vuotta	53,3	54,3
2–3 vuotta	0,0	0,0
3–4 vuotta	0,0	0,0
4–5 vuotta	0,0	0,0

Jos sähköjohdannaisten markkinahinta muuttuisi tilinpäätöspäivän 31.12.2019 tasosta +/- 10 %, olisi vaikutus vuoden 2020 omaan pääomaan +/-0,1 (0,1) miljoonaa euroa. Muutoksen vaikutus on laskettu ennen veroja.

Pääoman hallinta

Elisan pääoma koostuu omasta pääomasta ja velasta. Liiketoiminnan kehittämiseksi Elisa voi toteuttaa laajennusinvestointeja ja yritysostoja, jotka voidaan rahoittaa joko omalla pääomalla tai velalla joko suoraan tai välillisesti.

Elisan omavaraisuustavoite on yli 35 prosenttia ja vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate 1,5–2.

Elisan voitonjako omistajille koostuu osingoista, muusta vapaan oman pääoman jakamisesta sekä omien osakkeiden hankinnasta. Varsinainen voitonjako on 80–100 prosenttia tilikauden tuloksesta. Tämän lisäksi osakkeenomistajille voidaan suorittaa lisävoitonjakoa. Jakoehdotusta tai -pääöstä tehdessään hallitus ottaa huomioon taloudellisen aseman, tulevat rahoitustarpeet ja asetetut taloudelliset tavoitteet.

Pääomarakenne ja keskeiset tunnusluvut

milj. euroa

	2019	2018
Korollinen nettovelka	1 184,2	1 067,8
B/S Oma pääoma yhteensä	1 150,3	1 126,9
Pääoma yhteensä	2 334,5	2 194,7
Velkaantumisasaste, %	103,0	94,8
Nettovelka/käyttökate	1,8	1,7
Omavaraisuusaste, %	41,0	42,4

Käytettävissä olevat rahoituslähteet

Oman pääoman ehtoisen rahoituksen osalta Elisan tavoitteena on pitää hallituksella riittävä joustavuus omien osakkeiden liikkeeseenlaskuun. Varsinainen yhtiökokous 2018 valtuutti hallituksen päättämään uusien osakkeiden antamisesta, yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttamisesta ja/tai osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisesta. Valtuutus oikeuttaa toteuttamaan annin suunnattuna. Valtuutuksen enimmäismäärä on 15 miljoonaa osaketta. Valtuutusta on käytetty vuonna 2019 osakepalkkiojärjestelmien toteutuksessa.

Oma pääoma

	2019	2018
Hallussa olevat osakkeet, 1 000 kpl	7 437	7 612
Osakeantivaltuutus, 1 000 kpl	14 823	14 998

Tilinpäätöspäivän osakekurssilla osakeantivaltuutuksen maksimimäärä 31.12.2019 oli 730,0 (541,1) miljoonaa euroa.

Vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen osalta Elisa pitää yllä lainaohjelmia ja luottojärjestelyitä, joiden puitteissa voidaan tehdä nopeasti liikkeeseenlaskuja. Järjestelyt ovat sitovia ja ei-sitovia ja niiden puitteissa voidaan tehdä liikkeeseenlaskuja eri juoksuajoille.

Velkapääoma

	2019	2018
Yritystodistusohjelma (ei sitova) ⁽¹⁾	217,0	243,0
Komittoidut luottolimiitit ⁽²⁾	300,0	300,0
EMTN-ohjelma (ei sitova) ⁽³⁾	726,0	720,0
Yhteensä, milj. euroa	1 243,0	1 263,0

Osakeantivaltuutuksen ja sitovien sekä ei sitovien velkajärjestelyiden yhteismäärä tilinpäätöspäivänä oli 1 973,0 (1 804,1) miljoonaa euroa.

⁽¹⁾ Yritystodistusohjelman koko on 350 miljoonaa euroa, josta oli 31.12.2019 käytössä 133,0 miljoonaa euroa.

⁽²⁾ Elisalla on kaksi komittoitua luottolimiittä yhteensä 300 miljoonaa euroa. Järjestelyt olivat kokonaisuudessaan nostamatta 31.12.2019.

⁽³⁾ Elisalla on eurooppalainen joukkovelkakirjalainaohjelma (EMTN), jonka kokonaismäärä on 1 500 miljoonaa euroa. Siitä oli 31.12.2019 käytössä 774 miljoonaa euroa. Ohjelma päivitettiin 4.7.2019, ja se on voimassa vuoden ajan päivityksestä.

7.2 Oma pääoma

Osakepääoma ja omat osakkeet

milj.euroa	Osakkeiden lukumäärä (tuhansia)	Osake- pääoma	Omat osakkeet
1.1.2018	167 335	83,0	-140,2
Omien osakkeiden luovutus			4,6
B/S 31.12.2018	167 335	83,0	-135,6
Omien osakkeiden luovutus			3,4
B/S 31.12.2019	167 335	83,0	-132,2

Yhtiön maksettu ja kaupparekisteriin merkitty osakepääoma oli tilikauden lopussa 83 033 008 (83 033 008) euroa.

Elisa Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiöllä on vain yhteen osakesarjaan kuuluvia osakkeita, joilla on kullakin yksi ääni. Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa.

Omiin osakkeisiin sisältyy konsernin hallussa olevien omien osakkeiden hankintameno. Omat osakkeet esitetään oman pääoman vähennyksenä.

Omat osakkeet	Osakkeita kpl	Kirjan- pidollinen vasta-arvo euroa	%-osuus osakkeista ja äänistä
Konsernin hallussa olevat omat osakkeet 1.1.2018	7 801 397	3 871 116	4,66
Omien osakkeiden luovutus	-230 843		
Siirto yhteistililtä	41 267		
Konsernin hallussa olevat omat osakkeet 31.12.2018	7 611 821	3 777 047	4,55
Omien osakkeiden luovutus	-174 544		
Konsernin hallussa olevat omat osakkeet 31.12.2019	7 437 277	3 690 437	4,44

Osingot

Hallitus on ehdottanut, että vuodelta 2019 jaettaisiin osinkoa 1,85 euroa/osake. Vuoden 2018 tuloksesta osinkoa jaettiin 1,75 euroa/osake.

Muut rahastot

milj.euroa	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Vara-rahasto	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Yhteensä
1.1.2018	90,9	3,4	-12,8	381,0	462,5
Rahavirran suojaukset			0,5		0,5
Etuuspohjaisen nettovelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät			0,7		0,7
B/S 31.12.2018	90,9	3,4	-11,6	381,0	463,7
Rahavirran suojaukset			-0,4		-0,4
Etuuspohjaisen nettovelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät			-1,7		-1,7
B/S 31.12.2019	90,9	3,4	-13,6	381,0	461,7

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon on kirjattu se osa osakkeiden merkintähinnasta, jota ei ole osakeantipäätösten mukaan merkitty osakepääomaan.

Vararahasto 3,4 miljoonaa euroa sisältää yhtiöjärjestyksen mukaisen/yhtiökokouksen päätöksellä vapaasta omasta pääomasta siirretyn osuuden. Käyvän arvon rahasto -13,6 miljoonaa euroa sisältää etuuspohjaisen nettoeläkevelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät sekä rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutosten tehokkaat osuudet. Muut rahastot 381,0 miljoonaa euroa ovat muodostuneet yrityshankintojen yhteydessä toteutetuissa osakeanneissa.

7.3 Rahoitusvarat ja -velat

7.3.1 Rahoitustuotot ja -kulut

milj.euroa	2019	2018
Rahoitustuotot		
Osinkotuotot muista sijoituksista	0,6	0,1
Korko- ja rahoitustuotot lainoista ja muista saamisista	5,1	2,0
Luovutusvoitot sijoituksista	0,0	0,0
Muut rahoitustuotot	0,4	0,2
I/S	6,1	2,4
Rahoituskulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista rahoitusveloista	-19,6	-21,4
Korkokulut vuokrasopimusveloista	-3,0	-1,8
Muut rahoituskulut jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista rahoitusveloista	-5,8	-1,3
Luovutustappiot sijoituksista	-0,1	0,0
Muut korkokulut	-0,1	-0,1
Muut rahoituskulut	-0,4	-0,4
I/S	-29,0	-25,0

Korkotuotot ja -kulut kirjataan efektiivisen koron menetelmällä ja osinkotuotot, kun oikeus osinkoon on syntynyt.

Kurssivoitot ja -tappiot kirjataan luonteensa mukaisesti joko materiaaleihin ja palveluihin tai rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Rahoitustuottoihin ja -kuluihin kirjatut kurssivoitot ja -tappiot ovat olleet vähäisiä.

7.3.2 Rahoitusvelat

milj.euroa	2019		2018	
	Tasearvot	Käyvät arvot	Tasearvot	Käyvät arvot
Pitkäaikaiset				
Joukkovelkakirjalainat	757,4	793,3	589,4	613,1
Pankkilainat	250,0	250,0	250,0	250,0
Vuokrasopimusvelat ¹⁾	77,6	77,6	21,8	21,8
B/S	1 085,1	1 120,9	861,3	884,9
Lyhytaikaiset				
Joukkovelkakirjalainat			177,5	183,1
Pankkilainat	0,0	0,0	0,0	0,0
Vuokrasopimusvelat ¹⁾	18,1	18,1	2,9	2,9
Yritystodistukset	133,0	133,0	107,0	107,0
B/S	151,1	151,1	287,4	293,0
	1 236,2	1 272,1	1 148,7	1 177,9

¹⁾ Vertailuvuonna IAS 17 -mukaiset rahoitusleasingvelat.

Lainat sisältävät yhteensä 95,7 (24,7) miljoonaa euroa vakuudellisia vuokrasopimusvelkoja. Vuokrasopimusvelat ovat tosiasiallisesti vakuudellisia, sillä maksujen laiminlyönnin tapahtuessa oikeudet vuokrattuun omaisuuteen siirtyvät takaisin vuokranantajalle. 1.1.2019 tapahtuneesta IFRS 16 -standardin käyttöönotosta tarkemmin liitetiedon 5.2 laatimisperiaatteissa.

Kaikki rahoitusvelat ovat euromääräisiä. Rahoitusvelat arvostetaan kirjanpidossa jaksotettuun hankintameno. Rahoitusvelkojen käyvät arvot perustuvat markkinanoteerauksiin tai ne on laskettu diskonttaamalla velkaan liittyvät rahavirrat tilinpäätöspäivän markkinakorolla.

Pitkäaikaisten lainojen keskimaturiteetti ilman vuokrasopimusvelkoja oli 5,3 (3,6) vuotta ja efektiivinen kesikorko 1,2 (1,6) prosenttia.

Rahoitusvelkojen lyhennysten ja rahoituskulujen sopimuksiin perustuvat kassavirrat

2019 milj. euroa	2020	2021	2022	2023	2024	2025-	Yhteensä
Joukkovelkakirjalainat	10,8	184,7	6,0	6,0	306,0	306,8	820,3
Rahoituskulut	10,8	10,8	6,0	6,0	6,0	6,8	46,3
Lyhennykset		174,0			300,0	300,0	774,0
Pankkilainat	0,8	0,7	0,7	150,7	0,1	100,1	253,2
Rahoituskulut	0,7	0,7	0,7	0,7	0,1	0,1	3,2
Lyhennykset	0,0			150,0		100,0	250,0
Yritystodistukset	133,0						133,0
Rahoituskulut	0,1						0,1
Lyhennykset	132,9						132,9
Vuokrasopimusvelat	20,9	15,6	11,5	10,5	9,8	77,7	146,0
Rahoituskulut	2,8	2,7	2,5	2,4	2,2	37,8	50,3
Lyhennykset	18,1	13,0	9,0	8,1	7,6	40,0	95,7
Johdannaiset	0,0						0,0
Sähköjohdannaiset	0,1						0,1
Valuuttajohdannaiset	0,0						0,0
Ostovelat	172,7						172,7
Yhteensä	338,2	201,1	18,2	167,2	315,9	484,6	1 525,2
Rahoituskulut	14,5	14,2	9,2	9,1	8,3	44,6	99,9
Lyhennykset	323,7	186,9	9,0	158,1	307,6	440,0	1 425,3

2018 milj. euroa	2019	2020	2021	2022	2023	2024-	Yhteensä
Joukkovelkakirjalainat	194,9	10,9	310,9	2,6	2,6	302,6	824,5
Rahoituskulut	14,9	10,9	10,9	2,6	2,6	2,6	44,5
Lyhennykset	180,0		300,0			300,0	780,0
Pankkilainat	0,9	0,9	0,8	0,8	150,8	101,0	255,3
Rahoituskulut	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	1,0	5,2
Lyhennykset	0,0	0,0			150,0	100,0	250,1
Yritystodistukset	107,0						107,0
Rahoituskulut	0,2						0,2
Lyhennykset	106,8						106,8
Rahoitusleasingvelat	4,6	3,8	2,8	2,4	2,4	47,0	63,0
Rahoituskulut	1,8	1,7	1,6	1,6	1,5	30,1	38,3
Lyhennykset	2,9	2,1	1,2	0,9	0,9	16,9	24,7
Sähköjohdannaiset	-0,4						-0,4
Suoritettavat rahavirrat	-0,4						-0,4
Ostovelat	162,5						162,5
Yhteensä	469,5	15,5	314,5	5,9	155,8	450,7	1 411,8
Rahoituskulut	17,3	13,4	13,3	5,0	4,9	33,8	87,8
Lyhennykset	452,2	2,1	301,2	0,9	150,9	416,9	1 324,1

Vaihtuvakorkoisten rahoitusvelkojen tulevat rahoituskulut on laskettu käyttäen tilinpäätöshetkellä voimassa ollutta korkoa.

Yhtiöllä on sitovia luottolimiittejä 300 miljoonaa euroa, joista 130 miljoonaa euroa erääntyy 2021 ja 170 miljoonaa euroa 2024. Järjestelyt olivat kokonaisuudessaan nostamatta 31.12.2019.

Joukkovelkakirjalainat

Emoyhtiö on joukkovelkakirjalainaohjelmansa puitteissa laskenut liikkeeseen seuraavat joukkovelkakirjalainat:

31.12.2019

	Käypä arvo milj. euroa	Tasearvo milj. euroa	Nimellisarvo milj. euroa	Nimellis- korko-%	Efektiivinen korko-%	Eräpäivä
EMTN-ohjelma 2001 / 1000 milj.euroa						
I/2012	179,2	173,8	174,0	2,750	2,785	22.1.2021
I/2013	306,4	292,3	300,0	0,875	1,032	17.3.2024
I/2017	307,8	291,3	300,0	1,125	1,236	26.2.2026
	793,3	757,4	774,0			

Joukkovelkakirjalainojen käypä arvo perustuu markkinanoteerauksiin.

Vuokrasopimusvelkojen kassavirrat erääntymisajoin

milj.euroa	2019	2018
Yhden vuoden kuluessa	18,1	2,9
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	37,7	5,0
Yli viiden vuoden kuluttua	40,0	16,9
	95,7	24,7

7.3.3 Rahavarat ja muut sijoitukset

Rahavarat

milj.euroa	2019	2018
Rahavarat	52,0	80,9
B/S	52,0	80,9

Rahavarat koostuvat käteisvaroista, lyhytaikaisista pankkitalletuksista sekä muista lyhytaikaisista erittäin likvideistä sijoituksista, joiden maturiteetti on korkeintaan kolme kuukautta.

Muut sijoitukset

milj.euroa	2019	2018
Noteeraamattomat osakesijoitukset	13,7	9,6
B/S	13,7	9,6

7.3.4 Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot

Rahoitusvarojen ja -velkojen kirjanpitoarvot arvostusryhmittäin

2019 milj.euroa	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat/-velat	Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat/-velat	Jaksotettuun hankintameno- kirjattavat rahoitusvarat/-velat	Kirjanpito- arvot	Käyvät arvot	Liite
Pitkäaikaiset rahoitusvarat						
Muut sijoitukset ¹⁾			13,7	13,7	13,7	7.3.3
Myyntisaamiset ja muut saamiset			91,9	91,9	91,9	6.2.2
Lyhytaikaiset rahoitusvarat						
Myyntisaamiset ja muut saamiset	0,0	0,0	453,4	453,5	453,5	6.2.1
	0,0	0,0	559,0	559,0	559,0	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat						
Rahoitusvelat			1 085,1	1 085,1	1 120,9	7.3.2
Ostovelat ja muut velat ²⁾	5,0	0,1	26,8	31,8	31,8	6.3
Lyhytaikaiset rahoitusvelat						
Rahoitusvelat			151,1	151,1	151,1	7.3.2
Ostovelat ja muut velat ²⁾	0,9		337,1	338,0	338,0	6.3
	5,9	0,1	1 600,0	1 606,0	1 641,9	

¹⁾ Muut sijoitukset sisältävät konsernin noteeraamattomat osakesijoitukset

²⁾ Poislukien saadut ennakot

2018 milj.euroa	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat/-velat	Jaksotettuun hankintameno- kirjattavat rahoitusvarat/-velat	Kirjanpito- arvot	Käyvät arvot	Liite
Pitkäaikaiset rahoitusvarat						
Muut sijoitukset ¹⁾			9,6	9,6	9,6	7.3.3
Myyntisaamiset ja muut saamiset		0,4	93,4	93,8	93,8	6.2.2
Lyhytaikaiset rahoitusvarat						
Myyntisaamiset ja muut saamiset			416,6	416,6	416,6	6.2.1
		0,4	519,6	520,0	520,0	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat						
Rahoitusvelat			861,3	861,3	884,9	7.3.2
Ostovelat ja muut velat ²⁾			31,4	31,4	31,4	6.3
Lyhytaikaiset rahoitusvelat						
Rahoitusvelat			287,4	287,4	293,0	7.3.2
Ostovelat ja muut velat ²⁾	1,6		302,0	303,5	303,5	6.3
	1,6		1 482,1	1 483,6	1 512,8	

¹⁾ Muut sijoitukset sisältävät konsernin noteeraamattomat osakesijoitukset

²⁾ Poislukien saadut ennakot

Kunkin rahoitusvara ja -velkaerän käyvät arvot on esitetty yksityiskohtaisemmin liitenumeron mukaisessa kohdassa.

Käypään arvoon arvostetut varat ja velat

milj.euroa	2019	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat/-velat				
Sähköjohdannaiset	-0,1		-0,1	
Valuuttajohdannaiset	0,0		0,0	
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat/-velat				
Valuuttajohdannaiset	0,0		0,0	
Liiketoimintojen hankintoihin liittyvät ehdolliset vastikkeet	-5,9			-5,9
	-5,9		0,0	-5,9

milj.euroa	2018	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat/-velat				
Sähköjohdannaiset	0,4		0,4	
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat/-velat				
Liiketoimintojen hankintoihin liittyvät ehdolliset vastikkeet	-1,6			-1,6
	-1,2		0,4	-1,6

Käypään arvoon arvostetut erät luokitellaan kolmetasoista käypien arvojen hierarkiaa käyttäen. Tasolle 1 luokitellaan rahoitusinstrumentit, joilla on aktiivisilla markkinoilla määritetyt hinnat. Elisan omistamat pörssinoteeratut osakkeet luokitellaan tasolle 1. Tasolle 2 luokitellaan instrumentit, joiden hinnat perustuvat todettavissa olevaan markkinatietoon. Konsernin sähkö- ja valuuttajohdannaiset luokitellaan tasolle 2. Tasolle 3 luokitellaan instrumentit, joiden hinnat eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon vaan esimerkiksi yrityksen omaan tietoon. Konsernin liiketoimintojen hankintoihin liittyvät ehdolliset vastikkeet luokitellaan tasolle 3.

Tason 3 täsmäytyslaskelma

Liiketoimintojen hankintoihin liittyvät ehdolliset vastikkeet

milj.euroa	2019	2018
Tilikauden alussa	1,6	0,0
Ehdollisen vastikkeen lisäys	5,0	1,6
Ehdollisen vastikkeen maksu	-0,7	
Tilikauden lopussa	5,9	1,6

Johdon arvion mukaan tasolle 3 arvostettujen rahoitusinstrumenttien osalta yhden tai useamman käyvän arvon määrittämiseen käytetyn syöttötiedon vaihtaminen jokseenkin mahdolliseen vaihtoehtoiseen oletukseen ei muuttaisi tasolla 3 olevien käypään arvoon arvostettujen erien käypää arvoa merkittävästi ottaen huomioon kyseisten velkojen pieni kokonaismäärä.

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Rahoitusvarat ja -velat:

Rahoitusvarat ja muut sijoitukset:

Rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan selvityspäivänä. Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun konserni menettää sopimusperusteisen oikeuden rahavirtoihin tai kun se on siirtänyt riskit ja tuotot merkittävästi osin konsernin ulkopuolelle.

Osakesijoitukset, lukuun ottamatta sijoituksia osakkuusyrityksiin ja keskinäisiin kiinteistöyhtiöihin, luokitellaan muiksi sijoituksiksi ja arvostetaan lähtökohtaisesti käypään arvoon. Noteeraamattomat osakesijoitukset on kirjattu hankintamenoon mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettynä. Käypään arvoon kirjattujen osakkeiden arvo on määritetty joko perustuen vertailukelpoisten yritysten arvoon, diskontatun kassavirran menetelmään tai osakkeilla tehtyihin transaktioihin. Julkisesti noteeratut osakesijoitukset on arvostettu käypään arvoon. Sijoitukset sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin.

Rahoitusvelat:

Rahoitusvelat merkitään alun perin kirjanpitoon saadun vastikkeen perusteella käypään arvoon. Myöhemmin kaikki rahoitusvelat arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenoon. Transaktiomenot on sisällytetty rahoitusvelkojen alkuperäiseen hankintamenoon. Rahoitusvelkoja sisältyy pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin, ja ne voivat olla korollisia tai korottomia.

Tilanteissa, joissa jaksotettuun hankintamenoan arvostettavan rahoitusvelan ehtoja muutetaan siten, että muutos ei johda velan kirjaamiseen taseesta, konsernin on kuitenkin kirjattava tulosaikutteinen voitto tai tappio, joka lasketaan alkuperäisten sopimukseen perustuvien rahavirtojen ja alkuperäisellä efektiivisellä korolla diskontattujen muutettujen sopimusehtojen mukaisten rahavirtojen välisenä erotuksena.

Vuokrasopimusvelat:

Elisa on soveltanut IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardia 1.1.2019 alkavan tilikauden alusta lukien. Uusi vuokrasopimusstandardi edellyttää vuokralle ottajan vuokrasopimusten kirjaamista taseeseen vuokrasopimusvelkana sekä siihen liittyvänä käyttöoikeusomaisuuseränä. Aikaisemmin konserni on vuokrannut rahoitusleasingsopimuksilla lähinnä teletiloja ja -verkkoa, työasemia sekä verkkolaitteita ja -palvelimia. Näiden kirjanpitoarvot eivät muuttuneet käyttöönoton yhteydessä, mutta käyttöönoton jälkeisinä kausina myös näiden sopimusten taseeseen kirjattujen vuokrasopimusvelkojen käsittely on muuttunut, sillä vuokramaksujen indeksikorotukset huomioidaan velan arvostuksessa. Valtaosin uudet taseeseen kirjattavat sopimukset koostuivat toimi- ja teletilojen sekä myymälöiden ja autojen vuokrasopimuksista. Sopimusehdot vaihtelevat osto-optioiden/lunastusehtojen, indeksiehtojen ja sopimusaikojen osalta.

Vuokrasopimus on sopimus tai sopimuksen osa, joka tuottaa oikeuden käyttää sopimuksen kohteena olevaa omaisuuserää tietyssä ajanjaksona vastiketta vastaan. Taseeseen kirjattavat käyttöoikeusomaisuuserät ja vuokrasopimusvelat arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä tulevien vuokramaksujen nykyarvoon. Diskonttauksessa käytetään toimialan korkotasoon perustuvaa, vuokrasopimuksen pituuden mukaisesti määritettyä diskonttauskorkoa. Tuloslaskelmaan kirjataan käyttöoikeusomaisuuserien poistot ja vuokravelkojen korot.

Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu:

Konsernin rahoitusvarat ja -velat on luokiteltu jaksotettuun hankintamenoan kirjattaviin rahoitusvaroihin ja -velkoihin, käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattaviin rahoitusvaroihin ja -velkoihin ja käypään arvoon tulosaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin ja -velkoihin. Jaksotettuun hankintamenoan kirjattaviin rahoitusvaroihin ja -velkoihin kuuluvat rahoitusvarat ja -velat, jotka on tarkoitus pitää sopimuksen loppuun asti ja joiden rahavirta muodostuu pelkästään pääoman takaisinmaksusta ja korosta. Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattaviin rahoitusvaroihin ja -velkoihin kuuluvat ne rahoitusvarat ja -velat, joita pidetään hallussa tavoitteena sekä kerätä sopimukseen perustuvia rahavirtoja että myydä rahoitusvaroja/-velkoja. Käypään arvoon tulosaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin ja -velkoihin kuuluvat ne rahoitusvarat ja -velat, jotka eivät täytä muiden ryhmien kriteerejä.

Konsernin suojauslaskennan alaiset sähköjohdannaiset on luokiteltu käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattaviksi rahoitusvaroiksi/-veloiksi. Liiketoimintojen hankintoihin liittyvät ehdolliset vastikkeet sekä noteeratut osakesijoitukset on luokiteltu käypään arvoon tulosaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin ja -velkoihin. Konsernin muut rahoitusvarat ja -velat on luokiteltu jaksotettuun hankintamenoan kirjattaviksi.

7.3.5 Johdannaissopimukset

Johdannaissopimusten nimellisarvot

milj.euroa	2019			2018		
	Voimassaoloaika			Voimassaoloaika		
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta
Sähköjohdannaiset	0,9	0,0		2,5		
Valuuttajohdannaiset	4,4					
	5,4	0,0		2,5		

Johdannaissopimusten käyvät arvot

milj.euroa	2019			2018		
	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo	Yhteensä	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo	Yhteensä
Sähköjohdannaiset		-0,1	-0,1	0,4		0,4
Valuuttajohdannaiset	0,0		0,0			
	0,0	-0,1	0,0	0,4		0,4

Käyvän arvon määrittäminen ja luokittelu

Johdannaissopimusten käypä arvo määritetään käyttäen toimivilla markkinoilla noteerattuja markkinahintoja, rahavirtojen diskonttausmenetelmää tai optionhinnoittelumalleja.

Johdannaissopimukset luokitellaan käypien arvojen hierarkian tasolle 2. Ks. liitetieto 7.3.4.

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Johdannaissopimukset:

Johdannaiset kirjataan hankittaessa taseeseen rahoitusvaroiksi tai -veloiksi ja arvostetaan käypään arvoon. Voitot ja tappiot, jotka syntyvät käypään arvoon arvostamisesta, käsitellään kirjanpidossa johdannaissopimuksen käyttötarkoituksen määrittämällä tavalla. Avoinna olevat johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, arvostetaan jokaisena tilinpäätöspäivänä käypään arvoon ja niiden tulosvaikutus kirjataan välittömästi tuloslaskelman rahoituseriin. Johdannaisten käypänä arvona käytetään noteerattuja markkinahintoja, tai jos niitä ei ole saatavilla, arvo lasketaan käyttäen hyväksi yleisesti käytössä olevia arvostusmenetelmiä.

Konserni soveltaa suojauslaskentaa sähkön hintariskin osalta ja käsittelee johdannaissopimuksia rahavirran suojauksina. Rahavirran suojauksen ehdot täyttävien johdannaisinstrumenttien tehokkaan osuuden käyvän arvon muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään oman pääoman suojausrahastossa (sisältyy erään "Muut rahastot"). Suojausinstrumentista omaan pääomaan kertyneet voitot ja tappiot siirretään tulosvaikutteisiksi silloin, kun suojattu erä vaikuttaa voittoon tai tappioon. Suojausinstrumentin voiton tai tappion tehoton osuus merkitään liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin. Suojausinstrumentin suojauslaskenta lopetetaan, kun suojausinstrumentti eräännyy tai myydään, sopimus puretaan tai toteutetaan. Tällöin suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan siihen asti, kunnes ennakoitu liiketoimi toteutuu.

8 Muut liitetiedot

8.1 Verot

8.1.1 Tuloverot

milj.euroa	2019	2018
Tilikauden verot	-68,5	-66,5
Edellisten tilikausien verot	0,1	0,0
Laskennalliset verot	-0,4	1,5
I/S	-68,7	-65,0

Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot:

	2019			2018		
milj.euroa	Ennen veroja	Vero-vaikutus	Verojen jälkeen	Ennen veroja	Vero-vaikutus	Verojen jälkeen
Etuuspohjaisen nettovelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	-2,1	0,4	-1,7	0,9	-0,2	0,7
Rahavirran suojaukset	-0,4	0,1	-0,4	0,6	-0,1	0,5
	-2,6	0,5	-2,0	1,5	-0,3	1,2

Muuntoeroihin ei kohdistu verovaikutusta.

Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan 20 (20) prosentin verokannalla laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma:

milj.euroa	2019	2018
I/S Tulos ennen veroja	371,9	381,0
Kotimaan verokannan mukainen vero	-74,4	-76,2
Verovaikutukset seuraavista:		
Verovapaat tuotot	0,5	0,7
Vähennyskelvottomat kulut	-0,5	-0,3
Ulkomaisten tytäryhtiöiden verovaikutus	7,6	6,6
Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset verotuksellisista tappioista	0,0	0,0
Aiemmin kirjaamattomien verotuksellisten tappioiden käyttö	0,3	3,5
Verot aikaisemmilta tilikausilta	0,1	0,0
Muut erät	-2,3	0,8
I/S Verot tuloslaskelmassa	-68,7	-65,0
Efektiivinen verokanta, %	18,5	17,1

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verot ja laskennalliset verot:

Tuloslaskelman verokulu muodostuu kauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta ja laskennallisesta verosta. Kauden verot lasketaan verotettavasta tulosta voimassaolevan verokannan mukaan ja sitä oikaistaan mahdollisilla edellisiin kausiin liittyvillä veroilla.

Tilikauteen ja aikaisempiin tilikausiin voi kohdistua verotarkastus, joka voi jälkikäteen johtaa veropäätösten muutokseen ja lisäveroihin tai palautuksiin.

Laskennalliset verot lasketaan kaikista väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Ks. tarkemmin seuraava liitetieto 8.1.2.

8.1.2 Laskennalliset verosaamiset ja -velat

Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutos tilikaudella 2019

Laskennalliset verosaamiset

milj. euroa	1.1.2019	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu laajaan tulos- laskelmaan	31.12.2019
Varaukset	1,0	0,0		1,0
Käyttöoikeusomaisuuserät	1,3	0,0		1,4
Sisäiset katteet	2,7	-0,3		2,4
Osakepalkkiojärjestelmät	7,0	-2,3		4,7
Eläkevelvoitteet	3,4	-0,1	0,4	3,7
Muut väliaikaiset erot	1,1	0,0	0,1	1,1
B/S	16,5	-2,7	0,5	14,4

Laskennalliset verovelat

milj. euroa	1.1.2019	Kirjattu tulos- laskelmaan	Hankitut liiketoiminnot	31.12.2019
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon liiketoimintojen yhdistämisissä	2,1	-0,9	2,1	3,3
Kertyneet poistoerot	18,6	-1,5		17,1
Rahoitusleasingsopimukset	0,6	0,0		0,6
Asiakassopimukset	1,9	-0,1		1,8
Joukkovelkakirjalainat	0,8	0,2		1,0
Muut väliaikaiset erot	1,8	0,1		1,8
B/S	25,7	-2,3	2,1	25,6

Vahvistetuista tappioista on kirjattu laskennallista verosaamista siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan niitä voidaan hyödyntää. 31.12.2019 ei ole kirjattu laskennallisia verosaamia vahvistetuista tappioista (0,0 miljoonaa euroa 31.12.2018). Tilinpäätöshetkellä konsernilla oli 8,5 (7,7) miljoonaa euroa käyttämättömiä verotuksellisia tappioita, joista ei ole kirjattu verosaamista. Kyseiset tappiot vanhenevat vuosina 2023–2028.

Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutos tilikaudella 2018

Laskennalliset verosaamiset milj. euroa	1.1.2018	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu laajaan tulos- laskelmaan	31.12.2018
Varaukset	1,8	-0,7		1,0
Vahvistetut tappiot	0,9	-0,9		0,0
Rahoitusleasingsopimukset	1,1	0,2		1,3
Sisäiset katteet	3,0	-0,3		2,7
Osakepalkkiojärjestelmät	5,7	1,4		7,0
Eläkevelvoitteet	3,6	0,0	-0,2	3,4
Asiakassopimukset	0,1	-0,1		0,0
Luottotappiovaraus	0,2	-0,2		0,0
Muut väliaikaiset erot	0,9	0,2	-0,1	1,1
B/S	17,2	-0,3	-0,3	16,5

Laskennalliset verovelat milj. euroa	1.1.2018	Kirjattu tulos- laskelmaan	Hankitut liiketoiminnot	31.12.2018
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon liiketoimintojen yhdistämisissä	2,0	-0,7	0,8	2,1
Kertyneet poistoerot	19,8	-1,2		18,6
Rahoitusleasingsopimukset	0,5	0,1		0,6
Asiakassopimukset	2,0	-0,1		1,9
Joukkovelkakirjalainat	1,2	-0,4		0,8
Muut väliaikaiset erot	1,3	0,5		1,8
B/S	26,7	-1,9	0,8	25,7

Tilinpäätöksen laatimisperiaate - Laskennalliset verosaamiset ja -velat:

Laskennalliset verot lasketaan kaikista väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Suurin väliaikainen ero syntyy poistoerosta. Verotuksessa vähennyskeltottomista liikearvon arvonalentumisista ei kirjata laskennallista veroa. Laskennallista veroa ei kirjata niiden osakkeiden arvostuserosta, joiden myyntivoitosta ei suoriteta veroa.

Laskennallinen verosaaminen on kirjattu siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää. Laskennalliset verovelat on kirjattu taseeseen kokonaisuudessaan lukuun ottamatta Viron tytäryhtiöiden verottamattomia voittovaroja 255,5 miljoonaa euroa, joista ei ole kirjattu verovelkaa, koska ei ole olemassa voitonjakopäätöstä eikä suunnitelmaa voiton jakamisesta.

Laskennallisia verovelkoja ja -saamisia ei netoteta.

Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet - Laskennalliset verosaamiset:

Konserni arvioi erityisesti tilinpäätösten yhteydessä, miten todennäköisesti tytäryhtiöille kertyy verotettavaa tuloa, jota vastaan käyttämättömät verotukselliset tappiot voidaan hyödyntää. Myös muiden laskennallisten verosaamisten kirjausperusteet arvioidaan tilinpäätösten yhteydessä. Muutokset ennustearvioissa voivat johtaa merkittäviin verokulujen kirjauksiin.

8.2 Varaukset

milj.euroa	Työsuhteen päättämiseen liittyvät etuudet	Muut	Yhteensä
1.1.2018	7,0	1,7	8,7
Varausten lisäykset	5,6		5,6
Käyttämättömien varausten peruutukset	-4,2		-4,2
Käytetyt varaukset	-4,9		-4,9
31.12.2018	3,4	1,7	5,0
Varausten lisäykset	5,9		5,9
Hankitut liiketoiminnot		0,1	0,1
Käyttämättömien varausten peruutukset	-1,3	-0,1	-1,4
Käytetyt varaukset	-4,6		-4,6
31.12.2019	3,3	1,7	5,0
milj.euroa		2019	2018
B/S Pitkäaikaiset varaukset		2,9	2,3
B/S Lyhytaikaiset varaukset		2,1	2,7
		5,0	5,0

Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet

Osana konsernin tehostamistoimia Elisa on käynyt vuonna 2019 henkilöstön vähentämiseen johtaneita yhteistoimintaneuvotteluja. Toimintojen uudelleenjärjestelyvaraus sisältää sekä varautumisen työttömyyseläkkeisiin että muihin irtisanomisista aiheutuviin menoihin. Irtisanomisiin liittyvä varaus realisoituu vuosina 2020–2021 ja työttömyyseläkejärjestelyihin liittyvä varaus vuosina 2020–2022.

Muut varaukset

Muut varaukset sisältävät puhelinpylväistä tehdyn ympäristövarauksen.

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Varaukset ja ehdolliset velat:

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aiempien tapahtumien seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä ja määrä on luotettavasti arvioitavissa.

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt mahdollinen velvoite, jonka olemassaolo varmistuu konsernin määräysvallan ulkopuolella olevan epävarman tapahtuman realisoituessa. Ehdolliseksi velaksi luetaan myös olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuvelvoitteen täyttämistä, tai jonka suuruus ei ole määritettävissä luotettavasti. Konserni ei kirjaa ehdollisia velkoja taseeseen. Ehdolliset velat esitetään liitetiedossa 8.4.

8.3 Lähipiiritiedot

Konsernin lähipiiriin kuuluvat emoyritys, tytär- ja osakkuusyritykset sekä yhteisjärjestelyt. Lähipiiriin kuuluvat myös Elisa Oyj:n hallitus, toimitusjohtaja ja johtoryhmä sekä heidän määräysvalta-yhteisönsä ja läheiset perheenjäsenensä.

Lähipiirin kanssa toteutuneet liiketoimet:

2019 milj.euroa	Myynnit	Ostot	Saamiset	Velat
Osakkuusyritykset ja yhteisjärjestelyt	0,7	0,9	0,5	0,0
2018 milj.euroa				
Osakkuusyritykset ja yhteisjärjestelyt	0,5	1,1	0,9	0,0

Lähipiiriin kuuluvan johdon työsuhde-etuudet on esitetty liitetiedossa 4.1.

8.3.1 Konserniyhtiöt

Konsernin emoyhtiö on Elisa Oyj.

Tytär-yritykset	Kotipaikka	Konsernin omistus- osuus - %
Banana Fingers Limited	Bristol	100
Digiset Oy	Helsinki	100
Ekaso Oy	Helsinki	100
Elisa Finance Oü	Tallinna	100
Elisa Hong Kong Limited	Hong Kong	100
Elisa Santa Monica Oy	Helsinki	100
Elisa Teleteenusused AS	Tallinna	100
Elisa Eesti AS	Tallinna	100
Santa Monica Networks AS	Tallinna	100
Elisa Videra Oy	Helsinki	100
Elisa Videra Inc.	Los Angeles	100
Elisa Videra Italy S.r.l	San Genesio	100
Elisa Videra Norge As	Oslo	100
Elisa Videra Singapore PTE LTD	Singapore	100
Elisa Videra Spain S.L	Madrid	100
Elisa Videra UK Ltd.	Lontoo	100

Tytäryritykset	Kotipaikka	Konsernin omistus- osuus - %
Elistar AB	Tukholma	100
Polystar Instruments Canada Inc	Toronto	100
Polystar Instruments Inc	Frisco	100
Polystar Osix AB	Tukholma	100
Polystar Asia Private Ltd	Singapore	100
Polystar Australia Pty	Sydney	100
Polystar Ryssland LLC	Moskova	100
Enia Oy	Helsinki	100
Epic TV SAS	Sallanches	100
Fenix Solutions Oy	Turku	100
Fonum Oy	Helsinki	100
Karelsat Oy	Joensuu	100
Kepit Systems Oy	Vaasa	70
Kiinteistö Oy Raisio Luolasto	Espoo	100
Kiinteistö Oy Rinnetorppa	Kuusamo	80
Kiinteistö Oy Tapiolan Luolasto	Espoo	100
LNS Kommunikation AB	Tukholma	100
Preminet Oy	Helsinki	100
OOO LNR	Pietari	100
Watson Nordic Oy	Vaasa	100
Yhteisjärjestelyt		
Kiinteistö Oy Brahenkartano	Turku	60

Merkittävät konserniyritysten omistusten muutokset on esitetty liitetiedossa 3. Muut konsernirakenteen muutokset on kuvattu seuraavassa.

Ukkonet Oy ja Fenix Enterprise Solutions Oy sulautuivat Elisa Oyj:hin 30.4.2019, jolloin Fenix Solutions Oy:stä tuli Elisa Oyj:n suoraan omistama tytäryhtiö (aikaisemmin Fenix Enterprise Solutions Oy:n tytäryhtiö).

Sulake Prepaid Oy sulautui Elisa Oyj:hin 31.12.2019.

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Tytäryritysten yhdistelyperiaatteet:

Konsernitilinpäätös käsittää emoyhtiö Elisa Oyj:n sekä ne tytäryritykset, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta toteutuu, kun konserni altistuu tai on oikeutettu yhteisön muuttuvaan tuottoon ja se pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä yhteisöä koskevaa valtaansa.

Tytäryritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan ja luovutetut tytäryritykset siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Konserniyhtiöiden keskinäisen osakeomistuksen eliminoinnissa käytetään hankintamenetelmää. Konsernin sisäiset liiketapahtumat, vaihto- ja käyttöomaisuushyödykkeiden sisäiset katteet, sisäiset saamiset ja velat sekä sisäinen voitonjako eliminoidaan.

Tilikauden tuloksen jakautuminen emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään tuloslaskelman yhteydessä. Määräysvallattomien omistajien osuus omasta pääomasta esitetään omana eränä taseen omassa pääomassa. Tytäryritysten tappiot kohdistetaan määräysvallattomille omistajille myös niiden tekemien sijoitusten ylittävältä osalta.

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Yhteisjärjestelyiden yhdistelyperiaatteet:

Yhteisjärjestelyt ovat järjestelyjä, joissa konserni käyttää yhden tai useamman osapuolen kanssa yhteistä määräysvaltaa. Yhteisjärjestely on joko yhteinen toiminto tai yhteisyritys. Yhteisyritys on järjestely, jossa konsernilla on oikeuksia järjestelyn nettovarallisuuteen, kun taas yhteisessä toiminnossa konsernilla on järjestelyyn liittyviä varoja koskevia oikeuksia ja velkoja koskevia velvoitteita.

Konsernin ainoa yhteisjärjestely, Kiinteistö Oy Brahenkartano, on yhteinen toiminto ja sen yhdistely tehdään suhteellista menetelmää käyttäen. Konsernitilinpäätökseen yhdistellään Elisan 60 prosentin osuus yhteisen toiminnon varoista, veloista, tuotoista ja kuluista. Yhtiö omistaa ja hallitsee tonttia rakennuksineen Turussa. Elisan omistamat osakkeet oikeuttavat pääasiassa toimisto- ja teletilojen hallintaan.

8.3.2 Osuudet osakkuusyrittäksissä

Taloudellisen informaation yhteenveto osakkuusyrittäksistä

milj.euroa	2019	2018
I/S Konsernin osuus osakkuusyrittäksien tuloksista	-0,2	-0,4
B/S Osakkuusyrittäksien tasearvo konsernin taseessa	2,4	2,7
milj.euroa	2019	2018
Tilikauden alussa	2,7	1,9
Muuntoerot	0,0	0,0
Osuus tilikauden tuloksista	-0,2	-0,4
Saadut osingot	0,0	0,0
Siirrot erien välillä		1,2
B/S Tilikauden lopussa	2,4	2,7

Sulake Suomi Oy, Sulake Spain S.L.U, Sulake Brasil ja Sulake UK Ltd muuttuivat tytäryhtiöistä osakkuusyhtiöiksi 1.6.2018. Osakkuusyhtiö Sulake Suomi Oy:n nimi muuttui Sulake Oy:ksi 13.7.2018.

Osakkuusyritykset	Kotipaikka	Konsernin omistus- osuus - %
FNE-Finland Oy	Kontiolahti	46
Kiinteistö Oy Helsingin Sentnerikuja 6	Helsinki	50
Kiinteistö Oy Herrainmäen Luolasto	Tampere	50
Kiinteistö Oy Lauttasaarentie 19	Helsinki	42
Kiinteistö Oy Pohjanplassi	Lapua	39
Kiinteistö Oy Riihimäen Maisterinkatu 9	Riihimäki	35
Kiinteistö Oy Runeberginkatu 43	Helsinki	30
Kiinteistö Oy Stenbäckinkatu 5	Helsinki	40
Sulake Oy	Helsinki	49
Sulake Brasil	Sao Paulo	49
Sulake Spain S.L.U	Madrid	49
Sulake UK Ltd	Lontoo	49
Suomen Numerot NUMPAC Oy	Helsinki	33
Tele Scope Oy	Espoo	22

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Osakkuusyritysten yhdistelyperiaatteet:

Osakkuusyritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta. Huomattava vaikutusvalta syntyy pääasiallisesti silloin, kun konserni omistaa yli 20 prosenttia yrityksen äänivallasta tai kun konsernilla muutoin on huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Osakkuusyritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Jos konsernin osuus osakkuusyrityksen tappioista ylittää osuuden osakkuusyrityksessä, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon eikä sen ylittäviä tappioita huomioida, ellei konsernilla ole muita velvoitteita osakkuusyritykseen liittyen. Osakkuusyritykset yhdistellään siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut huomattavan vaikutusvallan ja luovutetut osakkuusyritykset siihen saakka, jolloin huomattava vaikutusvalta lakkaa.

8.4 Taseen ulkopuoliset vuokrasopimukset ja muut vastuusitoumukset

Vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Vuokrakulut taseen ulkopuolisista vuokrasopimuksista:

milj.euroa	2019
Vuokrakulut alle 12 kk pituisista vuokrasopimuksista	32,2
Vuokrakulut arvoltaan vähäisistä omaisuuseristä	3,2
	35,4

Vertailuvuonna 2018 on kirjattu tulosvaikutteisesti muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettuja vuokramenoja 57,5 miljoonaa euroa.

Ei purettavissa olevien taseen ulkopuolisten vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:

milj.euroa	2019	2018
Yhden vuoden kuluessa	11,4	28,2
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	2,8	36,4
Yli viiden vuoden kuluttua	0,8	14,4
	15,0	79,0

Vuokravastuiden vertailukelpoisuuteen vaikuttaa IFRS 16 -standardin käyttöönotto 1.1.2019, mistä johtuen taseen ulkopuolisten vuokravastuiden määrä on laskenut.

Vuokravastuut ovat arvonnäköverottomia.

Konserni vuokralle antajana

Ei purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella saatavat vähimmäisvuokrat:

milj.euroa	2019	2018
Yhden vuoden kuluessa	2,5	3,0
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	1,0	0,5
	3,4	3,5

Tilinpäätöksen laatimisperiaate - Taseen ulkopuoliset vuokrasopimukset:

Elisa on soveltanut IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardia 1.1.2019 alkavan tilikauden alusta lukien. IFRS 16 -standardin käyttöönotto ja sen vaikutukset on esitetty liitetiedossa 5.2.

Konserni vuokralle ottajana

Elisa soveltaa IFRS 16 -standardin sallimia helpotuksia jättää merkitsemättä taseeseen lyhytaikaiset vuokrasopimukset ja vuokrasopimukset, joissa kohdeomaisuuserä on arvoltaan vähäinen. Näiden sopimusten vuokrakulut kirjataan tuloslaskelmaan ja esitetään taseen ulkopuolisina vastuusitoumuksina.

Vuokravastuut esitetään arvonlisäverottomina.

Konserni vuokralle antajana

Konsernilla on kahdenlaisia muina vuokrasopimuksina käsiteltäviä vuokrasopimuksia, joissa se toimii vuokralle antajana: teletila- ja laitepaikkavuokrasopimukset, joiden tuotot kirjataan liikevaihtoon ja tavanomaiset huoneistovuokrasopimukset, joiden tuotot kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin. Vuokrasopimukset ovat valtaosin lyhyitä, 1–6 kuukauden pituisia sopimuksia.

Kaikki vuokratuotot tuloutetaan vuokra-ajan kuluessa.

Annetut vakuudet, vastuusitoumukset ja muut vastuut

milj.euroa	2019	2018
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Kiinnitykset	1,2	2,0
Takaukset	0,1	0,1
Talletukset	0,4	0,4
	1,6	2,5
Muut sopimusveloitteet		
Venture Capital -sijoitussitoumus	2,2	2,8
Takaisinostovastuut	0,0	
Remburssivastuu	0,1	0,1

Kiinteistöinvestoinnit

Kiinteistöjen arvonlisäveron tarkistusvastuu ilmoittaa määrän, jolla jo tehtyä arvonlisäverovähennystä on muutettava kiinteistön käyttötarkoituksen muuttuessa kokonaan vähennyskelvottomaksi.

Kiinteistöinvestointien arvonlisäveron tarkistusvastuu 31.12.2019 oli 30,7 (28,8) miljoonaa euroa.

8.5 Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Tilinpäätöspäivän jälkeen ei ole ollut olennaisia tapahtumia.

9 Tunnusluvut

Tunnuslukutaulukot ovat tilintarkastamattomia.

9.1 Konsernin taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

	2019	2018	2017	2016	2015
TULOSLASKELMA					
Liikevaihto, milj. euroa	1 844	1 832	1 787	1 636	1 569
Liikevaihdon muutosprosentti	0,7	2,5	9,3	4,2	2,2
Käyttökate, milj. euroa	661	640	608	563	532
Käyttökate, % liikevaihdosta	35,8	34,9	34,0	34,4	33,9
Liikevoitto, milj. euroa	395	404	378	339	312
Liikevoitto, % liikevaihdosta	21,4	22,0	21,2	20,7	19,9
Tulos ennen veroja, milj. euroa	372	381	403	320	291
Tulos ennen veroja, % liikevaihdosta	20,2	20,8	22,6	19,6	18,5
Oman pääoman tuotto (ROE), %	26,6	29,2	33,5	27,1	27,0
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	17,2	18,3	19,9	17,0	16,5
Tutkimus- ja kehitysmenot, milj. euroa	8	8	10	11	15
Tutkimus- ja kehitysmenot, % liikevaihdosta	0,4	0,5	0,6	0,7	0,9
TASE					
Velkaantumisaste (gearing), %	103,0	94,8	103,2	115,7	103,9
Maksuvalmius (current ratio)	1,2	1,0	1,0	1,0	0,7
Omavaraisuusaste, %	41,0	42,4	40,5	38,5	41,4
Korottomat velat, milj. euroa	428	393	423	393	330
Korollinen nettovelka	1 184	1 068	1 073	1 124	962
Taseen loppusumma, milj. euroa	2 814	2 669	2 580	2 533	2 247
SIJOTUKSET					
Osakkeiden hankinnat, milj. euroa	83	14	104	108	18
INVESTOINNIT KÄYTTÖOMAISUUTEEN					
Bruttoinvestoinnit, milj. euroa	256	254	246	226	196
Bruttoinvestoinnit, % liikevaihdosta	13,9	13,9	13,8	13,8	12,5
HENKILÖSTÖ					
Henkilöstö keskimäärin tilikaudella	4 882	4 814	4 614	4 247	4 146
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	378	380	387	385	379

Tilaukanta ei ole esitetty, koska tieto ei ole olennainen konsernin liiketoiminnan luonteesta johtuen.

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Käyttökate	Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset	
Liikevoitto	Tilikauden tulos + tuloverot + rahoitustuotot ja -kulut + osuus osakkuusyritysten tuloksesta	
Oman pääoman tuotto (ROE), %	$\frac{\text{Tilikauden tulos}}{\text{Oma pääoma yhteensä (keskimäärin)}} \times 100$	X 100
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	$\frac{\text{Tulos ennen veroja + rahoituskulut rahoitusveloista}}{\text{Oma pääoma + korolliset rahoitusvelat (keskimäärin)}} \times 100$	X 100
Velkaantumisaste (gearing), %	$\frac{\text{Korolliset velat - rahavarat ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat}}{\text{Oma pääoma yhteensä}} \times 100$	X 100
Maksuvalmius (current ratio)	$\frac{\text{Lyhytaikaiset varat}}{\text{Lyhytaikaiset velat - saadut ennakot}}$	
Omavaraisuusaste, %	$\frac{\text{Oma pääoma yhteensä}}{\text{Taseen loppusumma - saadut ennakot}} \times 100$	X 100

9.2 Vaihtoehtoiset tunnusluvut ⁽¹⁾

	2019	2018	2017	2016	2015
TULOSLASKELMA					
Vertailukelpoinen käyttökate, milj. euroa	668	639	613	564	536
Vertailukelpoinen käyttökate, % liikevaihdosta	36,2	34,9	34,3	34,5	34,1
Vertailukelpoinen liikevoitto, milj. euroa	402	403	384	349	322
Vertailukelpoinen liikevoitto, % liikevaihdosta	21,8	22,0	21,5	21,4	20,5
Vertailukelpoinen tulos ennen veroja, milj. euroa	379	380	364	327	300
Vertailukelpoinen tulos ennen veroja, % liikevaihdosta	20,5	20,8	20,4	20,0	19,1
Vertailukelpoinen oman pääoman tuotto (ROE), %	27,1	28,8	29,5	27,9	27,3
Vertailukelpoinen sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	17,5	18,3	18,0	17,3	17,0
Vertailukelpoinen tulos / osake (EPS)	1,93	1,95	1,86	1,66	1,54

⁽¹⁾ muu kuin IFRS-normistossa määritelty taloudellinen tunnusluku

VAIHTOEHTOISTEN TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Vertailukelpoinen käyttökate	Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset +/- vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät
Vertailukelpoinen liikevoitto	Tilikauden tulos + tuloverot + rahoitustuotot ja -kulut + osuus osakkuusyritysten tuloksesta +/- vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät
Vertailukelpoinen kauden tulos	Tilikauden tulos +/- vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät
Vertailukelpoinen tulos / osake (Vertailukelpoinen EPS)	$\frac{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos} \pm \text{vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin tilikaudella}}$
Vertailukelpoinen oman pääoman tuotto (ROE), %	$\frac{\text{Tilikauden tulos} \pm \text{vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät}}{\text{Oma pääoma yhteensä (keskimäärin)}} \times 100$
Vertailukelpoinen sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	$\frac{\text{Tulos ennen veroja} + \text{rahoituskulut rahoitusveloista} \pm \text{vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät}}{\text{Oma pääoma} + \text{korolliset rahoitusvelat (keskimäärin)}} \times 100$
Vertailukelpoinen kassavirta investointien jälkeen	Liiketoiminnan nettorahavirta - investointien nettorahavirta - +/-vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät

9.3 Osakekohtaiset tunnusluvut ⁽¹⁾

	2019	2018	2017	2016	2015
Osakepääoma, euroa	83 033 008	83 033 008	83 033 008	83 033 008	83 033 008
Osakkeiden lukumäärä vuoden lopussa	159 897 796	159 723 252	159 533 676	159 619 944	159 484 067
Osakkeiden lukumäärä keskimäärin	159 880 581	159 736 826	159 606 603	159 607 755	159 469 737
Osakkeiden lukumäärä vuoden lopussa, laimennettu	159 897 796	159 723 252	159 533 676	159 619 944	159 484 067
Osakkeiden lukumäärä keskimäärin, laimennettu	159 880 581	159 736 826	159 606 603	159 607 755	159 469 737
Osakekannan markkina-arvo, milj. euroa ⁽²⁾	8 241	6 037	5 475	5 176	5 822
Osakekohtainen tulos (EPS), euroa	1,90	1,98	2,11	1,61	1,52
Osakekohtainen osinko, euroa	1,85 ⁽⁶⁾	1,75	1,65	1,50	1,40
Osinko tuloksesta, %	97,6	88,5	78,2	93,1	91,8
Osakekohtainen oma pääoma, euroa	7,19	7,05	6,52	6,08	5,80
Hinta/voitto -suhde (P/E)	26,0	18,2	15,5	19,2	22,8
Efektiiivinen osinkotuotto, % ⁽³⁾	3,8	4,9	5,0	4,8	4,0
Osakkeen kurssikehitys Nasdaq Helsingissä					
Keskikurssi, euroa	42,26	36,34	33,74	32,27	28,37
Kurssi vuoden lopussa, euroa	49,25	36,08	32,72	30,93	34,79
Alin kurssi, euroa	35,51	31,68	30,42	28,40	22,10
Ylin kurssi, euroa	49,91	41,95	36,94	35,80	35,99
Osakkeiden pörssivaihdon kehitys Nasdaq Helsingissä ⁽⁴⁾					
Kokonaisvaihto 1 000 kpl	96 662	104 879	104 467	105 663	113 312
Vaihdon osuus osakkeiden määrästä, % ⁽⁵⁾	58	63	62	63	68

¹⁾ Osakkeiden lukumäärät on esitetty ilman Elisa-konsernin hallussa olevia omia osakkeita.

²⁾ Laskettu vuoden viimeisen pörssipäivän päätöskurssin ja tilikauden lopun kokonaisosakemäärän (167 335 073) perusteella.

³⁾ Laskettu vuoden viimeisen pörssipäivän päätöskurssin perusteella.

⁴⁾ Elisan osakkeella käydään kauppaa myös vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla. Bloombergin ja Fidessa Fragmentation -raportin mukaan näiden markkinapaikkojen volyymi oli vuonna 2019 noin 174 (190) prosenttia Nasdaq Helsingin volyymista.

⁵⁾ Laskettu suhteessa tilikauden lopun kokonaisosakemäärään.

⁶⁾ Hallitus ehdottaa, että osinkoa jaetaan 1,85 euroa osakkeelta.

OSAKEKOHTAISTEN TUNNUSLUKUIEN LASKENTAKAAVAT

Osakekohtainen tulos (EPS)	$\frac{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin tilikaudella}}$	
Osakekohtainen osinko ⁽¹⁾	$\frac{\text{Osakeantioikaistu osinko}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$	
Efekttiivinen osinkotuotto, % ⁽¹⁾	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Osakeantioikaistu pörssikurssi tilinpäätöspäivänä}}$	X 100
Osinko tuloksesta, % ⁽¹⁾	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$	X 100
Osakekohtainen oma pääoma	$\frac{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$	
Hinta/voitto -suhde (PE-luku)	$\frac{\text{Pörssikurssi tilinpäätöspäivänä}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$	

¹⁾ Laskentakaavoja sovelletaan myös pääomanpalautuksen tunnuslukuihin.

Emoyhtiön tuloslaskelma, FAS

milj. euroa	Liite	2019	2018
Liikevaihto	<u>1</u>	1 555,5	1 508,3
Liiketoiminnan muut tuotot	<u>2</u>	24,1	8,9
Materiaalit ja palvelut	<u>3</u>	-591,0	-580,7
Henkilöstökulut	<u>4</u>	-237,1	-216,8
Poistot ja arvonalentumiset	<u>5</u>	-265,5	-254,5
Liiketoiminnan muut kulut		-162,2	-161,0
Liikevoitto		323,9	304,3
Rahoitustuotot ja -kulut	<u>7</u>	-26,6	379,6
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		297,3	684,0
Tilinpäätössiirrot	<u>8</u>	22,2	2,7
Tuloverot	<u>9</u>	-67,8	-64,4
Tilikauden voitto		251,6	622,2

Emoyhtiön tase, FAS

milj. euroa	Liite	31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet	10	389,4	431,5
Aineelliset hyödykkeet	10	662,2	664,1
Sijoitukset	11	858,4	816,7
		1 909,9	1 912,3
Vaihtuvat vastaavat			
Vaihto-omaisuus	12	47,8	46,7
Pitkäaikaiset saamiset	13	107,6	92,4
Lyhytaikaiset saamiset	14	366,9	367,4
Rahat ja pankkisaamiset		39,0	69,7
		561,2	576,2
VASTAAVAA YHTEENSÄ		2 471,2	2 488,5
VASTATTAVAA			
Oma pääoma	15		
Osakepääoma		83,0	83,0
Omat osakkeet		-132,0	-135,4
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		77,8	77,8
Vararahasto		3,4	3,4
Edellisten tilikausien voitto		450,9	111,6
Tilikauden voitto		251,6	622,2
		734,8	762,6
Tilinpäätössiirtojen kertymä		80,2	86,9
Pakolliset varaukset	16	5,7	5,6
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen vieras pääoma	17	1 050,6	881,4
Lyhytaikainen vieras pääoma	18	599,9	752,0
		1 650,5	1 633,3
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		2 471,2	2 488,5

Emoyhtiön rahoituslaskelma, FAS

milj. euroa	2019	2018
Liiketoiminnan rahavirrat		
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	297,3	684,0
Oikaisut:		
Suunnitelman mukaiset poistot	265,5	254,5
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	-17,2	0,7
Muut rahoitustuotot (-) ja -kulut (+)	26,6	20,8
Käyttöomaisuuden myyntivoitot (-) ja -tappiot (+)	-1,5	-0,9
Sijoitusten myyntivoitot (-) ja -tappiot (+)	0,1	-400,4
Pakollisten varausten muutos tuloslaskelmassa	0,1	-3,4
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	570,9	555,2
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-)/vähennys(+)	-25,3	-1,6
Vaihto-omaisuuden lisäys (-)/vähennys (+)	-1,9	5,0
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	18,3	-23,0
Rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	562,0	535,6
Saadut osingot	0,6	0,2
Saadut korot	1,6	1,5
Maksetut korot	-25,3	-19,8
Maksetut tuloverot	-66,2	-67,5
Liiketoiminnan nettorahavirta	472,7	449,9

Emoyhtiön rahoituslaskelma, FAS

milj. euroa	2019	2018
Investointien rahavirrat		
Investoinnit käyttöomaisuuteen	-223,3	-222,3
Käyttöomaisuuden myynnit	5,7	1,0
Investoinnit osakkeisiin ja muihin sijoituksiin	-72,0	-13,1
Luovutustulot osakkeista ja muista sijoituksista	0,3	0,0
Myönnettyt lainat	-10,2	-3,1
Lainasaamisten takaisinmaksut	4,9	4,0
Investointien nettorahavirta	-294,6	-233,5
Rahavirta investointien jälkeen	178,1	216,5
Rahoituksen rahavirrat		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys (+)	243,5	100,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys (-)	-255,6	-59,1
Lyhytaikaisten lainojen lisäys (+) / vähennys (-)	29,5	37,7
Saadut (+) / annetut (-) konserniavustukset	-2,9	6,7
Maksetut osingot	-279,5	-263,1
Rahoituksen nettorahavirta	-265,1	-177,8
Rahavarojen muutos	-87,0	38,6
Rahavarat tilikauden alussa	69,7	32,9
Fuusioiden yhteydessä siirtyneet kassavarat	56,3	-1,8
Rahavarat tilikauden lopussa	39,0	69,7

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Elisa Oyj:n tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolainsäädäntöön perustuvia laskentaperiaatteita noudattaen.

Ulkomaanrahan määräisten erien muuntaminen

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tilikauden aikana tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättymispäivänä ulkomaanrahan määräiset tase-erät arvostetaan Euroopan keskuspankin ilmoittamaan tilinpäätöspäivän kurssiin.

Pysyvät vastaavat

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden kirjanpitoarvona esitetään taseessa hankintameno vähennettynä kertyneillä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja arvonalentumisilla. Itse valmistettu ja rakennettu käyttöomaisuus arvostetaan muuttuviin menoihin.

Tilikauden suunnitelman mukaisten ja kokonaispoistojen erotus esitetään emoyhtiön tilinpäätöksessä tuloslaskelman tilinpäätössiirroissa ja kertynyt poistoero taseen vastattavien tilinpäätössiirtojen kertymässä. Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan taloudellisen käyttöiän perusteella tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta.

Suunnitelman mukaiset pitoajat eri hyödykeryhmille ovat:

Aineettomat oikeudet	3–5 vuotta
Liikearvo	5–20 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5–10 vuotta
Rakennukset ja rakennelmat	25–40 vuotta
Rakennusten koneet ja laitteet	10–25 vuotta
Keskukset ja keskittimet (kiinteä ja mobiiliverkko)	6–10 vuotta
Kaapeliverkko	8–15 vuotta
Telepäätelaitteet	2–4 vuotta
Muut koneet ja kalusto	3–5 vuotta

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan muuttuviin menoihin, hankintahintaan tai sitä alempaan todennäköiseen luovutus- tai jälleenhankintahintaan. Vaihto-omaisuuden hinnoittelussa käytetään painotettua keskihintaa.

Rahoitusarvopaperit

Sijoitukset rahamarkkinarahastoihin kirjataan jälleenhankintahintaan. Sijoitukset sijoitus- ja yritystodistuksiin kirjataan hankintameno, koska jälleenhankintahinnan ja hankintamenon erotus ei ole merkittävä.

Tuloutusperiaatteet

Suoritteiden myynti tuloutetaan luovutushetkellä ja tuotot palveluista kirjataan, kun palvelut on suoritettu.

Asiakailta laskutettavat ja muille puhelinyhtiöille sellaisenaan tilittävät yhdysliikennemaksut esitetään myyntituottojen vähennyseränä (KILA 1995/1325).

Liiketoiminnan muissa tuotoissa esitetään liiketoiminnan sekä aineettoman ja aineellisen käyttöomaisuuden

myyntivoitot, saadut avustukset ja huoneistojen vuokratuotot. Liiketoiminnan muissa kuluissa esitetään aineettoman ja aineellisen käyttöomaisuuden myyntitappiot. Käyttöomaisuuteen kuuluvien sijoitusten myyntivoitot ja -tappiot esitetään rahoitustuotoissa ja -kuluissa.

Tutkimus ja kehitys

Tutkimusmenot kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi. Tuotekehityksen menot kirjataan taseeseen siitä lähtien, kun tuote on teknisesti toteutettavissa, se voidaan hyödyntää kaupallisesti ja tuotteesta odotetaan saatavan vastaista taloudellista hyötyä. Muussa tapauksessa kehityksen menot kirjataan vuosikuluksi.

Tuotekehitysprojekteja varten saadut julkiset avustukset ym. merkitään liiketoiminnan muihin tuottoihin silloin, kun tuotekehitysmeno kirjataan vuosikuluksi. Mikäli julkinen avustus liittyy aktivoitavaan tuotekehitysmenoon, saatu avustus vähentää aktivoitavaa hankintamenoa.

Vastaiset menot ja menetykset

Vastaiset menot ja menetykset, jotka kohdistuvat päätyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen ja joiden toteutumista pidetään varmana tai todennäköisenä ja joita vastaava tulo ei ole varma eikä todennäköinen, kirjataan kuluksi tuloslaskelman asianomaiseen kuluerään. Kun niiden täsmällistä määrää tai toteutumisajankohtaa ei tiedetä, ne esitetään taseessa pakollisissa varauksissa. Muussa tapauksessa ne esitetään siirtovelloissa.

Tuloverot

Tilikaudelle kuuluvat tuloverot jaksotetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan. Tilinpäätökseen ei ole kirjattu laskennallisia verovelkoja ja -saamia.

1. Liikevaihto

milj. euroa	2019	2018
Myyntituotot	1 620,1	1 571,4
Yhdysliikennemaksut ja muut oikaisuerät	-64,6	-63,2
	1 555,5	1 508,3
Maantieteellinen jakauma		
Suomi	1 528,0	1 478,6
Muu Eurooppa	24,8	27,0
Muut maat	2,7	2,7
	1 555,5	1 508,3

2. Liiketoiminnan muut tuotot

milj. euroa	2019	2018
Myyntivoitot pysyvistä vastaavista	1,5	4,1
Fuusiovoitto	17,9	
Muut ¹⁾	4,7	4,8
	24,1	8,9

¹⁾ Muut tuottoerät sisältävät pääasiassa huoneistojen vuokratuottoja, tytäryhtiöiltä veloitettuja hallintopalvelutuottoja sekä muita tavanomaisia liiketoiminnan ulkopuolisia tuottoja.

3. Materiaalit ja palvelut

milj. euroa	2019	2018
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	273,3	252,1
Varastojen muutos	-1,1	4,5
	272,2	256,5
Ulkopuoliset palvelut	318,8	324,1
	591,0	580,7

4. Henkilöstökulut

milj. euroa	2019	2018
Palkat ja palkkiot	198,4	181,1
Eläkekulut	34,4	31,5
Muut henkilösivukulut	4,3	4,2
	237,1	216,8
Henkilöstö keskimäärin	3 185	2 921
Toimitusjohtajalle maksetut palkat ja palkkiot, euroa	2019	2018
Kuukausipalkat	665 418,00	543 360,00
Tulospalkkiot	264 431,48	281 734,20
Luontoisedut	18 280,93	12 929,44
Osakeperusteiset maksut ⁽¹⁾	1 708 354,16	1 853 342,72
	2 656 484,57	2 691 366,36

¹⁾ Osakepalkkiojärjestelmien puitteissa toimitusjohtajalle on allokoitu osakkeita, joiden maksimipalkkio vastaa 155 650 osaketta. Ks. konsernitilinpäätöksen liitetieto 4.1.

Elisan toimitusjohtajalla on johtajasopimuksen mukaisesti oikeus jäädä eläkkeelle 60 vuoden iässä. Eläkejärjestely on maksuperusteinen. Eläke-etuuteen sisältyy vapaakirjaoikeus. Ks. konsernitilinpäätöksen liitetieto 4.1.

Hallituksen palkat ja palkkiot, euroa	2019	2018
Clarisse Berggårdh	77 600,00	70 600,00
Kim Ignatius	74 800,00	
Petteri Koponen	91 200,00	68 700,00
Raimo Lind	2 800,00	117 200,00
Leena Niemistö	77 600,00	69 200,00
Seija Turunen	92 600,00	81 900,00
Anssi Vanjoki	129 800,00	63 100,00
Antti Vasara	77 600,00	70 600,00
Mika Vehviläinen		19 500,00
	624 000,00	560 800,00

Vuonna 2019 yhtiökokous päätti seuraavat hallituksen vuosipalkkiot: puheenjohtajalle 120 000 euroa, varapuheenjohtajalle ja valiokuntien puheenjohtajille 80 000 euroa ja jäsenille 65 000 euroa, minkä lisäksi kokouspalkkiona 700 euroa hallituksen ja sen valiokuntien kokouksilta. Vuosipalkkioilla on hankittu Elisan osakkeita 24.4.2019 perustuen yhtiökokouksen päätökseen 3.4.2019. Palkkioista on ensin vähennetty 60 prosentin laskennallinen ennakonpidätys.

5. Poistot ja arvonalentumiset

milj. euroa	2019	2018
Aineettomista hyödykkeistä	88,0	81,6
Aineellisista hyödykkeistä	177,5	172,8
	265,5	254,5

Tase-eräkohtainen erittely poistoista sisältyy liitetietoon 10.

6. Tilintarkastajan palkkiot

milj. euroa	2019	2018
Tilintarkastus	0,1	0,1
Veroneuvonta	0,0	0,1
Muut palvelut	0,2	0,0
	0,4	0,2

7. Rahoitustuotot ja -kulut

milj. euroa	2019	2018
Korkotuotot ja muut rahoitustuotot		
Osinkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	0,1	
Osakkuusyrityksiltä	0,0	0,0
Muilta	0,6	0,1
	0,6	0,2
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	0,2	0,1
Luovutusvoitot sijoituksista ⁽¹⁾	0,0	400,4
Muilta	1,7	1,5
	1,9	402,1
	2,5	402,2
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	-4,1	-2,5
Arvonalentumiset konserniyrityksistä		0,8
Muille	-25,1	-20,8
	-29,1	-22,6
	-26,6	379,6

⁽¹⁾ Vertailuvuonna 2018 luovutusvoitot koostuivat suurimmaksi osaksi konsernin sisäisistä yritysjärjestelyistä.

8. Tilinpäätössiirrot

milj. euroa	2019	2018
Poistoeron muutos	6,9	5,6
Saadut konserniavustukset	20,6	18,0
Annetut konserniavustukset	-5,3	-20,9
	22,2	2,7

9. Tuloverot

milj. euroa	2019	2018
Varsinaisesta toiminnasta	-67,9	-64,5
Aikaisemmilta tilikausilta	0,1	0,0
	-67,8	-64,4

10. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

2019 milj. euroa	Aineettomat hyödykkeet					Yhteensä
	Kehittämismenot	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Muut pitkävaikutteiset menot	Keskeneräiset hankinnat	
Hankintameno 1.1.	42,5	139,5	880,5	473,0	12,6	1 548,0
Fuusiossa siirtynyt		1,5				1,5
Lisäykset	3,0	1,8	5,8	24,5	8,9	44,0
Vähennykset	-1,0	-1,0			-0,5	-2,6
Siirrot erien välillä	0,8	0,4		7,9	-8,7	0,5
Hankintameno 31.12.	45,3	142,2	886,3	505,4	12,3	1 591,5
Kertyneet poistot 1.1.	34,2	62,5	629,9	389,9		1 116,6
Fuusiossa siirtynyt		0,1				0,1
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-0,2	-0,4				-0,7
Tilikauden poisto	4,6	8,3	43,3	29,8		86,0
Kertyneet poistot 31.12.	38,6	70,5	673,2	419,7		1 202,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	6,6	71,7	213,1	85,7	12,3	389,4

Aineelliset hyödykkeet

2019 milj. euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	9,6	195,6	3 448,6	35,1	29,1	3 718,0
Lisäykset	0,2	8,3	153,7	0,0	18,1	180,3
Vähennykset	0,0	-0,1	-14,1		-0,1	-14,4
Siirrot erien välillä		0,4	16,2	0,0	-17,1	-0,5
Hankintameno 31.12.	9,8	204,1	3 604,4	35,1	30,0	3 883,5
Kertyneet poistot 1.1.		116,6	2 902,9	34,5		3 053,9
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		-0,1	-9,9			-10,0
Tilikauden poisto		9,4	168,0	0,0		177,4
Kertyneet poistot 31.12.		125,9	3 060,9	34,5		3 221,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	9,8	78,3	543,5	0,6	30,0	662,2

Aineettomat hyödykkeet

2018 milj. euroa	Kehittämismenot	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Muut pitkävaikutteiset menot	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	29,1	108,8	868,2	440,2	11,9	1 458,2
Fuusiossa siirtynyt	8,9	0,9	3,0	0,7	1,5	15,1
Lisäykset	3,3	29,5	9,3	29,4	1,1	72,6
Vähennykset	0,0					0,0
Siirrot erien välillä	1,1	0,3		2,7	-1,9	2,2
Hankintameno 31.12.	42,5	139,5	880,5	473,0	12,6	1 548,0
Kertyneet poistot 1.1.	25,8	55,4	581,5	362,2		1 024,9
Fuusiossa siirtynyt	5,8	0,8	2,7	0,7		10,0
Tilikauden poisto	2,6	6,3	45,8	27,0		81,6
Kertyneet poistot 31.12.	34,2	62,5	629,9	389,9		1 116,6
Kirjanpitoarvo 31.12.	8,2	77,0	250,6	83,1	12,6	431,5

Aineelliset hyödykkeet

2018 milj. euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	8,2	185,5	3 262,4	35,1	35,5	3 526,8
Fuusiossa siirtynyt			26,4		0,0	26,4
Lisäykset	1,0	8,0	155,4	0,0	11,3	175,7
Vähennykset	0,0	-0,4	-8,3			-8,7
Siirrot erien välillä	0,4	2,5	12,7		-17,8	-2,2
Hankintameno 31.12.	9,6	195,6	3 448,6	35,1	29,1	3 718,0
Kertyneet poistot 1.1.		107,9	2 724,3	34,4		2 866,6
Fuusiossa siirtynyt			23,1			23,1
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		-0,4	-8,3			-8,6
Tilikauden poisto		9,1	163,7	0,0		172,8
Kertyneet poistot 31.12.		116,6	2 902,9	34,5		3 053,9
Kirjanpitoarvo 31.12.	9,6	79,0	545,8	0,7	29,1	664,1

11. Sijoitukset

2019 milj. euroa	Osakkeet			Saamiset		Yhteensä
	Konserni- yritykset	Osakkuus- yritykset	Muut yritykset	Konserni- yritykset	Muut	
Hankintameno 1.1.	790,2	6,2	18,0	6,7	0,1	821,2
Fuusiossa siirtynyt	1,9	1,2		-5,2		-2,0
Lisäykset	65,6		4,7			70,2
Vähennykset	-26,1		-0,4	0,0		-26,5
Hankintameno 31.12.	831,5	7,5	22,3	1,6	0,1	862,9
Arvon alentumiset 1.1.	-0,4		-4,1			-4,5
Arvon alentumiset 31.12.	-0,4		-4,1			-4,5
Kirjanpitoarvo 31.12.	831,1	7,5	18,1	1,6	0,1	858,4

Luettelo konserni- ja osakkuusyrityksistä on konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 8.3.

2018 milj. euroa	Osakkeet			Saamiset		Yhteensä
	Konserni- yritykset	Osakkuus- yritykset	Muut yritykset	Konserni- yritykset	Muut	
Hankintameno 1.1.	405,2	6,2	14,4	6,7	0,1	432,7
Fuusiossa siirtynyt			0,0			0,0
Lisäykset	447,7		3,8			451,5
Vähennykset	-62,7		-0,2	0,0		-63,0
Hankintameno 31.12.	790,2	6,2	18,0	6,7	0,1	821,2
Arvon alentumiset 1.1.	-0,4		-4,1			-4,5
Arvon alentumiset 31.12.	-0,4		-4,1			-4,5
Kirjanpitoarvo 31.12.	789,8	6,2	13,9	6,7	0,1	816,7

12. Vaihto-omaisuus

milj. euroa	2019	2018
Aineet ja tarvikkeet	13,1	11,0
Valmiit tuotteet/tavarat	34,7	35,7
	47,8	46,7

13. Pitkäaikaiset saamiset

milj. euroa	2019	2018
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Lainasaamiset	11,2	3,4
Saamiset muilta		
Myyntisaamiset	78,1	71,2
Siirtosaamiset ¹⁾	18,0	16,0
Muut saamiset	0,3	1,8
	96,4	89,0
	107,6	92,4
¹⁾ Erittely siirtosaamisista		
Vuokraennakot	7,9	8,3
Lainojen emissiotappiot ja kulut	9,9	7,4
Muut	0,2	0,4
	18,0	16,0

14. Lyhytaikaiset saamiset

milj. euroa	2019	2018
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Lainasaamiset	2,0	5,8
Myyntisaamiset	1,5	2,7
Siirtosaamiset	0,3	0,9
Muut saamiset	3,5	18,0
	7,2	27,5
Saamiset osakkuusyrityksiltä		
Myyntisaamiset	0,5	0,0
	0,5	0,0
Saamiset muilta		
Myyntisaamiset	307,0	293,0
Lainasaamiset		0,0
Siirtosaamiset ¹⁾	48,0	42,0
Muut saamiset	4,2	4,9
	359,2	339,9
	366,9	367,4
¹⁾ Erittely siirtosaamisista		
Korot	0,1	0,0
Vuokraennakot	1,7	1,6
Lainojen emissiotappiot ja kulut	2,7	3,2
Verot	2,6	3,9
Muut liikekuluja menoaennakot	41,0	33,3
	48,0	42,0

15. Oma pääoma

milj. euroa	2019	2018
Osakepääoma 1.1.	83,0	83,0
Osakepääoma 31.12.	83,0	83,0
Omien osakkeiden rahasto 1.1.	-135,4	-140,0
Omien osakkeiden luovutus	3,4	4,6
Omien osakkeiden rahasto 31.12.	-132,0	-135,4
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	77,8	77,8
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	77,8	77,8
Vararahasto 1.1.	3,4	3,4
Vararahasto 31.12.	3,4	3,4
Edellisten tilikausien voittovarot 1.1.	733,8	379,3
Osingonjako	-279,8	-263,6
Vanhojen osinkovelkojen palautus	0,3	0,5
Omien osakkeiden luovutus	-3,4	-4,6
Edellisten tilikausien voittovarot 31.12.	450,9	111,6
Tilikauden voitto	251,6	622,2
Oma pääoma yhteensä	734,8	762,6
Laskelma voitonjakokelpoisista varoista		
Edellisten tilikausien voittovarot	450,9	111,6
Omien osakkeiden rahasto	-132,0	-135,4
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	77,8	77,8
Kehittämismenot	-11,0	-13,9
Tilikauden voitto	251,6	622,2
	637,4	662,3

16. Pakolliset varaukset

milj. euroa	2019	2018
Eläkevaraukset	3,6	2,9
Muut pakolliset varaukset ⁽¹⁾	2,1	2,7
	5,7	5,6

¹⁾ Muut pakolliset varaukset koostuvat irtisanottujen henkilöiden työeläkkeettömän ajan palkoista henkilösivukuluineen ja varautumisesta muihin liiketoiminnan kuluihin.

Vuonna 2019 varauksia käytettiin 4,6 (5,2) miljoonaa euroa ja peruutettiin 1,3 (3,6) miljoonaa euroa.

17. Pitkäaikainen vieras pääoma

milj. euroa	2019	2018
Korollinen		
Velat muille		
Joukkovelkakirjalainat	774,0	600,0
Lainat rahoituslaitoksilta	250,0	250,0
	1 024,0	850,0
Koroton		
Velat muille		
Ostovelat	20,2	24,6
Siirtovelat ⁽¹⁾	6,5	6,8
	26,7	31,4
	1 050,6	881,4
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua		
Joukkovelkakirjalainat	300,0	300,0
Lainat rahoituslaitoksilta	100,0	100,0
	400,0	400,0
¹⁾ Erittely siirtoveloista		
Vuokraennakot	6,5	6,8

18. Lyhytaikainen vieras pääoma

milj. euroa	2019	2018
Korollinen		
Velat saman konsernin yrityksille		
Konsernitilivelka	177,7	174,2
	177,7	174,2
Velat muille		
Joukkovelkakirjalainat		180,0
Yritystodistukset	133,0	107,0
	133,0	287,0
	310,7	461,2
Koroton		
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	5,5	6,3
Siirtovelat		0,0
Muut velat	5,5	20,9
	10,9	27,2
Velat osakkuusyrityksille		
Ostovelat	0,0	0,0
	0,0	0,0
Velat muille		
Saadut ennakot	3,1	0,6
Ostovelat	147,4	144,4
Siirtovelat ¹⁾	52,2	55,3
Muut velat	75,5	63,3
	278,3	263,6
	289,2	290,8
	599,9	752,0
¹⁾ Erittely siirtoveloista		
Palkat ja palkkiot henkilösivukuluineen	40,9	40,3
Korot	9,7	11,0
Välittömät verot		1,6
Vuokraennakot	1,3	1,2
Tuloennakot	0,4	0,5
Muut	0,1	0,6
	52,2	55,3

19. Annetut vakuudet, vastuusitoumukset ja muut vastuut

Vakuudet

milj. euroa	2019	2018
Omasta puolesta annetut		
Pankkitalletukset	0,3	0,3
	0,3	0,3

Leasing- ja vuokrasopimusvastuut

milj. euroa	2019	2018
Televerkon leasingvastuut ⁽¹⁾		
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	0,1	0,2
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua erääntyvät	0,1	0,2
	0,2	0,3
Muut leasingvastuut ⁽²⁾		
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	3,6	4,7
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua erääntyvät	3,9	8,1
	7,5	12,8
Venture Capital -sijoitussitoumus	2,2	2,8
Remburssivastuu	0,0	0,0
Vuokravastuut kiinteistöistä ⁽³⁾		
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	26,9	23,7
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua erääntyvät	53,1	38,5
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät	57,8	83,7
	137,8	145,9
Vuokravastuut yhteensä	145,4	159,0

¹⁾ Koostuu eräistä yksilöidyistä mobiiliverkon laitteista sekä runkoverkkoyhteyksien käyttöoikeuskorvauksista.

²⁾ Koostuvat pääosin autoista ja it-laitteistoista.

³⁾ Vuokravastuut kiinteistöistä koostuvat liike-, toimi- ja teletilojen vuokrasopimuksista.

Vuokravastuut on esitetty nimellismäärään.

Vuokravastuut ovat arvonnäisäverottomia lukuun ottamatta autoleasingvastuita.

Johdannaissopimukset

milj. euroa	2019	2018
Sähköjohdannainen		
Nimellisarvo	1,0	2,5
Käypä arvo	-0,1	0,4

Elisa suojaa sähköostoja fyysisillä ostosopimuksilla ja johdannaisilla. Sähkön hintariskiä tarkastellaan 5 vuoden aikajänteellä. Sähköjohdannaisissa noudatetaan suojauslaskentaa.

Sähköostojen suojausaste seuraavien vuosien hankinnoista, %

	2019	2018
0-1 vuotta	90,0	88,5
1-2 vuotta	53,3	54,3
2-3 vuotta	0,0	0,0
3-4 vuotta	0,0	0,0
4-5 vuotta	0,0	0,0

Jos sähkön markkinahinta muuttuisi tilinpäätöspäivän 31.12.2019 tasosta +/- 10 %, olisi vaikutus vuoden 2020 omaan pääomaan 73 379,88 (149 679,69) euroa. Muutoksen vaikutus on laskettu ennen veroja.

Kiinteistöinvestoinnit

Kiinteistöinvestointien arvonlisäveron tarkistusvastuu 31.12.2019 on 30 704 455,67 (28 794 411,87) euroa.

Osakkeet ja osakkeenomistajat

1. Osakepääoma ja osakkeet

Yhtiön maksettu ja kaupparekisteriin merkitty osakepääoma oli tilikauden lopussa 83 033 008 euroa.

Tilikauden päättyessä Elisa Oyj:n osakkeiden lukumäärä oli 167 335 073. Kaikki osakkeet ovat samanlaisia.

2. Hallituksen valtuutukset

Yhtiökokous 12.4.2018 päätti valtuuttaa hallituksen päättämään uusien osakkeiden antamisesta, yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttamisesta ja/tai osakeyhtiölain 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisesta seuraavasti: Valtuutuksen nojalla hallitus voi yhdellä tai useammalla päätöksellä antaa osakkeita enintään 15 000 000 kappaletta. Osakeanti sekä erityisten oikeuksien nojalla annettavat osakkeet sisältyvät edellä määriteltyn enimmäismäärään. Enimmäismäärä on noin 9 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista tällä hetkellä. Osakeanti voi olla maksullinen tai maksuton ja voidaan tehdä myös yhtiölle itselleen. Valtuutus oikeuttaa toteuttamaan annin suunnattuna. Valtuutusta voidaan käyttää yrityshankintojen tai muiden yhtiön liiketoimintaan kuuluvien järjestelyiden toteuttamiseksi, investointien rahoittamiseksi, yhtiön rahoitusrakenteen parantamiseksi tai muihin hallituksen päättämiin tarkoituksiin. Hallituksella on oikeus päättää kaikista muista osakkeiden antamiseen liittyvistä seikoista. Valtuutus on voimassa 30.6.2020 saakka, ja se päättyi 31.3.2016 varsinaisen yhtiökokouksen hallitukselle antaman vastaavan valtuutuksen.

Yhtiökokous 3.4.2019 valtuutti hallituksen lisäksi päättämään omien osakkeiden hankkimisesta seuraavin ehdoin: Hallitus voi päättää enintään 5 000 000 oman osakkeen hankkimisesta tai pantiksi ottamisesta yhtiön vapaalla omalla pääomalla. Hankkiminen voi tapahtua yhdessä tai useammassa erässä. Osakkeiden hankintahinta on enintään hankintahetkellä osakkeesta säännellyllä markkinalla tapahtuvassa kaupankäynnissä maksettava korkein hinta. Omien osakkeiden hankinnan toteuttamisessa voidaan tehdä pääomamarkkinoilla tavanomaisia johdannais-, osakelainaus- tai muita sopimuksia lain ja määräysten puitteissa. Valtuutus oikeuttaa hallituksen päättämään hankkimisesta muuten kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa (suunnattu hankkiminen). Osakkeet voidaan hankkia käytettäväksi yrityshankintojen tai muiden yhtiön liiketoimintaan kuuluvien järjestelyiden toteuttamiseksi, yhtiön rahoitusrakenteen parantamiseksi, osana yhtiön kannustinjärjestelmän toteuttamista tai muutoin edelleen luovutettavaksi tai mitätöitäväksi. Hallituksella on oikeus päättää kaikista muista osakkeiden hankkimiseen liittyvistä seikoista. Valtuutus on voimassa 30.6.2020 saakka, ja se päättyi 12.4.2018 varsinaisen yhtiökokouksen hallitukselle antaman valtuutuksen omien osakkeiden hankkimiseen.

3. Omat osakkeet, osakeannit ja osakkeiden mitätöinti

Tilikauden alussa Elisa Oyj omisti 7 611 821 omaa osaketta.

Varsinainen yhtiökokous 3.4.2019 valtuutti hallituksen omien osakkeiden hankkimiseen. Valtuutukset koskevat korkeintaan 5 000 000 omaa osaketta. Elisa Oyj ei hankkinut omia osakkeita valtuutuksen perusteella.

Elisa luovutti tilikauden aikana 174 544 omaa osaketta.

Tilikauden päättyessä Elisa Oyj omisti 7 437 277 omaa osaketta.

Elisan hallussa olevilla omilla osakkeilla ei ole merkittävää vaikutusta omistuksen ja äänivallan jakautumiseen yhtiössä. Niiden osuus kaikista yhtiön osakkeista ja äänistä on 4,44 prosenttia.

4. Hallituksen ja toimitusjohtajan osakkeenomistus

Elisa Oyj:n hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan omistamien osakkeiden kokonaismäärä 31.12.2019 oli 145 392 kappaletta osakkeita ja ääniä, ja niiden osuus kaikista yhtiön osakkeista ja äänistä oli 0,09 prosenttia.

5. Kurssikehitys

Elisa Oyj:n osakkeen päätöskurssi 31.12.2019 oli 49,25 euroa. Vuoden ylin noteeraus oli 49,91 euroa, alin 35,51 euroa ja keskimurssi 42,26 euroa. Tiedot perustuvat kaupankäyntiin Nasdaq Helsingissä.

Tilikauden lopussa Elisa Oyj:n kokonaisosakekannan markkina-arvo oli 8 241,3 miljoonaa euroa.

6. Noteeraus ja vaihto

Elisa Oyj:n osake noteerataan Nasdaq Helsingin päälliställä kaupankäyntitunnuksella ELISA. Osaketta vaihdettiin Nasdaq Helsingissä ajalla 1.1.–31.12.2019 kaikkiaan 96 662 309 kappaletta 4 085 miljoonan euron kokonaishintaan. Vaihto oli 57,8 prosenttia tilikauden lopun kokonaisosakemäärästä.

7. Osakkeenomistuksen jakautuminen omistajaryhmittäin 31.12.2019

	Osakkeita	Osuus kaikista osakkeista, %
1 Yksityiset yritykset	4 067 604	2,43
2 Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	2 944 541	1,76
3 Julkisyhteisöt	30 983 629	18,52
4 Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	5 261 953	3,14
5 Kotitaloudet	39 451 036	23,58
6 Ulkomaat	1 526 778	0,91
7 Hallintarekisteröidyt	75 662 255	45,22
Elisa Oyj omat osakkeet	7 437 277	4,44
	167 335 073	100,00

8. Osakkeenomistuksen jakautuminen suuruusluokittain 31.12.2019

Osakkeiden määrä	Omistuksia	%	Osakkeita	%
1–100	37 335	20,99	1 839 006	1,10
101–1 000	135 898	76,40	29 675 126	17,73
1 001–10 000	4 393	2,47	10 454 874	6,25
10 001–100 000	231	0,13	5 965 251	3,56
100 001–1 000 000	23	0,01	5 948 369	3,55
1 000 001–	6	0,00	30 201 647	18,05
Hallintarekisteröidyt			75 662 255	45,22
	177 888	100,00		
Elisa Oyj -yhteistili ⁽¹⁾			151 268	0,09
Elisa Oyj omat osakkeet			7 437 277	4,44
Liikkeeseenlaskettu määrä			167 335 073	100,00

¹⁾ Yhteistilille on siirretty ne osakkeet, joita ei ole siirretty omistajiensa arvo-osuustileille arvo-osuusjärjestelmään siirtymisen yhteydessä tai sen jälkeen.

9. Suurimmat osakkeenomistajat 31.12.2019

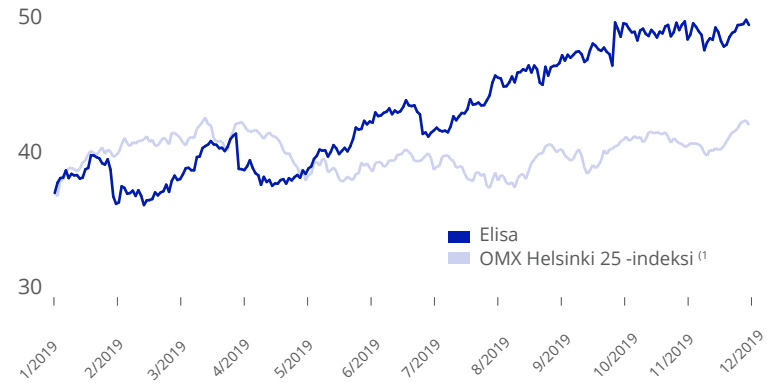
Nimi	Osakkeita	%
1 Solidium Oy	16 802 800	10,04
2 Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Varma	5 181 976	3,10
3 Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	4 369 618	2,61
4 Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo	1 481 000	0,89
5 Schweizerische Nationalbank	1 241 563	0,74
6 Helsingin Kaupunki	1 124 690	0,67
7 Valtion Eläkerahasto	980 000	0,59
8 Stiftelsen För Åbo Akademi	475 193	0,28
9 Sijoitusrahasto Nordea Pro Suomi	441 923	0,26
10 OP-Suomi -Sijoitusrahasto	352 879	0,21
11 Juselius Sigrid Stiftelse	352 000	0,21
12 Samfundet Folkhälsan i Svenska Finland R F	315 263	0,19
13 Föreningen Konstsamfundet R.f.	300 150	0,18
14 Sijoitusrahasto Seligson & Co	271 054	0,16
15 Vantaan Kaupunki	258 738	0,15
16 Kpy Sijoitus Oy	257 163	0,15
17 Sijoitusrahasto Nordea Suomi Passiivinen	237 890	0,14
18 SEB Finlandia Optimized Low Carbon	226 666	0,14
19 Suomen Kulttuurirahasto Sr	223 118	0,13
20 Keva	199 379	0,12
	35 093 063	20,97
Elisa Oyj omat osakkeet	7 437 277	4,44
Elisa Oyj:n Henkilöstörahasto	95 120	0,06
Elisa Oyj -yhteistili ¹⁾	151 268	0,09
Hallintarekisteröidyt	75 662 255	45,22
Muut kuin mainitut	48 896 090	29,22
	167 335 073	100,00

¹⁾ Yhteistilille on siirretty ne osakkeet, joita ei ole siirretty omistajiensa arvo-osuustilille arvo-osuusjärjestelmään siirtymisen yhteydessä tai sen jälkeen.

BlackRock Inc. antoi Arvopaperimarkkinalain 9. luvun 5 pykälän mukaisen ilmoituksen, että sen ja sen hallinnoimien rahastojen omistus Elisa Oyj:ssä 27.2.2017 oli osakkeilla 8 533 440 ja rahoitusvälineillä 1 232 577 osaketta, yhteensä 9 766 017 osaketta, mikä vastaa 5,84 % yhtiön osakkeista.

10. Kurssikehitys päivittäin

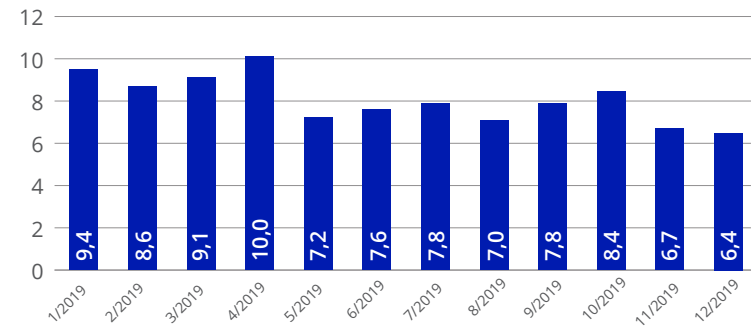
Päätöskurssi, euroa

¹⁾ Suhteutettuna Elisan kurssiin.

11. Osakevaihto

Milj. kpl/kuukausi

Osakkeiden vaihtomäärät perustuvat Nasdaq Helsingin kaupankäyntiin. Elisan osakkeilla käydään kauppaa myös vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla.

Hallituksen esitys voittovarojen käyttämisestä

Emoyhtiön oma pääoma taseen 31.12.2019 mukaan on 734 793 617,67 euroa, josta voitonjakokelpoiset varat ovat 637 383 520,02 euroa.

Emoyhtiön voitto tilikaudelta 1.1.–31.12.2019 on 251 639 252,22 euroa.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että voitonjakokelpoiset varat käytetään seuraavasti:

- osinkona jaetaan 1,85 euroa/osake eli yhteensä 295 810 922,60 euroa
- emoyhtiön hallussa oleville osakkeille ei jaeta osinkoa
- jätetään omaan pääomaan 341 572 597,42 euroa.

TOIMINTAKERTOMUKSEN JA TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Helsingissä tammikuun 28. päivänä 2020

Anssi Vanjoki

hallituksen puheenjohtaja

Clarisse Berggårdh

Kim Ignatius

Petteri Koponen

Leena Niemistö

Seija Turunen

Antti Vasara

Veli-Matti Mattila

toimitusjohtaja

Tilintarkastuskertomus

Elisa Oyj:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Elisa Oyj:n (y-tunnus 0116510–6) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2019. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenvedon merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti,
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntomme on ristiriidaton tarkastusvaliokunnalle annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 2.5. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Olennaisuus

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Olennaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätökseen kokonaisuutena. Olennaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätöksen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessamme sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa. EU-asetuksen 537/2014 10 artiklan 2 c -kohdan mukaiset merkittävät olennaisen virheellisyden riskit sisältyvät alla kuvattuihin tilintarkastuksen kannalta keskeisiin seikkoihin.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän on sisältynyt arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyden riski.

TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEISET SEIKAT

KUINKA KYSEISIÄ SEIKKOJA KÄSITELTIIN TILINTARKASTUKSESSA

Liikearvon, 1 086,1 milj. euroa, arvostaminen

(Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet 1.2 sekä liitetieto 5.3)

• Konsernitaseessa on merkittävä liikearvo, joka liittyy tehtyihin yrityshankintoihin. Liikearvon määrä vastaa suuruusluokaltaan konsernin omaa pääomaa. • Liikearvo on vuosittaisen arvonalentumistestauksen kohteena ja yhtiö laatii tilinpäätöstä varten tai myös muutoin, jos on tarvetta liikearvon rahavirtaperusteiset arvonalentumistestauslaskelmat ja herkkyysanalyysit. • Testauksen perustana oleviin rahavirtaennusteisiin liittyy merkittävä määrä johdon arvioita, jotka koskevat erityisesti liikevaihdon kasvua, kannattavuutta ja diskonttauskorkoa. • Testauksissa käytettäviin ennusteisiin liittyvästä johdon harkinnasta ja tasearvon merkittävyydestä johtuen liikearvo on tilintarkastuksessa keskeinen seikka.	• Olemme arvioineet kriittisesti niitä johdon perusteita ja oletuksia, joiden mukaan tulevien vuosien rahavirtaennusteet on laadittu. Lisäksi olemme verranneet edellisinä vuosina tehtyjä johdon arvioita toteumatietoihin saadaksemme käsityksen arviointimenetelmien luotettavuudesta. • Laskelmien arvioinnissa ovat olleet mukana KPMG:n arvonnäilytyksen asiantuntijat, jotka ovat arvioineet diskonttauskoron asianmukaisuutta, laskelmien teknistä oikeellisuutta sekä käytettyjä oletuksia suhteessa markkina- ja toimialakohtaisiin tietoihin. • Lisäksi olemme arvioineet liikearvon herkkyysanalyysin riittävyyttä sekä arvonalentumistestauslaskelmiin liittyvien konsernitilinpäätöksen liitetietojen esittämisen asianmukaisuutta.

Liikevaihdon, 1 843,5 milj. euroa, tulouttaminen

(Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet 1.2 sekä liitetieto 2.3)

- Liikevaihto tuloutetaan, kun palvelu tuotetaan asiakkaalle tai kun tavaran omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle.
- Liikevaihdon kirjauksiin liittyvä järjestelmäympäristö on monimutkainen, ja laskutus-tapahtumien lukumäärä on suuri sisältäen laajan tuotevalikoiman. Toimialalle on lisäksi tunnusomaista lyhyellä aikavälillä tapahtuvat hinta- ja sopimusmuutokset.
- Suuresta tapahtumamäärästä johtuen myyntiin sisältyy riski virheellisestä tuloutus-ajankohdasta sekä riski, että kaikki tapahtumat eivät rekisteröidy täydellisinä.
- Liikevaihdon jaksotukset ovat osin riippuvaisia johdon kokemuseräisistä arvioista.
- Olemme arvioineet myynnin järjestelmäympäristöä ja laskutuksen keskeisimpiä kontrolleja liikevaihdon täydellisyyden ja oikeellisuuden kannalta.
- Valtaosa yhtiön myyntilaskuaineistosta kulkee yhden tietojärjestelmän kautta, jonka kontrolliympäristön luotettavuuteen olemme perehtyneet mm. arvioimalla järjestelmän käyttövaltuushallintaa sekä varmistuksia ja palautuksia sekä testaamalla keskeisimpiä laskutuksen sovelluskontrolleja.
- Lisäksi olemme arvioineet myynnin kontrolliympäristöön liittyvää yhtiön sisäistä valvontaa sekä yhtiön liiketoimintayksiköiden kuukausikohtaista liikevaihtoseurantaa.
- Kontrollitoimenpiteiden lisäksi olemme suorittaneet aineistotarkastustoimenpiteitä myynnin täydellisyyden ja oikeellisuuden arvioimiseksi myynnin jaksotuksia läpikäymällä.

Investoinnit

(Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet 1.2 sekä liitetieto 5)

- Yhtiö investoi merkittävästi erityisesti omaan tietoliikenneverkkoonsa ja IT-ympäristöihin mahdollistaakseen liiketoiminnan kilpailukykyisyyden.
- Yhtiön investoinnit aineellisiin ja aineettomiin käyttöomaisuushyödykkeisiin ovat yli 200 milj. euroa vuodessa ja täten investoinnit muodostavat merkittävän kokonaisuuden konsernitaseessa.
- Olemme perehtyneet yhtiössä laadittuun vuoden 2019 investointisuunnitelmaan ja seuranneet sen toteutumista vuosineljänneksittäin.
- Olemme arvioineet yhtiön sisäisen valvonnan järjestelyjä ja testanneet kontrolleja, jotka liittyvät investointiprojektien hyväksymiseen, valtuuksiin tehdä investointien yksittäisiä tilauksia ja hyväksyä niihin liittyviä ostolaskuja sekä kontrolleja, jotka liittyvät käyttöomaisuuskirjanpidon ylläpitoon.
- Aineistotarkastustoimenpiteet ovat keskittyneet merkittävimpien investointien kirjan-pitokäsittelyn asianmukaisuuden arviointiin. Lisäksi olemme arvioineet keskeneräisten investointien aktivointiedellytysten täyttymistä ja niiden asianmukaista esittämistapaa konsernitilinpäätöksessä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan

olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomukssamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviin tapauksiin niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voisi kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koitua yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana 31.3.2004 alkaen yhtäjaksoisesti 16 vuotta. Nykyinen päävastuullinen tilintarkastaja KHT Toni Aaltonen on valittu tehtävään 6.4.2017.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen ja vuosikertomukseen sisältyvän informaation, mutta se ei sisällä tilinpäätöstä eikä sitä koskevaa tilintarkastuskertomustamme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttööme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää, ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttööme kyseisen päivän jälkeen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suorittaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme ennen tilintarkastuskertomuksen antamispäivää käyttööme saamaamme muuhun informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiassa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 28. tammikuuta 2020
KPMG OY AB

Toni Aaltonen
KHT